

accountant

NBA-ma... voor ac... ts en financials... 1 2025

**Private equity anno
2025: de kleine
lettertjes**

**Jos van Huut over de
juiste kennis, op de
juiste plaats en het
juiste moment**

**Op 'workation' aan de
Costa del Sol**

Kom van je kruk af!

**ACCOUNTANTS EN AI, EEN LANGZAAM
ONTLUIKENDE LIEFDE**

**NIEUW BEROEPSPROFIEL: DE EERSTE STAPPEN NAAR DE TOEKOMST / ARNOLD PUREVEEN
OP DE STOEL / EEN ACCOUNTANT DIE ASPERGETELER WERD**

Koninklijke Nederlandse
Beroepsorganisatie
van Accountants

NBA

Modulair platform voor de **accountant** van de **toekomst.**

 Nieuwe generatie AI-driven platform

 Flexibel te koppelen naar eigen behoeftes

 Van accountants, voor accountants

accountancy.blinqx.tech →

Bezoek ons voor
meer info!

 Hyarchis

 Akkermans FinteOX

 Simplicite

Alles in huis voor jouw groei.

Kies zelf de modules die bij jouw kantoor passen en integreer deze moeiteloos met je bestaande boekhoud- en salarisssoftware.

Dienstverlening	Kantoor Management
Rapportage
Jaarrekening, Periodiek, Dashboarding, Prognoses	CRM & Project Manager
CRM, Uren & Facturatie, Planning & Workflows, HRM, Verkoopkans & Offerte
Pensioen & Life event advies	KYC & Compliancy
Fiscale aangifte	Document & Data Management

Ben als eerste op de hoogte van alle mogelijkheden van het platform.

Op 11, 15 en 17 april heb jij de kans om in een exclusief webinar als eerste alles te weten te komen over de voordelen van ons modulaire platform. Schrijf je in en mis niets!

Schrijf je in voor onze webinars!
of ga naar accountancy.blinqx.tech/agenda

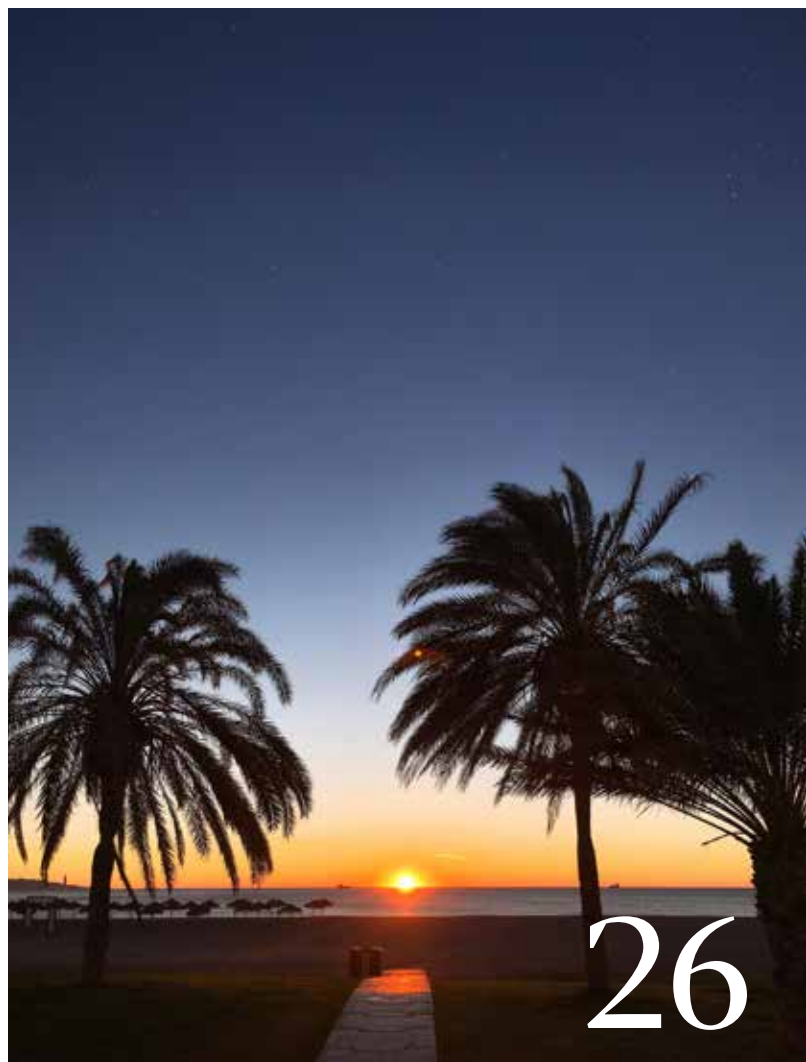

Geen plekje kunnen krijgen?

Niet getreurd. Eind mei gaan we op tour door Nederland om jou kennis te laten maken met Blinx Accountancy & Tax, en met je in gesprek te gaan over de toekomst van onze sector. Zien we je daar? Houd onze agenda in de gaten voor data en locaties.

INHOUD

Colofon

ACCOUNTANT

NBA-magazine voor accountants en financials

Vijftiende jaargang

De in dit tijdschrift voorkomende meningsuitingen mogen niet worden gezien als officiële zienswijzen van de NBA, tenzij zulks uitdrukkelijk is vermeld. Overnemen van de inhoud van dit tijdschrift is mogelijk met bronvermelding. ISSN 2211-5382.

REDACTIE

Marc Schweppe, hoofdredacteur
Wilbert Geijtenbeek, adjunct-hoofdredacteur
Marja Brouwer, eindredacteur

REDACTIEADRES

NBA, Postbus 242, 2130 AE Hoofddorp,
telefoon 088-4960368,
e-mail redactie@accountant.nl

WEBSITE

www.accountant.nl

MEDEWERKERS

Lex van Almelo, Erwin Breij, Ronald Bruins, Charlie Groen, Rob Heinsbroek, Luc Quadackers, Björn Remmerswaal, Peter Steeman, Elly Stroo Cloeck, Henk Vlaming, Nart Wielgaard en Jan-Willem Wits.

BEELD

De Beeldredacteur, Vrhl, Marja Brouwer

ABONNEMENTEN

NBA, Postbus 242, 2130 AE Hoofddorp,
telefoon 088-4960368, prijs € 100 per jaargang,
voor studerende € 50, losse nummers € 25,
prijzen inclusief btw.
Abonnementen kunnen op elk gewenst tijdstip ingaan en lopen automatisch door, tenzij dertig dagen voor vervaldatum schriftelijk wordt opgezegd. Adreswijziging mailen naar boekhandel@nba.nl.

VORMGEVING

Vrhl Content en Creatie, Alphen aan den Rijn,
www.vrhl.nl

ADVERTENTIES

Elma Media BV, Postbus 18,
1720 AA Broek op Langendijk
Contactpersoon: Rob Stavenuiter,
telefoon 0226-331638, e-mail r.stavenuiter@elma.nl

DRUKKERIJ

Senefelder Misset, Doetinchem

©2025 NBA

Niets uit deze uitgave mag worden gereproduceerd door boekdruk, foto-offset, fotokopie, microfilm of welke andere methode dan ook, zonder schriftelijke toestemming van de uitgever. Accountant bevat informatie en wenken, die met de meeste zorgvuldigheid zijn samengesteld. NBA en de bij deze uitgave betrokken redactie en medewerkers aanvaarden geen aansprakelijkheid voor mogelijke gevolgen die zouden kunnen voortvloeien uit het gebruik van de in deze uitgave opgenomen informatie en wenken.

7 Hartekreet voor CSRD - Kris Douma

8 De kwestie

Accountant en fraude, het blijft lastig

10 AI en de accountant: een langzaam ontluikende liefde

AI en accountants zou op papier een geweldig huwelijk kunnen zijn, maar alleen een select groepje accountants durft een versierpoging aan.

14 Tuchtrecht

Volgens de regels

16 Private equity anno 2025: de kleine lettertjes

Bij dertig fusies en overnames in de accountancy zijn private equity-firma's betrokken. De opkomst van externe investeerders is een alternatief voor het traditionele partnermodel. De voornaamste stijlkeuzes op een rijtje.

24 Op de stoel: Arnold Pureveen

26 Op 'workation' aan de Costa del Sol

De workation als secundaire arbeidsvoorwaarde is in opkomst. Accountantskantoor Qconcepts heeft sinds twee jaar een kantoor in de Spaanse kuststad en expatmagneet Málaga.

32 In beeld: Larissa Makken Angevaere

35 Survival of the ignorant - Charlie Groen

36 Schoenmaker, leest - De aspergeteler houdt wel van een beetje onzekerheid

40 'De grootste opgave blijft om op het juiste moment, op de juiste plaats, de juiste kennis te hebben'

Jos van Huut over de betrouwbare van kunstmatige intelligentie, het reclameverbod en *rules don't rule*.

44 FYI

50 Eerste stappen naar de toekomst

De accountancy staat voor een belangrijke vernieuwing, met een herijking van de Verordening op de Beroepsprofielen. Het moet ervoor zorgen dat de accountantsopleiding en het beroep toekomstbestendig, aantrekkelijk en studeerbaar zijn.

54 Beëdigd

56 Becijferd

60 Bronnen

62 NBA Nieuws

72 Meestribbelen - Marc Schweppe

Als **Audit professional** aan de slag bij Flynth?

Wij zijn Flynth, een toonaangevende speler op het gebied van accountancy en advies. Voor het mkb zijn we zelfs de grootste van Nederland. Bij ons profiteer je van de persoonlijke sfeer van een lokaal kantoor maar dan met de slagkracht van een landelijke organisatie. Hier kun je altijd rekenen op het vertrouwen en de behulpzaamheid van al je collega's. Wat je ook nodig hebt, Flynth staat achter je!

Werken als auditprofessional bij Flynth

Flynth kent geen partnerstructuur, de eindverantwoordelijke externe accountants zijn in loondienst. Daardoor wordt de winst van Flynth geïnvesteerd in onze organisatie en in onze mensen. Dat maakt ons onderscheidend en draagt bij aan onze informele en collegiale cultuur, gericht op samenwerking.

Data-gedreven controleaanpak

Flynth investeert in innovatie. Onze controleaanpak is sterk data-gedreven ondersteunt door technologische innovaties op het gebied van onder andere audit automation. Hierdoor verbeteren we de kwaliteit van onze controles en maken we jouw werk als audit professional afwisselend en uitdagend.

Arbeidsvoorwaarden

Bij Flynth bieden we marktconforme arbeidsvoorwaarden waaronder een passend salaris, goede pensioenregeling en een incentive- en participatieregeling. Daarnaast stimuleren wij jou om jezelf blijvend te ontwikkelen door middel van opleidingen of het volgen van onze leiderschapsprogramma's. Jouw talent is ons uitgangspunt. We hechten veel waarde aan een goede werk- en privé balans wat ook blijkt uit flexibele werktijden en een goede thuiswerkregeling.

Wil je meer weten?

Scan de QR-code en bekijk jouw mogelijkheden en onze vacatures bij Audit.

Hartekreet voor CSRD

KRIS DOUMA

Kris Douma is voorzitter van de NBA

Het is 7 februari als ik deze column schrijf; iets minder dan drie weken voor het verschijnen van de Omnibus-brief van Ursula von der Leyen. Natuurlijk heb ik wel een vermoeden wat er in die brief zal staan, maar laat ik niet op de feiten vooruit lopen. Eerst maar even een terugblik.

Begin 2007 meldde tv-programma *Zembla* dat pensioenfondsen belegden in producenten van clusterbommen, milieuvervuilende mijnbouwbedrijven en stemden tegen milieuvriendelijke resoluties op Amerikaanse aandeelhoudersvergaderingen. Er ging een schokgolf door de samenleving. Nederlandse pensioenfondsen spelen sindsdien een voortrekkersrol bij de ontwikkeling van verantwoord beleggen, ook internationaal. Een debat dat nu weer 'opspeelt' was er toen ook al, namelijk of rekening houden met ESG-factoren wel mag vanuit hun fiduciaire plicht.

Alsof de feiten niet voor zich spreken! In 2010 vond in de Golf van Mexico (ja, Mexico!) de ramp plaats met het Deep Water Horizon-platform van BP. Meer dan drie miljoen vaten olie stroomden in zee, de aandelenkoers daalde meer dan 50 procent en BP betaalde uiteindelijk rond de 70 miljard dollar aan boetes en *settlements*. Ander voorbeeld: als gevolg van het schandaal met sjoemel-software bij Volkswagen daalde de aandelenkoers in een jaar met 30 procent. Het bedrijf PG&E, bekend uit de film *Erin Brockovich*, veroorzaakte door slecht onderhoud enorme *wildfires* in

California, het dorp Paradise ging in vlammen op. Begin 2019 vroeg PG&E faillissement aan. Het meewegen van materiële ESG-issues is juist onderdeel van die fiduciaire plicht. In mijn tijd bij Morningstar sprak ik namens twintig institutionele investeerders (ook uit de VS) met meer dan dertig ondernemingen die slecht scoorden op hun management van ESG-issues, waaronder Credit Suisse. *Case closed* zou je denken!

Al in 2014 werd de Europese *non financial reporting directive* (NFRD) van kracht, die grote *public interest entities* met meer dan vijfhonderd werknemers verplichtte om over *non-financial information* te rapporteren. Een jaar of zes, zeven geleden was ik betrokken bij de Europese evaluatie van die NFRD, met als een van de conclusies het belang van een eenduidige reporting standard. De *Taskforce for Climate-related Financial Disclosure* (TCFD) kwam in een inventarisatie tot vierhonderd bestaande *reporting standards* op het gebied van duurzaamheid. Dat helpt niet. Op verzoek van de *Corporate Reporting Dialogue* publiceerde ik met George Dallas (ICGN) in 2018 een *paper* namens zeven *global investor organisations*, met opnieuw een oproep te komen tot een eenduidige, *comparable reporting* standard. In 2015 kwamen de UN *Sustainable Development Goals* (SDGs) tot stand. UNCTAD berekende dat realisatie 90 biljoen dollar zou vergen, waarvan overheden circa 15 biljoen beschikbaar hadden, zodat van de private

sector de resterende 75 biljoen zou moeten komen. Met Louise Scott van PwC schreef ik de *SDG Investment Case* (UN PRI, 2017), waarin we verhelderden waarom institutionele investeerders deze SDGs in hun investeringsbeleid zouden moeten incorporeren. Gavin Power van Global Compact (VN-code verantwoord ondernemen) en ik (UN PRI) spraken met de verzamelde ministers van financiën op het *Financing for Development Forum* bij de VN in New York (april 2019) over de noodzaak van publiek-private samenwerking. Duidelijk was dat daarvoor betrouwbare ESG/duurzaamheidsinformatie noodzakelijk is. Maar niet alleen wat ESG betekent voor de onderneming, maar ook wat de betekenis is van de onderneming voor de samenleving, oftewel *double materiality*.

De uitdaging om de wereld op een koers naar duurzaamheid te zetten kan geen vertraging gebruiken. De bijdrage van de private sector is onontbeerlijk. De *Corporate Sustainability Reporting Directive* (CSRD) en de *Corporate Sustainability Due Diligence Directive* (CSDDD) zouden hierop een uitstekend antwoord zijn. Hopelijk blijft die doelstelling overeind, want hier heeft de EU een forse troef in handen. Immers, alle landen willen toegang tot de Europese markt. Tegenover het politiek vandalisme van 'over de plas' zou een krachtig signaal van Europa wenselijk zijn. Handel? Ja, graag, maar wel op basis van betrouwbare informatie over duurzaamheid! ←

Na een position paper in mei 2022 en een rapport over fraude-risicoanalyse in juni 2023, kwam toezichthouder AFM eind januari met een derde publicatie over accountants en hun rol bij de controle van frauderisico's. En daarmee ook met een derde en laatste waarschuwing. Tijd voor actie, stelt de AFM.

TEKST MARC SCHWEPPE BEELD SHUTTERSTOCK

Accountants en fraude, het blijft lastig

De Autoriteit Financiële Markten onderzocht de door accountants uitgevoerde controlewerkzaamheden bij frauderisico's, aan de hand van 32 wettelijke-controle-dossiers. Hoewel accountants in die controles aandacht geven aan frauderisico's, zijn de daarmee samenhangende controlewerkzaamheden vaak onvoldoende specifiek en te weinig diepgaand, aldus de AFM. Daardoor kan fraude mogelijk over het hoofd worden gezien.

Het AFM-onderzoek had betrekking op dertien accountants-organisaties, waarvan drie oob-organisaties en tien reguliere vergunninghouders. Bij zes van in totaal twaalf dossiers van de drie getoetste oob-kantoren was volgens de AFM sprake van "bevindingen" bij de uitvoering van controlewerkzaamheden bij mogelijke frauderisico's. In het geval van de twintig dossiers van de tien reguliere vergunninghouders was er in liefst zeventien van de twintig gevallen sprake van bevindingen. Met name de diepgang van de controles kan beter, aldus de AFM. Volgens betrokken experts van de AFM moet een accountant "doorpakken als kritische grondhouding hebben" en niet te snel volstaan met antwoorden van de klant op gestelde vragen. Accountants moeten bij frauderisico's extra alert zijn, want er kan ook sprake zijn van verhulling of de mogelijkheid dat het management van een organisatie zelf de interne beheersingsmaatregelen doorbreekt.

Niet alleen waarschuwen

De uitkomsten van het onderzoek betekenen niet dat er ook sprake was van fraude die een accountant heeft gemist. Maar als de accountant onvoldoende werkzaamheden

verricht, is het wel mogelijk dat die een fraude over het hoofd ziet, benadrukt de toezichthouder. De AFM roept ook auditcommissies op om frauderisico nadrukkelijker op de agenda te zetten en de accountant scherp te houden. Samen met de NBA en SRA vraagt de AFM aan accountants-organisaties om *best practices* te delen en te zorgen voor verbetering van de controlewerkzaamheden, als het gaat om frauderisico's.

Volgens Arnold Pureveen, afdelingshoofd Kwaliteit Accountantscontrole & Verslaggeving (KAV) bij de AFM, moeten accountants hun verantwoordelijkheid nemen bij

fraude. “We zijn niet de ME’er of de wijkagent, maar we zeggen wel: de volgende keer blijft het niet bij waarschuwen.” Met het rapport vraagt de AFM immers al voor de derde keer aandacht voor frauderisico’s. “We gaan er nu echt vanuit dat de kantoren hier iets mee gaan doen.”

Teleurgesteld

De NBA reageert teleurgesteld op de bevindingen in het AFM-rapport en wijst op alle stappen die de NBA en accountantsorganisaties in de afgelopen jaren hebben gezet. Zo kwam de NBA in 2021 met een verplichte rapportage over frauderisico’s in de controleverklaring. Medio vorig jaar werd een concepthandreiking over frauderisicoanalyse ter consultatie voorgelegd. Ook publiceerde de beroepsorganisatie een oorzakenanalyse fraude, een publieke managementletter over fraude en een beleidsvisie over fraude-expertise. Eerder riep het NBA-bestuur accountantsorganisaties bovendien op om gerichte fraude-expertise in te zetten bij wettelijke controles.

Tegelijk onderkent de NBA dat relevante verordeningen en handreikingen in de praktijk nog niet voldoende, of te traag worden opgepakt. De beroepsorganisatie blijft “optimistisch over de ontwikkeling binnen de sector en de energie en betrokkenheid bij accountants om stappen voorwaarts te zetten”. De NBA stelt dat een accountant “in iedere controle aandacht moet hebben voor frauderisico’s”, iets wat ook blijkt uit de verplichte rapportering daarover in de controleverklaring. De beroepsorganisatie roept alle individuele accountants op om lering te trekken uit de aanbevelingen van het AFM-rapport en om de kwaliteit van hun controles op het gebied van fraude verder te verbeteren.

Kantorenorganisatie SRA start als reactie op de bevindingen van de AFM met een nieuw kwaliteitsprogramma “op maat”. De SRA kan zich inhoudelijk vinden in de bevindingen en de genoemde aandachts- en verbeterpunten van de AFM. Over de uitkomsten van themaonderzoeken als deze is de SRA in gesprek met de AFM en met de onderzochte accountantsorganisaties. Ook gaat de kantorenorganisatie relevante praktijkhandreikingen en werkprogramma’s aanscherpen op basis van de onderzoeksresultaten. Naast vakinhoudelijke kennis worden in het nieuwe kwaliteitsprogramma ook elementen als *mentoring*, *awareness* en gedragsverandering meegenomen, aldus de SRA.

Genant

Volgens Nyenrode-hoogleraar en Accounttech-voorzitter Joost van Buuren is er om de controle van frauderisico’s te verbeteren al een methode ontwikkeld, die onderdeel is van de handleiding AuditWorkBook (AWB) en speciaal bedoeld voor data-gedreven controles. Ook frauderisico’s

‘Organisaties die dit structureel niet kunnen of willen waarmaken, verdienen geen AFM-vergunning.’

zijn daarmee beter te controleren, meent Van Buuren. Enkele kantoren zijn al bezig met de implementatie van (onderdelen van) deze aanpak.

Maar zijn collega-hoogleraar en columnist Marcel Pheijffer noemt de door de AFM geconstateerde tekortkomingen in het FD “ronduit gênant”. Accountantskantoren moeten meer aandacht hebben voor kwaliteitscontroles en de inzet van fraude-experts, meent hij. “Het doel van de accountantscontrole is immers een hoge mate van zekerheid te verkrijgen dat de jaarrekening vrij is van materiële afwijkingen door fraude of fouten.” Volgens de hoogleraar drukt de AFM zich nog netjes uit over de bevindingen, door te stellen dat gebruikers hierdoor “onjuist en onvolledig” geïnformeerd zijn. “Ik noem het minder diplomatiek gewoon misleidend, omdat in dergelijke gevallen sprake is van een valse voorstelling door de accountant.” Zeker rondom gevoelige thema’s zoals fraude en discontinuïteit moeten stakeholders kunnen vertrouwen op het oordeel van de accountant, aldus Pheijffer.

Meer maatregelen of nieuwe wet- en regelgeving is niet de oplossing; de kwaliteitscontrole van accountantsorganisaties moet beter, voordat een verklaring wordt afgegeven. “Organisaties die dit structureel niet kunnen of willen waarmaken, verdienen geen AFM-vergunning.” Volgens Pheijffer toont het AFM-rapport aan dat de accountant te routinematig werkt, standaardprogramma’s afdraait, te voorspelbaar is en zich onvoldoende verdiept in de cliënt en sector-specifieke aspecten. “Er is simpelweg te veel middelmaat.” Accountancy is “echt geen *rocket science*” meent de hoogleraar. “Met gezond verstand, een kritische geest, een goed team en deugdelijke hulpmiddelen kom je een heel eind. Als je het wilt, tenminste. Daar wringt echter de schoen.”

Transparantie

Eind 2024 deed NBA-voorzitter Kris Douma samen met Anton Dieleman, voorzitter van het College Beroepsregulering, in een artikel op Accountant.nl al een oproep aan accountants om, waar mogelijk, transparanter te zijn over de bevindingen met betrekking tot fraude. Dat vraagt om zorgvuldige bewoordingen, aldus de auteurs. Maar het past bij de verantwoordelijkheid van de accountant naar het maatschappelijk verkeer. Het laatste woord is daarover zeker nog niet gezegd. ←

AI EN DE ACCOUNTANT

Een langzaam ontluikende liefde

AI en accountants. Het zou op papier een geweldig huwelijk kunnen zijn, maar alleen een select groepje accountants durft een versierpoging aan. En zoals dat vaak gaat: eenmaal verliefd kunnen ze niet meer van elkaar afblijven.

TEKST NART WIELAARD BEELD VRHL CONTENT & CREATIE

Informatie zoeken. Informatie analyseren. Stukken lezen en samenvatten. Memo's, mails of brieven schrijven. Dat is zo'n beetje hoe de gemiddelde werkdag van een accountant eruitziet - zowel accountants die in een controlerende rol zitten als in een business rol. En precies voor al die taken is er een *new kid on the block*: artificiële intelligentie (AI). Diverse tools maken het werk veel gemakkelijker en kunnen het zelfs deels overnemen.

U kunt de hype hierover niet hebben gemist. Want de stroom mediaberichten over AI droogde de afgelopen jaren maar niet op. In vakmedia werden ook voor accountants

veel kansen beschreven. Bijvoorbeeld omdat AI massieve hoeveelheden data uit verschillende bronnen kan analyseren, die een mens alleen al vanwege het volume simpelweg niet kan omvatten. Omdat ChatGPT examens voor internationale accountantsopleiding met succes afrondde (en vanwege al te generieke antwoorden faalde voor de Nederlandse versie). Hoogtepunt in de berichtgeving over accountants was waarschijnlijk toen het FD kopte dat de accountants van Deloitte in 2025 alle controles met behulp van AI gaan doen. Een bericht dat op veel scepsis kon rekenen onder kenners. Had het FD zich hier niet wat al te gemakkelijk voor het PR-karretje laten spannen? →

STIMULANS UIT ONVERWACHTE HOEK: AI VOOR ESG-INFORMATIE

Het AI4FinTech-programma van de Universiteit van Amsterdam (UvA) doet de komende vijf jaar onderzoek op het gebied van kunstmatige intelligentie (AI) en accountancy.

Drona Kandhai en Sander Klous zijn de twee hoogleraren die het trekken - Kandhai voor de financiële risico's en Klous voor de niet-financiële risico's. Klous ziet juist daar veel kansen voor AI, onder meer omdat er veel meer interpretatie nodig is. "Het interpreteren van een statement over mensenrechten is ingewikkelder dan het interpreteren van de cijfers op een balans. AI kan daarin een belangrijke rol gaan spelen. Bovendien is er een voordeel ten opzichte van het domein van de financiële audit: de hele sector is nu nog zoekende naar hoe we komen tot betrouwbare ESG-informatie. Als we AI-toepassingen daarvoor ontwikkelen, hoeven we dus niet een oud systeem te veranderen." De wet van de remmende voorsprong kon zijn domein dus wel eens een impuls geven.

Twee perspectieven

Ruim twee jaar na de eerste introductie van ChatGPT is de vraag dan ook: hoeveel vlees heeft AI nu daadwerkelijk op de botten voor accountants? Het antwoord op die vraag kent twee perspectieven.

Perspectief 1 is het perspectief van de overspannen verwachtingen. De geur van *vapourware* - software die met veel marketinggeweld wordt aangekondigd maar nooit het licht ziet - hangt rond veel berichten. De mooie dromen stuiten namelijk vaak op een wat weerbarstige realiteit in de praktijk. Van.ai is een van de partijen die een grote belofte doet voor 2025. De Noor Alexander Hagerup - *founder* van de New Yorkse startup - belooft op LinkedIn niets minder dan het heruitvinden van de rol van de accountant, onder de kop: *'From stewards of history to architects of the future.'* In 2025 zal AI volgens hem een volgende fase in gaan voor de financiële functie: "(...) *one in which AI doesn't just respond to human queries but actively scouts opportunities, flags emerging risks, and lays out strategic playbooks before anyone even asks.'*"

Dat klinkt fantastisch, maar uw auteur durft er wel een mooie fles wijn op in te zetten dat het in 2025 nog niet zover zal zijn. Net zoals het ging met de *vapourware* die we zagen bij de opkomst van internet, zullen de dromen uiteindelijk wel uitkomen maar zal het langer duren. Het staat inmiddels wel vast dat AI-toepassingen goed zijn in het verzamelen van informatie uit interne en externe bronnen en het doen van analyses daarop. Maar de praktijk in 2025 leert dat de mens momenteel nog scherp moet toezien of dat wel zinnige dingen oplevert. AI is momenteel eigenlijk een superstagiair die geweldige dingen kan, mits je veel tijd stopt in aansturing en monitoring. Ten tweede is de harde realiteit dat de kwaliteit van de gebruikte data vaak niet op orde is. De praktijk is dus lastiger en de grote belofte wordt langzamer ingevuld dan velen denken.

Daarmee zijn we ook bij de andere kant van het antwoord.

Perspectief 2 is dat AI wel degelijk veel vlees op de botten heeft, maar dat vlees groeit sluipenderwijs, zoals wel vaker het geval is bij technologie. Sander Klous, hoogleraar AI & audit aan de Universiteit van Amsterdam en partner bij KPMG wijst op dat punt: "Je zou eigenlijk eens moeten kunnen ervaren hoe je werkomgeving er tien jaar geleden uitzag en dat vergelijken met nu. Waarschijnlijk ervaar je dan een enorm verschil, maar dat is in kleine stapjes gekomen. Haast ongemerkt."

Klous maakt zich niet druk over de al te verleidelijke beloftes die rondgaan over AI. "Die verhalen hebben ook een functie. Ze wakkeren ons voorstellingsvermogen aan en prikkelen daarmee ook de innovatie. Uiteindelijk wordt dat verhaal, of een variant daarop, dan ook werkelijkheid. Neem even de Amsterdamse Noord-Zuid-lijn als voorbeeld: die was er nooit gekomen als de werkelijke kosten en inspanningen

vanaf het begin voor iedereen duidelijk waren geweest. Maar die lijn ligt er nu wel en weinigen betwisten het nut ervan.”

Klous en zijn KPMG-collega Marcel Boersma - die promoveerde op AI in de accountancy - zien dat ook gebeuren in hoe AI de audit binnenkomt. Hun analyse, in versimpelde vorm: accountancy bestaat al meer dan honderd jaar en in die tijd is er voor zo ongeveer alles een standaard, richtlijn of procedure ontwikkeld. Het veranderen van die routines is sowieso lastig, ook als het bijvoorbeeld gaat om betere manuele procedures. Maar als je dan ook nog eens aankomt met compleet nieuwe technologie, dan wordt het nog lastiger.

Het kostte Boersma bijvoorbeeld een paar jaar om een relatief simpele toepassing van AI als auditprocedure op de *approved list* te krijgen, onder meer omdat je moet aantonen dat het goed werkt en dat er geen *bias* in zit. Dat moet je voor menselijke handelingen ook - vandaar de noodzaak van reviewprocedures - maar voor de inzet van AI moet je andere mitigerende maatregelen nemen.

Optimistisch

Toch is Boersma optimistisch over AI in de audit en andere specialisten delen dat optimisme. Mona de Boer (partner bij PwC en eveneens gepromoveerd op AI) demonstreerde tijdens het NBA-symposium AI in control, eind 2024, enkele mogelijkheden en betoogde - net als Boersma - dat een groep voorlopers met groot enthousiasme aan de slag gaat met pilots. Die pilots richten zich vaak op zogeheten *narrow AI* - toepassingen die een specifiek deel van je werk overnemen. En de pilots worden vooral interessant gevonden door het gemak waarmee je in mensentaal opdrachten kunt geven aan AI. Boersma: “Als accountants eenmaal over de streep zijn, dan zijn ze *hooked*.”

Daarmee raakt hij waarschijnlijk de kern: accountants zitten misschien - in overdrachtelijke zin - wat lang op hun barkruk totdat ze iemand ten dans durven vragen. Maar als ze eenmaal aan het dansen zijn, dan gaan ze los. Accountantskantoor Joinson & Spice is een van de kantoren die al vroeg van de barkruk af kwam en al een paar jaar onvermoeibaar laat zien hoe handig AI is voor heel veel zaken. Denk aan het ondersteunen bij de risicoanalyse, denk aan het notuleren van meetings, maar denk ook aan een handige sparring partner die je om tips kunt vragen hoe je frauderisico's bij een bepaalde klant kunt inschatten. Het mooie is: dit zijn stuk voor stuk zaken waar het door Boersma en Klous geschetste aanpas-

‘De praktijk is lastiger en de grote belofte wordt langzamer ingevuld dan velen denken.’

LEIDRAAD AI IN CONTROL

Ook accountants komen steeds vaker in aanraking met artificial intelligence (AI). Technologie met enorm veel mogelijkheden, die echter ook vraagt om een goede beheersing. Met dat doel heeft de Taskforce AI van de NBA-kerngroep Accounttech de Leidraad AI in Control opgesteld.

De leidraad geeft accountants handvatten om AI beter te beheersen en inspireert om in gesprek te gaan met degenen die verantwoordelijk zijn voor het AI-systeem en de implementatie daarvan. Ook deze verantwoordelijken kunnen de leidraad gebruiken. Verder kan de leidraad nuttig zijn voor het management en de toezichhouders die betrokken zijn bij de toepassing van AI. De leidraad is beschikbaar via nba.nl.

sen van honderd jaar oude gestolde procedures niet nodig is. Zolang je als mens maar in de *lead* blijft.

Barkruk

Er is dan ook geen enkel valide excuus om op de barkruk te blijven zitten. Tijdens het genoemde symposium van de NBA kwam vanuit de zaal de opmerking dat het voor kleine kantoren haast ondoenlijk is om op het vlak van AI bij te blijven. De investering is te hoog. Het ontlokte Louis van Garderen - oprichter van Joinson & Spice - een felle reactie. Want juist deze innovaties - met overzichtelijke instapkosten en *learning by doing* als implementatiemethode - zijn bij uitstek haalbaar terrein voor kleine kantoren. Mits je maar nieuwsgierig bent.

Een recent (intern) *position paper* van Coney Minds - ook zo'n voorloper op het gebied van digitale technologie - geeft een mooie schets over de stand van AI in de accountancy (en het momentum). Oprichter Pieter de Kok probeerde afgelopen jaren onophoudelijk de ballon van AI door te prikken en was daarbij vaak wat nukkelig. Maar hij somde in het paper in januari 2025 de toepassingsmogelijkheden op van AI en koos voor een veel vriendelijker toon: “Sommigen hebben wellicht het idee dat ik sceptisch ben over AI. (...) Mijn scepsis richt zich op de overdreven claims dat AI straks álles kan overnemen. De kracht van *human intelligence* blijft onmisbaar, zeker in een vakgebied waar kritisch denken essentieel is. Maar diezelfde sceptische blik motiveert mij ook om nieuwsgierig te blijven en kansen te onderzoeken.”

Die nieuwsgierigheid, dat is volgens Age Lammers - binnen NBA verantwoordelijk voor Accounttech - dan ook precies waar het om gaat. Accounttech zet daar in 2025 nog meer op in. Wat dat inhoudt? “Accountants enthousiast maken door concrete dingen met elkaar te delen. Netwerken bouwen van mensen die toepassingen ontwikkelen en van elkaar leren.” Met als doel: zorgen dat er meer accountants van de barkruk af komen. ←

Volgens de regels

“De casus is een mooi voorbeeld van hoe je als (gewezen) samensteller moet reageren op een melding over mogelijke fraude bij de klant”, schreef ik anderhalf jaar geleden in een annotatie over een NOCLAR-zaak. Maar had ik gelijk?

De zaak betreft een onderneming, waarvan de aandelen per 1 juni 2022 worden overgenomen en die daarna wordt leeggehaald door de nieuwe eigenaar. Die laat belastingen, premies en facturen onbetaald, zodat het bedrijf ruim een halfjaar na de overname failliet gaat. De voormalig boekhouder van de onderneming ziet het gebeuren en waarschuwt op 29 juli de accountant, die niets onoirbaars ziet. De Accountantskamer verklaart de klacht van de boekhouder tegen de accountant ongegrond. De klager legt zich bij de uitspraak neer. Dus waarom de kwestie oprakelen?

Faillissementsfraude?

Ten eerste omdat de zaak mooi studiemateriaal oplevert over de vraag hoeveel inzicht je moet krijgen volgens Stap 1 van het NOCLAR-Stappenplan. Ten tweede omdat de klagende boekhouder (sinds kort) mijn boekhouder is en mij heeft voorzien van nadere stukken. Ik legde die informatie naast het verweerschrift van het accountantskantoor (dat geen toelichting wilde geven op mijn vragen), naast berichten uit de media en naast de faillissementsverslagen over drie transportbedrijven, die onder de nieuwe eigenaar failliet gingen. In twee faillissementen onderzoekt de curator nog of er sprake is van kennelijk onbehoorlijk bestuur. Bij één van die faillissementen doet de FIOD onderzoek naar mogelijke faillissementsfraude. Bij een derde faillissement kreeg een melding bij het Centraal Meldpunt Faillissementsfraude van het Openbaar Ministerie in Zwolle geen vervolg. Tegen vakmedium *Nederland Transport* zei de eigenaar dat hij het faillissement van het overgenomen transportbedrijf moest aanvragen, omdat alle chauffeurs zich ziek meldden. Mijn boekhouder wijt het aan facturen en salarissen die de nieuwe eigenaar onbetaald liet. Ook die van mijn boekhouder, maar het gaat hem niet om die paar duizend euro. Hij vindt dat de koper van het transportbedrijf er niet mee weg mag komen. En het accountantskantoor eigenlijk ook niet.

Full service

Het top-20-accountantskantoor was overal bij betrokken: het stelde in 2019, 2020 en 2021 de jaarrekeningen samen en verzorgde de vpb-aangiften. Van 2021 tot november 2022 deed het de boekhouding via internet, terwijl de afdeling Corporate Finance voor een bedrag van 50.000 euro de overname begeleidde.

Maar voor zijn collega's van de administratie en Corporate Finance is de accountant niet vaktechnisch verantwoordelijk. Omdat de samenstelopdracht na de overname niet is verlengd, beperkt zijn verantwoordelijkheid zich tot de jaarrekeningen 2019, 2020 en 2021. Volgens de Accountantskamer hoefde de accountant geen toezicht te houden op het bedrijf. En besteedde hij wel voldoende aandacht aan de waarschuwing van de oud-boekhouder, die mailde dat de nieuwe eigenaar in zeven weken tijd 498.000 euro naar zijn eigen rekening overhevelde. Met zijn kantoor heeft de accountant de melding adequaat onderzocht en de benodigde stappen van de NV NOCLAR doorlopen. De nieuwe eigenaar wilde orde op zaken stellen, dus liet hij de betalingen van het transportbedrijf via zijn bv lopen. De financiële administratie kampte immers met achterstanden.

‘De nieuwe eigenaar wilde orde op zaken stellen, dus liet hij de betalingen van het transportbedrijf via zijn bv lopen.’

Accountantskamer

23/516 Wtra AK

ECLI:NL:TACAKN:2023:51

Nadere overwegingen

Is dit juist? Het weggesluisde bedrag was niet onbetekenend, dus de accountant moest iets doen. Stap 1 van het NOCLAR-Stappenplan is inzicht krijgen in de situatie. Stap 2 is de relevante niet-naleving bespreken met de cliënt. Volgens de toelichting op de NV NOCLAR moet de accountant bij de eerste stap een inschatting maken. Een samensteller die wil weten wanneer die kan spreken van voldoende inzicht, vindt hierover niets concreets in de toelichting.

Wat deed de accountant in kwestie? Pagina 1 van de interne notitie met 'nadere overwegingen' (die als bewijsstuk 12 bij het verweerschrift is gevoegd) bevat de integrale tekst van de mails van de boekhouder aan de accountant respectievelijk de nieuwe eigenaar. Op pagina 2 legt de accountant uit welke elementen daaruit "relevant zijn om nader te onderzoeken": belastingen, verzekeringen, huur, borg, dividend en leveranciers worden niet betaald; er zit nog maar 3.606 euro aan liquide middelen in de administratie en volgens de oud-boekhouder komt dat door het overboeken van 498.000 euro aan liquiditeit naar de bv van de nieuwe eigenaar. Onder deze punten staat een foto van het Stappenplan NV NOCLAR aan de muur van het kantoor.

Op pagina 3 legt de accountant uit dat hij intern in gesprek ging met de betrokken teamleden. De conclusie is dat de door de boekhouder verzorgde administratie niet op orde was, dat de boekhouder is ontslagen en dat de nieuwe eigenaar grip op de situatie hoopt te krijgen door alle betalingen via de eigen bv te laten lopen. De cfo van de nieuwe eigenaar zou hebben gezegd dat de boekhouder niet functioneerde. Dan volgt de mail van de accountant aan de boekhouder dat geen nadere actie nodig is. Toch zet de accountant ook Stap 2. Onder bespreking met de cliënt wordt een hele reeks contacten opgesomd. In de eindconclusies staat onder meer dat het team "vrijwel dagelijks contact" had met de cliënt en dat er vanaf de bankrekening van de bv 225.000 euro is betaald

aan de vorige eigenaar. Op de zitting bij de Accountantskamer heeft de klagende oud-boekhouder dit niet weerlegd, zodat diens klacht terecht ongegrond is verklaard.

Verwijt?

Ten behoeve van de column laat de oud-boekhouder mij een printscreen zien van de rekening-courant van de bv: daarop is geen enkele betaling aan belastingen, verzekeringen, huur, borg, dividend of leverancier te vinden! Uit een overzicht op basis van de bankafschriften blijkt dat de bv tussen de waarschuwingsmail en het faillissement op 12 januari 2023 nog ruim vijf ton aan het transportbedrijf heeft onttrokken. Het accountantskantoor voerde bijna twee jaar lang de administratie van het transportbedrijf. Daarom vraagt de oud-boekhouder aan de cfo van de nieuwe eigenaar waarom hij heeft gezegd dat de oud-boekhouder niet functioneerde. De cfo antwoordt op 23 mei 2023 per mail: "Ik heb dit verwijt niet geuit. Ik ben dus heel benieuwd hoe ze aan die conclusie komen." ←

Private equity anno 2025: de kleine lettertjes

Bij dertig fusies en overnames in de accountancy zijn inmiddels private equity-firma's betrokken. De opkomst van externe investeerders is meer en meer een alternatief voor het traditionele partnermodel. Tegelijk verschillen de kleine lettertjes van de constructies. Accountant zet, 2,5 jaar na de eerste deal, de voornaamste stijlkeuzes op een rijtje. "De gesprekken houden ons scherp."

TEKST WILBERT GEIJTENBEEK BEELD VRHL CONTENT & CREATIE

Het is nog maar 2,5 jaar geleden dat private equity zijn intrede deed in de Nederlandse accountancy.

Geruchten waren er in de jaren ervoor al, van binnenlandse en Angelsaksische firma's die met geïnvesteerd kapitaal van vermogende individuen en pensioenfondsen op koopjesjacht waren in het middensegment van de markt. Nu, anno 2025, liggen de marktverhoudingen radicaal anders.

Zo bleek de opkomst van private equity de motor achter een versnelde consolidatie van de accountancy. Enkele feiten ter illustratie: in boekjaar 2020 draaiden slechts zeven kantoren meer dan 100 miljoen euro omzet. In 2023 ging het al om twaalf kantoren. Van alle kantoren die vier jaar geleden in de bekende AV-Top 50 stonden, zijn sindsdien elf namen verdwenen, als gevolg van overnames en fusies.

En er zijn tegenwoordig negentien kantoren die een positie in de top tien van de markt claimen of openlijk ambiëren - zoals de door private equity-firma's geruggesteunde kantoren Newton, Baker Tilly, de Jong & Laan, Moore DRV, Crowe Foederer, Qconcepts en PIA Group. Die kantoren zijn op jacht naar een verse prooi. In het kielzog van het overnamegeweld fuseerden ook zelfstandige kantoren, zoals aaff - de fusie van Alfa en ABAB - en Moore MKW, een fusie van Moore MTH en KroeseWevers.

Systemwijziging

Een systeemwijziging: daar is inmiddels sprake van. De AFM raamt dat het aandeel van door private equity ondersteunde kantoren onder de reguliere vergunninghouders kan uitgroeien tot een derde. In een markt waar partnervergaderingen sinds jaar en dag het model vormen voor de aansturing, ontstond in nog geen drie jaar tijd een herkenbaar alternatief model. Een

model waarin de partners een aanmerkelijke medeaandeelhouder naast zich dulden. Het gaat niet om een stille vennoot, maar om een betrokken partner, met expertise in het acquireren, kralenrijgen, ofwel *buy and build*-strategieën. En met een winst oogmerk, te realiseren binnen de afzienbare deadline van vijf tot zeven jaar.

Dankzij de domino van deals werden duidelijke contouren van wat private equity kan betekenen, zichtbaar. De ene investeringsmaatschappij is de andere niet, zo blijkt. Wie in zee gaat met een externe investeerder, heeft de keuze uit diverse afspraken die verschillend uit kunnen pakken in de samenwerking. Accountant zet de belangrijkste keuzes in een overzichtelijk menu.

1. Motivatie: kapitaal-verstrekker of gamechanger?

In de persberichten waarmee accountantskantoren hun beslissing over de →

‘In ons nieuwe model zijn het de raad van bestuur en de raad van commissarissen die beslissen over investeringen.’

keuze voor private investeerders bekendmaken, staan veel dezelfde redenen. Innovatie en digitalisering staan bovenaan het rijtje. Dan is er de “krapte op de arbeidsmarkt” (Newtone) en de “toenemende wet- en regelgeving” (de Jong & Laan) die “hogere kosten” (PIA Group) vergen, waarvoor het “vergroten van slagkracht” (Coöperatie Unia) noodzakelijk is. Daarvoor moet private equity een kapitaalinjectie leveren. De hoogte daarvan wordt nooit in de aankondigingen bekendgemaakt. Toch is niet alleen kapitaal de oplossing voor alle problemen. Voor sommige kantoren is het een openlijke wens dat de “samenwerking” met de nieuwe aandeelhouder de “strategie” (Crowe Foederer) ondersteunt - nog twee termen die in de meeste persberichten worden genoemd.

Tegelijk zorgen de meeste deals met private equity voor een omslag in de kapitaalstromen. De winst wordt niet langer volledig uitgekeerd aan de partners. Zo laat PIA Group een deel van de winst terugvloeden in de onderneming. Ook voor Newtonone geldt dat, aldus strategiedirecteur Stefaan Rodts. Hij stelde in een interview naar aanleiding van de fusie: “Als je rijk wilt worden in de accountancy, dan is het langzaam uitmelken van je kantoor, zonder te investeren, het eenvoudigste. [...] Als er winst is, is iedereen blij, maar in economisch moeilijker tijden moeten de maatschappen tegen dalende dividenden oplopend investeren.” Rodts is blij met de nieuwe vennootschappelijke

inrichting van Newtonone, waarbij partners niet langer voor beslissingen gaan liggen. “In ons nieuwe model zijn het de raad van bestuur en de raad van commissarissen die beslissen over investeringen. Het is moeilijk om als partner via de coöperatie investeringsbeslissingen te vetoën.”

2. Governance: gezamenlijk bestuur of onafhankelijke commissarissen?

Dat brengt ons bij de governance. Het valt op dat raden van commissarissen een bepalende positie verwerven in het nieuwe model. Dat was in 2022 nog niet vanzelfsprekend. Uit de statuten van de nieuwe vennootschap van de Jong & Laan blijkt dat Waterland het recht bezit om twee commissarissen rechtstreeks te benoemen en dat de

partners van het kantoor de twee andere commissarissen kunnen benoemen. Beide groepen aandeelhouders kunnen die commissarissen “te allen tijde” ontslaan, zo staat in de statuten. Sinds de deal zijn er drie commissarissen benoemd: Willem van Wijngaarden en Martin Slot, beiden als commissaris A, namens de coöperatie van partners van de Jong & Laan en, afgelopen december, voormalig Deloitte-cfo Cees de Boer als commissaris B, statutair namens Waterland.

In latere deals kozen veel kantoren voor een onafhankelijke raad van commissarissen, zoals Newtonone. Bestuurder Stephan Seijkens legde in een interview met Accountant.nl uit dat “in de dagelijkse praktijk [...] bestuur en raad van commissarissen aan het stuur van het fusiebedrijf [zitten]”. Datzelfde stellen ook de directie van Moore DRV en van Crowe Foederer in interviews na hun deals met private equity. Crowe Foederer kiest voor een vijfhoofdige rvc, zonder last of ruggespraak. Bestuursvoorzitter Johan Daams: “Het bestuur moet dus voor sommige besluiten langs de raad

ELF PRIVATE EQUITY-PLATFORMS

Private equity-firma	Accountantskantoor	Aantal fusies en overnames
Waterland	De Jong & Laan	3
Baltisse	PIA Group	9
Avedon	Newtone	2
CNBB	oamkb	0
Capital A	Coöperatie Unia	2
IK Invest	Qconcepts	0
Waterland	Moore DRV	3
Rivean Capital	Crowe Foederer	0
Preservation Capital	Vallei Accountants	0
Anacap	DK Accountants	0
Inflexion	Baker Tilly	0

SAFARI IN AFRIKA?

- Tanzania
- Kenia
- Madagaskar
- Oeganda
- Rwanda
- Zimbabwe
- Namibië
- Botswana
- Zambia
- Mozambique
- Seychellen
- Mauritius
- Zuid-Afrika

Al sinds 1979 dé Afrika Expert

Op jambo.nl vindt u ruim 100 uitgekiende reizen of bel met onze Afrika Experts op 020-2012740 voor een reis op maat. **De mogelijkheden zijn eindeloos, privé reizen geheel conform uw wensen!**

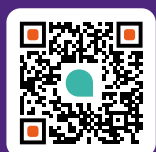
2000 co-eigenaren

zoeken **assistent accountants**
die écht naast de
ondernemer staan.

Bij aaff werken 2000 co-eigenaren die samen de koers bepalen. Bij ons geen dichte deuren, maar samen ondernemen, pionieren en bouwen. Bij aaff werk je met je hoofd, én met je hart. Want, met de hoogste score op de B-Corp ranglijst, zijn we het duurzaamste accountancy- en advieskantoor van Nederland.

Cijfers kraken. Dat doe je hier samen. Met 2000 co-eigenaren én op 50 vestigingen in Nederland.

Samen bouwen
aan de toekomst?
**Word co-eigenaar
bij aaff.**

← Scan de QR-code
of ga naar **werkenbijaaff.nl**

aaff Overal van betekenis

van commissarissen - niet langs de aandeelhoudersvergadering. [...] Dat is een wezenlijk ander governance-model dan bij [...] partnergedreven organisaties." Bij Moore DRV worden drie commissarissen voorgedragen door het bestuur, waarin private equity geen zitting heeft.

3. Aandelen: investeerder met meerderheid of minderheid?

Bij dat laatste kantoor ligt de benoeming van de commissarissen uiteindelijk in handen van de aandeelhouder. Het maakt daarom nogal uit wie de meerderheid heeft. Bij de grote platforms is een duidelijke scheidslijn tussen private equity-firma's als meerderheidsaandeelhouder en externe investeerders die tevreden zijn met een minderheidsbelang. Dat is niet alleen voor partnervergaderingen wettelijk, maar ook voor private equity-firma's zelf.

Private equity geeft vanouds de voorkeur aan een meerderheidsbelang, vaak via *buy-outs* van ondernemingen, waarbij het als investeerder alle eigendom en zeggenschap verkrijgt. In de accountancy is het overdragen van de zeggenschap niet alleen wettelijk onmogelijk, maar ook onwenselijk - partners hebben langdurige relaties met cliënten en medewerkers in hun teams. Zouden alle partners hun volledige belang verzilveren, dan volgt een massale exodus. In de praktijk heeft elke private equity-deal iets weg van een *joint-venture*, met duidelijke *checks and balances* die de macht van beide partijen indammen. De minderheidsaandeelhouder - of het nu de partners zijn of de private equity-firma - bedingt doorgaans stem- of veto-rechten bij belangrijke beslissingen. PIA Group is een kantoor met zo'n minderheidsaandeelhouder - het Belgische investeringsvehikel Baltisse.

Coöperatie Unia, dat vorig jaar met Capital A in zee ging, beperkte het verkochte belang tot 49 procent. En Baker Tilly Nederland verkocht 48 procent van de aandelen aan het Britse Inflexion, dat voor minderheidsdeals een speciaal fonds beheert. Ceo Ronald Hoeksel gaf in een interview op Accountant.nl toe dat eerdere deals zijn partners tot die keuze inspireerden: "We hebben natuurlijk de artikelen gelezen over hoe de deal tussen Waterland en de Jong & Laan in elkaar zit. [...] Voor ons als partnervergadering was het klip en klaar dat we [...] een structuur wilden krijgen met een minderheidsaandeelhouder met een positie die past bij de nieuwe Wet toekomst accountancysector. Dat betekent een raad van commissarissen en een raad van bestuur die de geschiktheidstoetsen van die wet kunnen doorstaan."

4. Controlepraktijk: integreren of buiten parkeren?

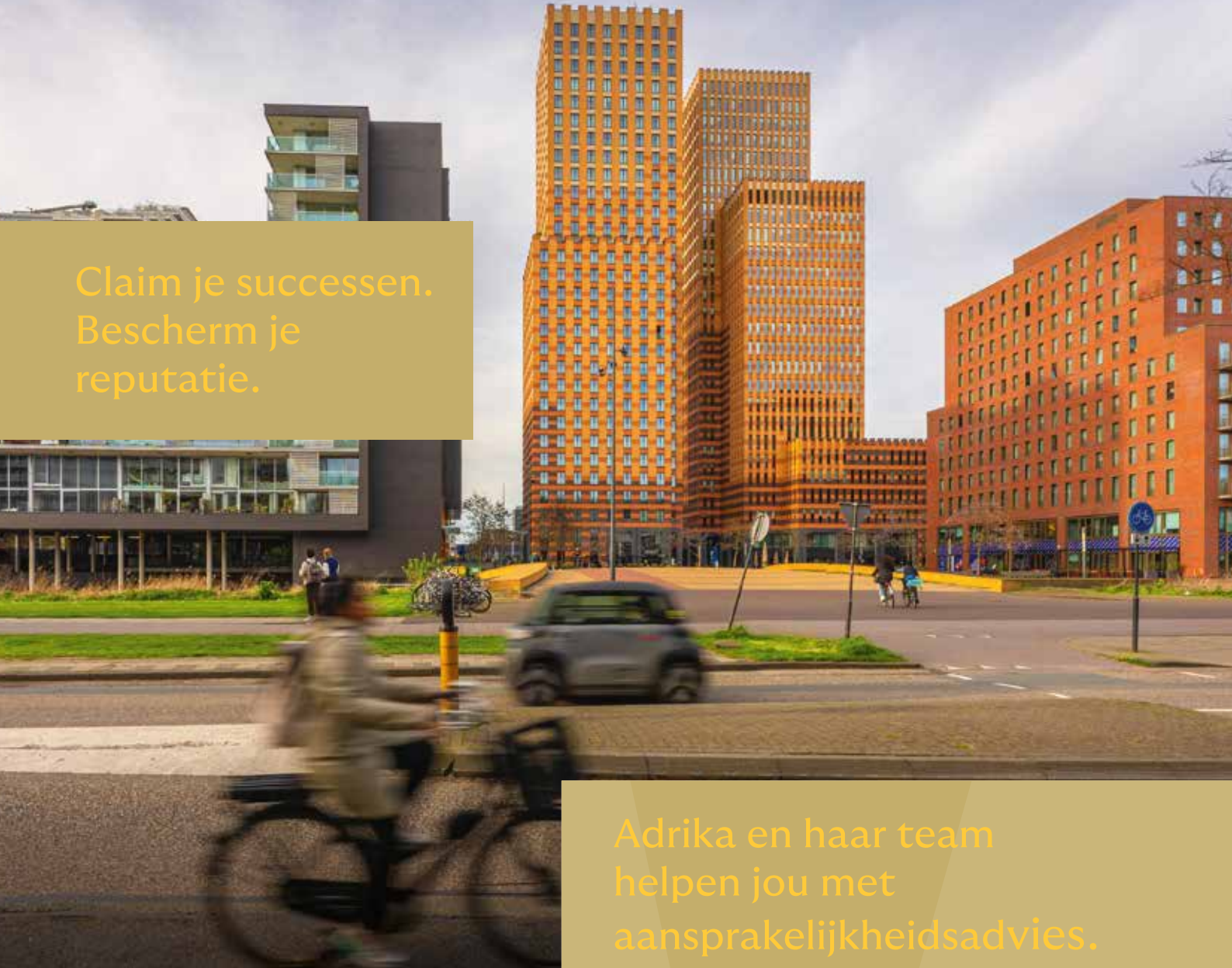
Dat raakt aan het meest dwingende aspect van de wetgeving. Artikel 16 van de Wta eist dat de meerderheid van de stemrechten van de vergunninghoudende vennootschap worden gehouden door accountants. Voor de Jong & Laan was de deal met meerderheidsaandeelhouder Waterland reden om voor de controlepraktijk een aparte governancestructuur op te tuigen. De winst van de controlepraktijk wordt verdeeld over alle aandeelhouders, maar de zeggenschap komt slechts toe aan de partners van de Jong & Laan. Toenmalig bestuurder Roland Ogink lichtte toe: "Die

constructie is zuiver en geeft een waarborg aan de AFM." Acht grote private equity-deals met vergunninghoudende platforms later, is er een andere oplossing zichtbaar: de geïntegreerde controlepraktijk, waarover accountants in meerderheid statutaire zeggenschap behouden. Zo noemt Hoeksel het - Baker Tilly heeft de controlepraktijk onder het onafhankelijk toezicht van de nieuwe raad van commissarissen gebracht, net als de andere onderdelen van het kantoor. Zo ook Moore DRV, waarvan bestuursvoorzitter Marco Utermark benadrukt dat de controlepraktijk "integraal deel uitmaakt" van de groepsstructuur onder één kwaliteitsstelsel. "We hebben nog lang verkend of onze controlepraktijk in onze maatschap kon blijven. De auditmaatschap zou daarmee onder het toezicht van het AFM vallen en de rest van het kantoor niet. Dat leidde volgens ons tot complicaties in ons governance-model."

Voor Crowe Foederer was het splitsen van audit wel inspirerend. Crowe Foederer heeft een stichting administratiekantoor (stak) opgetuigd voor de controlepraktijk. Bestuursvoorzitter Johan Daams: "Het bestuur van de stak bestuurt de controlepraktijk. De auditvennootschap telt nu drie bestuurders, waarvan ik er een ben. De zeggenschap over de controlepraktijk ligt hiermee bij gekwalificeerde accountants en de rvc heeft extra taken ten aanzien van toezicht op de controlepraktijk."

De winst van de controlepraktijk komt wel ten goede aan de groep - en dus ook aan meerderheidsaandeelhouder met 55 procent Rivean Capital. →

'Zouden alle partners hun volledige belang verzilveren, dan volgt een massale exodus.'

Claim je successen.
Bescherm je
reputatie.

Adrika en haar team
helpen jou met
aansprakelijkheidsadvies.

Als accountant heb je precisie hoog in het vaandel staan. Toch is een fout zo gemaakt en je weet als geen ander welke gevolgen dat kan hebben voor jouw klant, maar ook voor jouw eigen kantoor. Een beroepsaansprakelijkheidsverzekering beschermt alles wat je als accountant hebt opgebouwd. Adrika en haar team helpen je met het analyseren van de risico's, het advies voor een passende verzekering en juridische bijstand in het geval van een eventuele schadeclaim.

Wij zijn de partner waarmee jij jouw ambities kunt waarmaken.

E businessprofessionals@howdennederland.nl
W www.howdennederland.nl

HOWDEN
Our People Make it Possible

‘Zoals Johan Cruijff ooit zei: ik heb nog nooit een zak geld een doelpunt zien maken.’

Daams benadrukt dat deze constructie “niet uniek is voor kantoren waar private equity een meerderheidsbelang bezit. Ook multidisciplinaire kantoren waar er niet altijd sprake is van een meerderheid van accountants hanteren deze of een soortgelijke aanpak”.

5. Niet-instappers: private equity negeren of zelfstandig meespelen?

Er zijn ook kantoren die zweren bij een zelfstandige toekomst. Zo'n kantoor is Eshuis, dat afgelopen jaren autonoom fors wist te groeien - van een omzet van € 12 miljoen in boekjaar 2019 naar € 32 miljoen in 2024. Eshuis-bestuurder Michel Schaepers voelt de impact van private equity. “Onze groeicijfers en sterke identiteit brachten ons op de radar van private equity-investeerders.” Schaepers' directieteam maakte kennis met enkele gegadigden en woog het nut af van zo'n externe investeerder. Zijn afdrank? “Hoe de exit uitpakt, blijft

voor mij een raadsel. Ik heb op die vraag nooit een overtuigend antwoord gehad. Ze stappen in. Draaien vijf tot zeven jaar mee. Verkopen. Met rendement. Maar daarna?” Veel private equity-firma's stellen dat internationalisering van de markt het doel is, merkt Schaepers. “Maar ik geloof daar niet in. De Duitse en Belgische accountancy werken totaal anders dan de op Angelsaksische leest geschoeide Nederlandse beroepsgroep. Bovendien heeft elk land haar eigen jurisdictie, waarvoor je echt lokale mensen nodig hebt. Ik zie niet in hoe een Nederlands kantoor als investeringsplatform kan dienen voor het veroveren van de continentale markt.” Toch blijft Schaepers met private equity in contact - in het bijzonder met een partner van een Britse private equity-firma. “Die stelt kritische vragen: hoe werk je aan je leiderschap en hoe houd je je koers vast? In tegenstelling tot traditionele partnermaatschappen waarbij leiderschap als corvee wordt

gezien, is strategische koersvastheid ons *leitmotiv*. Het is mooi om te zien dat sommige private equity-firma's bij accountantskantoren aansturen op koersvast leiderschap. Die gesprekken houden ons scherp.”

Maar het werkelijke nut van private equity voor accountantskantoren is financieel van aard, erkent hij. “Of wij ooit met private equity in zee gaan? Zeg nooit nooit, maar op dit moment is het niet interessant. Zoals Johan Cruijff ooit zei: ik heb nog nooit een zak geld een doelpunt zien maken. Geld voegt niets toe aan de uitvoering van de strategie.” Het enige scenario waarin Eshuis het aantrekken van private equity-kapitaal in overweging wil nemen, is voor de overname van een “branchevreemde onderneming”. Schaepers: “Stel dat we een gespecialiseerd softwarebedrijf zouden willen overnemen voor tien miljoen, dan wil ik elk van mijn aandeelhouders niet vragen om vijf ton. De kapitaalbehoefte in dat scenario zou een reden kunnen zijn. Maar niet om nog eens een handvol accountantskantoren over te nemen. Onze gesprekspartner in Londen weet dat van ons. Die zullen ons vast nog eens een voorstel doen. Dan zien we wel verder.” ←

A man with glasses, wearing a blue suit and a patterned scarf, is sitting on a bright red chair on a bridge. He is looking towards the camera with a slight smile. The background shows a city street at dusk, with buildings and trees illuminated by warm lights. The sky is a mix of orange and blue.

‘De AFM heeft een instrumentarium om te handhaven, maar primair zoeken we het overleg, met respect voor elkaars rollen.’

ARNOLD PUREVEEN

Sinds september 2024 is Arnold Pureveen bij toezichthouder AFM hoofd van de afdeling Kwaliteit Accountantscontrole & Verslaggeving (KAV). Een opmerkelijke overstap voor iemand die als accountant jarenlang werkte voor de vastgoedsector en bij woningcorporaties. “Ik zou een sabbatical nemen, dus dit zorgde wel voor enig hoongelach thuis en bij vrienden.”

TEKST MARC SCHWEPPE BEELD MICHEL TER WOLBEEK

Vanwaar de overstap naar de toezichthouder op het accountantsberoep? “Ik werkte eerder zo’n vijftien jaar bij PwC, vooral in de financiële dienstverlening en voor de vastgoedsector, en daarna nog eens ruim twintig jaar als directeur en bestuurder bij twee woningcorporaties. Ik wilde mijzelf weer uitdagen, andere prikkels krijgen. Via via kwam ik in contact met de AFM en kreeg daar het gevoel van ‘dit is wat ik wil doen’. Ik wil nog graag een bijdrage leveren aan het borgen van de geloofwaardigheid van het beroep. Accountant is een prachtig vak, je plakt een zegel van geloofwaardigheid op de cijfers. Maar het beroep moet qua diepgang nog wel slagen maken. Ik doe geen uitspraken over mijn termijn bij de AFM, ik wacht tot men zegt dat het mooi is geweest. Ik zou eigenlijk een sabbatical nemen, dus dit zorgde wel voor enig hoongelach thuis en bij vrienden.”

Hoe zijn uw eerste ervaringen als aanvoerder van het KAV-team?

“Ik denk hier regelmatig ‘wow, wat gaaf’, zeker als ik kijk naar de kwaliteit van de mensen die hier rondlopen. En dan heb ik het niet alleen over de accountants hier, maar ook over de data-analisten en andere multidisciplinaire teams. Als ik 25 jaar eerder zelfs

maar zestig procent van die kwaliteit had gehad, had ik nu zeker meer haar op mijn hoofd.”

Onder uw voorganger is meer de verbinding met de sector gezocht bij het werken aan kwaliteitsverbetering. Wilt u die koers voortzetten?

“Zeker wil ik dat. De AFM is er niet om de sector onder een vergrootglas te leggen, we kijken met name naar onderliggende oorzaken van dingen die niet goed gaan. Als toezichthouder kunnen we niet gedijen op angst, we willen bijdragen aan de geloofwaardigheid van de sector. We geven ook steeds vaker goede voorbeelden van hoe het ook kan. De AFM heeft een instrumentarium om te handhaven, maar primair zoeken we het overleg, met respect voor elkaars rollen. We mogen het soms oneens zijn, maar liever dan ieder vanuit een eigen positie te opereren, zetten we samen een streep aan de horizon waar we heen willen gaan. Misschien zullen we vaker tegen kantoren zeggen: dit is een waarschuwing. En alleen als het echt nodig is, kunnen we ons bonnenboekje pakken.”

Hoe kijkt u naar ontwikkelingen binnen het accountantsberoep als geheel, als het gaat om zaken als innovatie en de opkomst van externe financiers?

“Ik ben wat sceptisch over sommige ontwikkelingen in de sector, ik vraag

me af of de huidige omgeving en de structuur van het beroep wel een goede match vormen. Gelukkig kijken de kantoren zelf inmiddels ook meer naar de cultuur van hun organisatie. Accountant is een heel aantrekkelijk beroep, dat bijdraagt aan maatschappelijk vertrouwen; zeker nu met CSRD-assurance erbij. Tegelijk moeten we met hulp van digitalisering een deel van het operationele werk anders neerzetten, gezien de krappe arbeidsmarkt. De opkomst van private equity heeft aantrekkelijke kanten en kan kantoren bij elkaar brengen. Maar de prikkels die eruit naar voren komen, de hoge rendementseisen, dat vind ik spannend, zeker gecombineerd met een andere cultuur. Daarvoor moeten kantoren zelf een goede risicoanalyse maken. Als ze ons als AFM kunnen overtuigen, krijgen ze van mij een grote glimlach.”

Wat doet Arnold Pureveen als hij niet werkt?

“Mijn grote passie is hardlopen, ik ben me nu aan het voorbereiden op de marathon van Amsterdam, in oktober. Ik heb Amsterdamse roots, dus mijn eerste hele marathon loop ik graag hier in mijn geboortestad. Daarnaast ben ik trompettist in een brassband, dat doe ik wekelijks. Af en toe speel ik ook in een symphonieorkest. Dat is weleens lastig: je geeft één riedeltje en daarna moet je zestien minuten je mond houden.” ←

CV

Registeraccountant Arnold Pureveen (1963) werkte tussen 1986 en 2001 bij PwC. Vervolgens was hij financieel concerndirecteur en cfo van woningcorporatie de Alliantie. Sinds 2016 was hij cfo en bestuurder van de landelijke woningcorporatie Woonzorg Nederland. Sinds september 2024 is hij afdelingshoofd Kwaliteit Accountantscontrole & Verslaggeving (KAV) bij de Autoriteit Financiële Markten (AFM). Pureveen was ook jarenlang als docent verbonden aan Nyenrode, de Universiteit van Amsterdam en de Erasmus Universiteit. Hij was ook jaren actief binnen de Raad voor de Jaarverslaggeving (RJ) en woont bij de kust in Noord-Holland.

Op *workation* aan de Costa del Sol

De *workation* als secundaire arbeidsvoorwaarde is in opkomst. Daarom heeft accountantskantoor Qconcepts sinds twee jaar een kantoor in de Spaanse kuststad en expatmagneet Málaga. Accountant was mee op reportage in de meest zomerse vestiging van het kantoor. “Ik doe hier levenservaring op.”

TEKST WILBERT GEIJTENBEEK BEELD VRHL CONTENT & CREATIE

“**I**n het buitenland werken? Dat zit er niet in als je in een auditpraktijk werkt.” Dat was de sterke overtuiging van Jannemieke Aarts. Je spreekt je klant in de drukke maanden immers doorlopend, bent veel op locatie en je collega's moeten elke dag op je kunnen bouwen. Een weekje *remote* werken? Geen probleem. Maar voor een langere periode lijkt op voorhand een hele uitdaging. Toen ze in december 2023 besloot met collega Marc van Beek deel te nemen aan de halve marathon van Málaga, had haar werkgever Qconcepts net in die Zuid Spaanse kuststad een vestiging geopend. Het accountantskantoor wilde daarmee haar werknemers de mogelijkheid van een *workation* bieden. Aarts combineerde de marathon direct met zo'n korte werkvakantie.

Die ervaring viel in de smaak. Sterker nog, Aarts boekte april vorig jaar nog een weekje *workation*. Maar het balletje ging pas echt rollen toen haar marathongenoot en collega besloot van september tot en met december vier maanden in Málaga door te brengen. In een opwelling sloot ze zich bij hem aan. “Ik zette de knop om. Hoezo zou het niet kunnen om er meerdere maanden op afstand te werken? Je moet alleen de verwachtingen managen en je goed voorbereiden.” Aarts

schreef zich opnieuw in voor de halve marathon van 2024, die ze afgelopen december uitliep.

Initiatief nemen

Accountantskantoor Qconcepts is een snel groeiend kantoor, waar veel registeraccountants zoals Aarts werken. Het nog jonge kantoor is gespecialiseerd in audits. Jannemieke Aarts doet jaarrekeningcontroles van ondernemingen met tussen € 20 miljoen en € 1 miljard omzet. “Ik koos bewust voor deze doelgroep. Ik vind het leuk dat mensen op de werkvloer nog impact hebben op hun eigen onderneming. In mijn klantcontact spreek ik echte ondernemers, niet managers van andere managers.” Dat betekent dat ze vaak over de vloer komt bij controlecliënten. Een *workation* in Málaga is dan ook een kwestie van goed communiceren met de cliënt. En initiatief nemen.

“Dat is de lol. Het zelf regelen is een deel van de levenservaring die je opdoet”, zegt Renate Slotboom, eveneens manager audit bij Qconcepts, die

tot juli 2024 meerdere maanden in Málaga werkte. Slotboom vloog een paar keer terug naar Nederland om familie, vrienden, klanten en collega's te zien. Niet alleen om met haar teamleden in Arnhem bij te praten, maar ook om belangrijke gesprekken met haar klanten te voeren. “Als ik een weekje naar Nederland vloog, plande ik al mijn afspraken - voor werk en privé - in die ene week. Maar het werkte prima.”

Accountant als digitale nomade

Workations zijn een relatief jong fenomeen in de accountancy. De vorm biedt een tijdelijk leven als digitale nomade voor medewerkers in loondienst. Ze hebben zo de mogelijkheid om een beperkte tijd in een (bij voorkeur warmer) buitenland te werken voor de vaste werkgever. Workations zijn in opkomst sinds de corona-quarantaines van de vroege 'jaren twintig', toen het thuis en op afstand werken een hoge vlucht namen. In de accountancy worden workations al ruim twee jaar →

Het werk is voor Nederlandse klanten, binnen het Nederlandse team, met Nederlandse kantoortijden - aangezien de klant zijn ritme niet aan de siësta aanpast.

QCONCEPTS-PARTNER EN MEDE-OPRICHTER COR PIJNENBURG OVER EEN KANTOOR IN SPANJE

"Mijn collega's Jeroen en Maarten kwamen met het idee: waarom niet een kantoor in een expatstad opzetten - bij wijze van secundaire arbeidsvoorwaarde? Immers, we merkten dat sommige accountantskantoren, zoals de big four, hun werknemers de mogelijkheid boden om een jaar of twee in het buitenland te werken. Dat konden wij tot recentelijk niet aanbieden. Dat idee liet ons toen niet meer los."

Schappelijk Spaans

"Uit ons onderzoek naar verschillende locaties bleek Málaga de beste keuze. Op ons lijstje stonden ook Lissabon, Barcelona en Athene. Maar Málaga sprong erbovenuit. Het is ook niet voor niets onlangs door het Amerikaanse zakenblad *Forbes* uitgeroepen tot de nummer twee expatbestemming wereldwijd. Het is een fijne stad om in te wonen. Hoewel de kosten van levensonderhoud en huur, vooral in het centrum, stijgen, is het nog altijd betaalbaar buiten het hart van de stad. Met een kwartiertje met de auto in de omgeving zijn de prijzen schappelijk Spaans. En qua temperatuur is het bijna het hele jaar door aangenaam, behalve in juli en augustus."

Werknemers behouden

"We bieden werknemers de mogelijkheid tot wat wij een *workation* noemen, een werkvakantie van één à twee weken in Málaga. We hebben een appartement in het centrum van Málaga waar onze medewerkers tijdens hun *workation* kunnen verblijven. We ondersteunen werknemers die voor langere tijd in Málaga willen verblijven. Als zij dat willen helpen wij bij het regelen van praktische zaken, zoals de zoektocht naar woonruimte.

We krijgen van kandidaten veel positieve reacties over de mogelijkheid om op *workation* te gaan. Enkele collega's gingen al meerdere keren op *workation*. Men wordt er blij van, geniet ervan om het werk te doen in het zonnige zuiden. Ik verwacht dat medewerkers langer werkzaam blijven in de controlepraktijk, vanwege deze mogelijkheid. En daar doen we het voor."

Voor Nederlandse klanten

"Kantoor Málaga is opgericht met als doelstelling om onze Nederlandse collega's *happy* te maken, door hen tijdelijk in hun team voor hun klanten te laten werken - maar dan op een mooie en zonnige locatie. Als collega's een langdurig verblijf in Málaga willen meemaken, dan denken wij graag mee in mogelijkheden. We zijn echter geen specialist in de Spaanse regelgeving. We hebben op dit moment geen plannen om de lokale markt te bedienen."

ingezet. Eind 2022 had accountantskantoor Joanknecht de primeur voor werknemers die een tijdje in het buitenland willen werken. Dat Eindhovense kantoor maakte daarvoor afspraken met collega-kantoren in het internationale netwerk PrimeGlobal. Medewerkers van Joanknecht kunnen sindsdien op uitwisseling met collega's in Parijs, Londen, Berlijn, Zürich en Kopenhagen.

Kort daarop maakte Qconcepts bekend de *workation* aan alle eigen medewerkers aan te bieden. Daarvoor zou

Qconcepts een eigen kantoor in Málaga openen, waar alle medewerkers in een professionele werkomgeving op *workation* kunnen. Dat kan een week, twee weken, maar ook een langere periode. Het werk is voor Nederlandse klanten, binnen het

'Hoezo zou het niet kunnen om meerdere maanden op afstand te werken? Je moet alleen de verwachtingen managen en je goed voorbereiden.'

Nederlandse team, met Nederlandse kantoortijden - aangezien de klant zijn ritme niet aan de *siësta* aanpast. Maar verder is het leven er Spaanser dan Spaans: warm weer, tapas, terrassen, een ijsje tussendoor bij ijsalon Casa Mira om de hoek van het kantoor aan de Calle Marqués de Larios. En een vrijdagmiddagborrel aan het strand, dat een promenade van een paar minuten van het kantoor is verwijderd.

Costa del Silicon Valley

Málaga groeide in korte tijd uit tot een economische hotspot. Met ruim een half miljoen inwoners is het de op vijf na grootste stad in Spanje. In 2023 kondigde Google aan zijn nieuwe Europese cybersecurity-hoofdkantoor in de stad te vestigen. De technologie-gigant gaf daarvoor als redenen aan dat de stad strategisch is gelegen, aan de rand van Europa, nabij Afrika. Ook heeft de stad een goed opgeleide en diverse bevolking, met een sterke focus op technologie en innovatie.

De bloeiende gemeenschap van start-ups en techbedrijven maakt de stad een aantrekkelijke bestemming voor Google, dat bovendien van een relatief gunstig belastingklimaat en een goede infrastructuur profiteert. Sindsdien staat de stad bekend als *Costa del Silicon Valley*.

Qconcepts opende er in 2023 haar eerste kantoor, op de bovenste verdieping van een pand in de centrale winkelstraat Calle Marqués de Larios. Inmiddels is vestiging Málaga binnen het pand verhuisd naar een grotere ruimte, waar tien mensen kunnen werken. Op straat flaneert het winkelend publiek richting de tapasrestaurants en bars in de

Jannemieke Aarts en Marc van Beek

nabije omgeving. In Spanje is het niet vreemd dat accountantskantoren in het centrum zijn gevestigd - KPMG heeft in dezelfde straat ook een vestiging.

Frisse dynamiek

Op het kantoor wordt vooral gewoon gewerkt. Voor Aarts zijn de maanden in Málaga omgevlogen. Met haar klanten maakte ze heldere afspraken. “Mijn taak is om contact met de klant te onderhouden, te zorgen dat de klant de juiste documenten oplevert en dat mijn team het juiste werk doet. Ik heb klanten op voorhand laten weten dat ik in Spanje zou wonen, daarna weer terug zou komen en ik volledig betrokken zou blijven. Ik regelde

**‘Wat een leuk concept!
De volgende vergadering doen
we bij jou, aan de Costa del Sol!’**

Renate Slotboom

wanneer mijn team op locatie zou zijn bij de klant en hoe de werkzaamheden werden verdeeld. Op maandagochtend belde ik vanuit Spanje in en besprak de vordering van onze audit met de klant en het team. Dagelijks sprak ik mijn teamleden voor overleg, alleen net iets vaker via teams en telefonisch dan normaal.” Controlecliënten reageerden positief, merkte Aarts. “Ze zeiden: ‘Wat een leuk concept! De volgende vergadering doen we bij

jou, aan de Costa del Sol!’”

In het begin was dat wennen voor haar team. Maar veel videobellen hoort er sinds de coronatijd bij. Aarts: “Zoveel anders dan in Nederland is het niet. Ik leid meerdere teams bij meerdere klanten tegelijk. Je moet vooral goed kunnen multitasken.” Bovendien bood haar tijdelijke afwezigheid de kans voor nieuw talent om verantwoordelijkheid op te pakken. “Er staan snel nieuwe mensen op, die in de gaten springen. Dat zorgt voor een leerzame dynamiek voor het hele team. Dat gaat heel natuurlijk.”

DIGITALE NOMADEN

Digitale nomaden gebruiken, aldus Wikipedia, het internet om hun werk locatie-onafhankelijk uit te voeren. Ze leven vaak als ‘nomaden’: veel reizen, veel wisseling van vaste verblijfplaatsen en een flexibele manier van werken en geld verdienen.

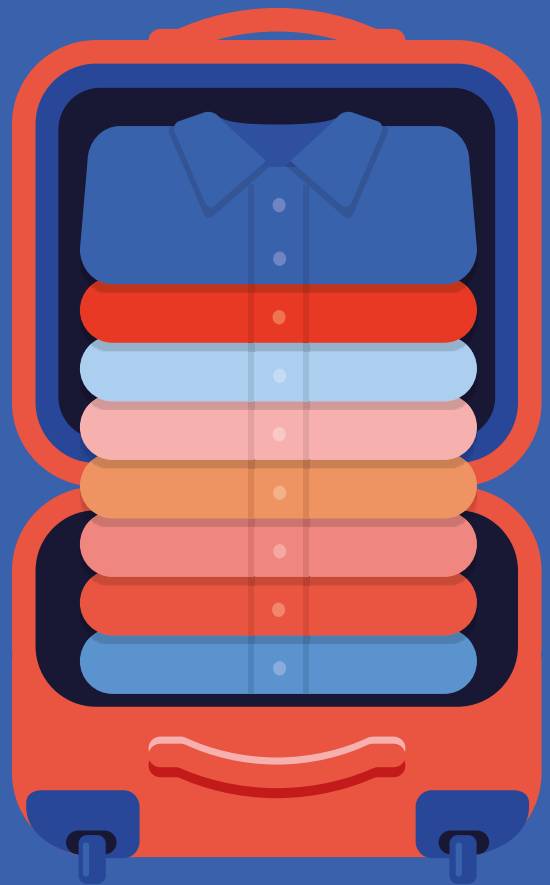
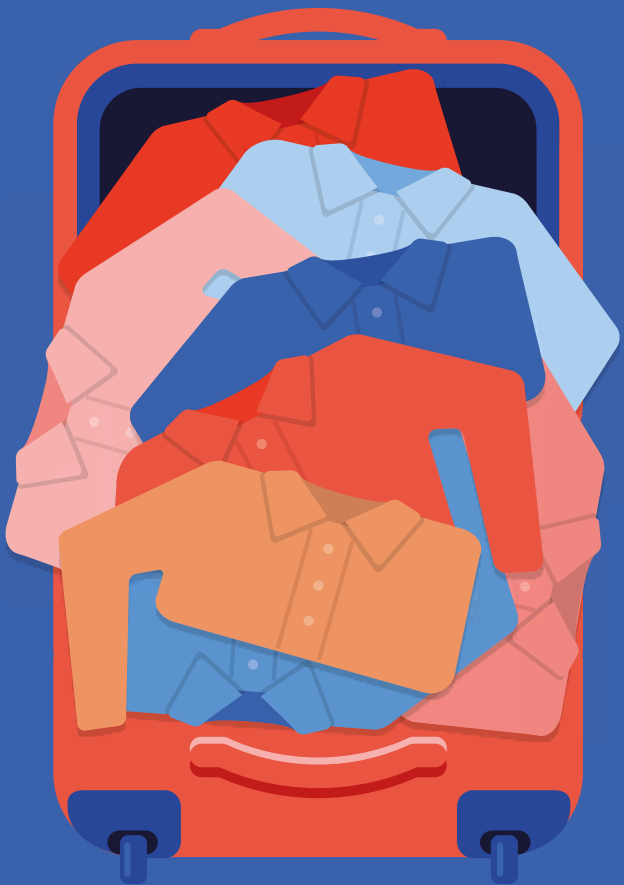
Hun werk kan meestal goed online worden gedaan. Wereldwijd zijn er inmiddels ruim 35 miljoen digitale nomaden. Meer dan de helft daarvan komt uit de VS.

Op populaire bestemmingen voor deze nieuwe nomaden groeien ook de protesten. De lokale bevolking wordt geconfronteerd met stijgende huurprijzen en een wijzigend horeca-aanbod. Zowel de Volkskrant als NRC schreven in november 2024 over deze ontwikkeling. “Traditionele bakkerijen worden verdreven door hippe lunchrooms die 12 euro rekenen voor toast met avocado - de gemiddelde Portugees kan dat niet betalen.”

Levenservaring opdoen

Voor Qconcepts was het essentieel dat de Spaanse vestiging niet zomaar een flexwerkplek zou worden. Slotboom is er tijdens haar verblijf dan ook de ‘cultuurbewaarder’ geweest. Of, in haar woorden: “iemand die het DNA van de organisatie vertegenwoordigt”, in Spanje. “Nederlandse collega’s die →

Alleen de benodigde informatie in het juiste formaat

De jaarrekening aanleveren via SBR betekent dat de financiële gegevens direct in de systemen van de bank staan en verwerkt kunnen worden. *Dat is efficiënt en veilig!*

SBR; dé marktstandaard voor jaarrekeningen!

Kijk voor meer informatie op www.sbrnexus.nl

Anne de Bruijn

hier een weekje op workation komen, moeten zich wel herkennen in de sfeer en de werkomgeving van een Qconcepts-kantoor.”

Naast Slotboom, die als manager audit in de controlepraktijk van Qconcepts actief is, woonde ook Anne de Bruijn, financieel adviseur binnen de toenmalige interim & adviestak van Qconcepts, enige tijd in de kuststad. Drie maanden, van maart tot mei 2024, woonde en werkte De Bruijn in Málaga. Voor haar was de Spanje-periode een missie in het opdoen van levenservaring. Ze regelde zelf een appartement voor de middellange

termijn. En ze voegde haar werkzaamheden voor klanten zonder veel moeite in haar tijdelijke mediterrane leefritme. “Als financieel adviseur werk ik in kleinere teams dan in de controlepraktijk. In Málaga werkte ik nauw samen met een collega in Nederland die bij de klant langsgaat. Zij voerde de besprekingen met de klant op locatie. En ik haakte dan via een videogesprek aan.” Daarnaast had De Bruijn interim-opdrachten waarvoor ze in de financiële kolom van een cliënt werkte. Dat was op afstand uitdagender, vertelt ze. “Ik moest van tevoren goed afstemmen wat er in die periode van mij werd verwacht. Welke taken zou ik gewoon

Kantoor Qconcepts in Malaga

op afstand kunnen uitvoeren? Met duidelijke afspraken kon ik drie maanden naar het buitenland.” Drie maanden was voor De Bruijn lang genoeg om “echt te kunnen beleven hoe het hier is. En kort genoeg om ook weer snel thuis te zijn voor werk, familie en vrienden”.

Tot weerziens?

Jannemieke Aarts, Renate Slotboom en Anne de Bruijn zijn inmiddels weer terug in Nederland. Zij hebben het stokje overgedragen aan een nieuwe *long stay*-collega, die er bijna wekelijks nieuwe collega's ontvangt voor een workation van een week.

Voor Aarts smaakt de ervaring naar meer. “Ik heb mezelf volledig overgegeven aan alles wat Málaga te bieden had. Ik heb vrienden gemaakt. Ik genoot van het ontspannen Spaanse leven.” Ze geeft toe: met een Nederlands loon is het luxe leven in een Spaanse stad. “Ik heb in die drie maanden maar één keer gekookt. Het eten na negen uur 's avonds, dat is me zo bevallen, dat ik het in Nederland ook probeer vol te houden. De Spanjaarden leerden me om te genieten van het leven. Wie weet ziet de stad me in de toekomst nog eens terug.” ←

**‘Hoe duidelijker
de regels, hoe
gemakkelijker
het nemen van
beslissingen.’**

IN BEELD

Portret van een opmerkelijke accountant

TEKST HENK VLAMING BEELD MICHEL TER WOLBEEK

Larissa Makken Angevaare

Zelfs toen ze al bij accountantskantoor Kop of Munt werkte, wilde Larissa Makken Angevaare nog supermarktmanager worden, waar ze teamleider was. “Want werken in de supermarkt is praktisch, het is gestructureerd, je kan er je hersenen gebruiken en als teamleider kon ik initiatieven nemen.” Ze leerde er ook overleggen, luisteren en samen beslissen; vaardigheden waarvan ze nu als adviserende accountant nog steeds voordeel heeft.

Aanvankelijk zag ze accountancy niet zitten. Te lange studie, te veel pakken. Ze koos voor bedrijfseconomie, maar tijdens haar stage bij Kop of Munt ervoer ze de aantrekkingskracht van de accountancy. “Ik mocht alles zelf uitzoeken, ik vond dat een uitdaging. Had ik vragen, dan ging ik gewoon naar de accountant of de fiscalist en die gaven uitleg tot ik het snapte. Al gauw kreeg ik een paar kleine klanten en steeds meer verantwoordelijkheden.”

Als klanten al eens vragen hadden over wat die jonge vrouw zei, checkten ze dat soms bij de accountant van Kop of Munt. “Erg vond ik dat niet, want hij zei hetzelfde als ik.”

Na haar studie bedrijfseconomie volgde ze alsnog de opleiding tot accountant. In het voorjaar van 2024 volgde haar inschrijving als AA. “Ik ben perfectionistisch en dat sluit helemaal aan op de regels in ons vak. Sommigen hebben moeite met regels, maar voor mij maken ze duidelijk wat er van mij wordt verwacht. Hoe duidelijker de regels, hoe gemakkelijker het nemen van beslissingen.”

Met diezelfde duidelijkheid kijkt ze naar de toekomst, waarbij ze een partnerschap wel ziet zitten. “Als ik zelf kan beslissen, zou ik voorzichtig zijn met het aannemen van klanten. Met veel werk en weinig mensen komen we niet toe aan wat we willen bieden. Ik zou de nadruk leggen op de voorkant van ons vak, de advieskant. Door naar voren te kijken kun je als accountant geld verdienen voor je klant. Er is geen ondernemer die daartegen zegt.”

Lees het hele interview met Larissa Makken Angevaare op Accountant.nl.

Van Academy Naar Bekroning

Maatwerktraject: de snelle route naar de titel Register Belastingadviseur

Bekroon je carrière met de titel Register Belastingadviseur.

Ben je 5 jaar of langer werkzaam in de fiscale sector? Bekroon je kennis en ervaring met de titel 'Register Belastingadviseur (RB)'. Deze titel staat voor een hoog fiscaal kennisniveau, wat zich vertaalt in een hoogwaardige kwaliteit voor de klant. Jouw kennis en kunde, opgedaan door opleiding en/of werkervaring, worden omgezet in één of meerdere vrijstellingen en aangevuld met de RB Academy modules. Zo creëren we een maatwerktraject waarmee je versneld de titel met het bijbehorende lidmaatschap kunt behalen.

Kwaliteit van het vak is waar wij samen voor staan.

Het Register Belastingadviseurs is de grootste beroepsvereniging van fiscalisten die werken voor het mkb. Al ruim 90 jaar weet het Register Belastingadviseurs wat jij als belastingadviseur nodig hebt om MKB-ondernemers te voorzien van goede belastingaangiften en optimaal fiscaal advies. Het RB zorgt ervoor dat jij beschikt over de juiste kennis en vaardigheden om kwaliteit te leveren aan de klant. Ook behartigen we de belangen van onze leden bij externe stakeholders. Zo maken we jouw beroep leuker én makkelijker.

Meer weten over jouw maatwerk traject?

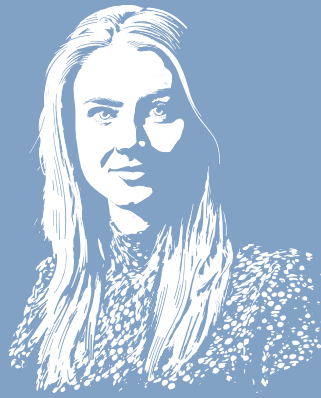
Bel 088 - 01 07 777 of stuur een e-mail naar ledenzaken@rb.nl. Je hoort binnen een week of je op basis van je fiscale opleiding en/of werkervaring in aanmerking komt voor een maatwerktraject.

Meer informatie?

www.rb.nl/maatwerk

REGISTER ■
BELASTING ■
ADVISEURS ■

CHARLIE GROEN

Survival of the ignorant

Er waait een conservatieve wind uit het Westen. De roep om een *merit-based* samenleving klinkt steeds luider. Zaken doen zonder regels, samenwerken zonder inclusie en winst maken zonder geweten - het lijkt de nieuwe norm. Techgiganten scharen zich schaamteloos achter de rechts-populistische zonnekoning, in de hoop dat ze zonder DEI (diversiteit, gelijkwaardigheid en inclusie) en milieuregels hun concurrentiepositie kunnen behouden. En zo verandert de wereldorde in een wedstrijdje armpje drukken: *survival of the fittest*. Maar dit idee van 'overleven van de sterkste' is een grove misvatting. De belofte van een meritocratie klinkt misschien aantrekkelijk - beloon de meest verdienstelijken en de samenleving bloeit op. Maar wie bepaalt eigenlijk wat 'verdiens' is? De mensen die onmisbare bijdragen leveren aan onze maatschappij - leraren, bouwvakkers, verpleegkundigen - worden zelden eerlijk beloond. Ondertussen blijven de werkelijke machthebbers buiten schot en is 'verdiens' vooral een privilege dat bij geboorte wordt toegekend. *Survival of the fittest* wordt vaak onterecht toegeschreven aan

Darwins evolutietheorie, alsof het een blauwdruk is voor een samenleving waarin alleen de sterksten overleven. Maar Darwins natuurlijke selectie is een wetenschappelijke observatie, geen ethisch kompas. Het is descriptief, niet prescriptief. Het vertelt ons hoe organismen zich ontwikkelen, niet hoe samenlevingen zich zouden moeten organiseren. Het sociaal darwinisme, een concept gepopulariseerd door Herbert Spencer, verdraaide deze ideeën en rechtvaardigde ongelijkheid als een 'natuurlijk' gevolg van competitie. Darwin zelf was het hiermee helemaal niet eens. In *The Descent of Man* (1871) benadrukte hij juist de rol van samenwerking, altruïsme en compassie in het succes van de menselijke evolutie. Toch blijft sociaal darwinisme een krachtig ideologisch wapen, vaak vermomd als beleid dat het individu en competitie zou bevorderen. Het praat de huidige scheve verhoudingen in de wereld goed: het rijke Westen, dat geniet van welvaart dankzij het uitbuiten van het mondiale Zuiden, kijkt meewarig naar Afrika en Azië alsof het een zwerver op straat betreft. "Ach, niet fraai, maar kennelijk niet slim, vlijtig of ambitieus genoeg om succesvol te zijn." Het is de ultieme drogreden: als succes maakbaar is, dan is falen dat ook.

Hannah Arendt waarschuwde in *The Origins of Totalitarianism* voor het misbruik van evolutionaire ideeën zoals sociaal darwinisme en de gevaren ervan in politieke ideologieën als imperialisme en fascisme. Ze beschreef hoe

totalitaire regimes deze ideeën gebruikten om hun daden als onvermijdelijke natuurwetten te rechtvaardigen, waardoor morele verantwoordelijkheid verdween. Want als evolutie iets is wat je kunt afdwingen, dan is het helpen van kwetsbare groepen niet nobel, maar een obstakel voor vooruitgang.

En zo klinkt de nieuwe rechtvaardiging voor het schrappen van DEI-initiatieven en milieuregels: onze zwakkere economie is de schuld van al die 'onnodige' maatregelen. Solidariteit met mens, milieu en maatschappij zou ons verzwakt hebben tegenover concurrenten als China, waar zonnepanelen worden geproduceerd met gedwongen arbeid. Dus weg met de regels: geen KYC, AML, WFT, BASEL, CSRD en CSDDD. Laat de vrije markt haar werk doen. "We moeten allemaal sneller en feller zijn. Het is tijd om ons geestelijk voor te bereiden op oorlog", zei de nieuwe secretaris-generaal van de NAVO in december. En zo wordt de wereld opnieuw gevormd naar de brute logica van *survival of the fittest* - een misverstand dat nog steeds slachtoffers maakt. ←

Charlie G. Groen is praktisch filosoof met een specialisatie in inclusiviteit, strategie en verbindend leiderschap. Zij werkt als expert ethics & awareness bij ABN Amro. Eerder studeerde zij filosofie aan de Universiteit van Amsterdam en de Universiteit Leiden. Charlie werkte eerder bij PwC en is host van de BusySeasonTalks.

DE ASPERGETELER HOUDT WEL VAN EEN BEETJE ONZEKERHEID

Rik Kursten is mede-eigenaar van Teboza, een familiebedrijf in het Limburgse Helden (gemeente Peel en Maas). Het bedrijf ontwikkelde zich in tachtig jaar tijd van een boerenbedrijf tot een internationale speler die actief is in de hele keten van asperges. Hoe komt een registeraccountant met ervaring bij vier accountantskantoren daar terecht?

TEKST LUC QUADACKERS BEELD BRAM BECKS

Kurstens vader was accountant. De jonge Rik zag al vroeg, en met veel plezier, hoe zijn vader klaarstond voor zijn klanten en hoe dat werd gewaardeerd. “Dat was voor mij een mooie opmaat om ook te kiezen voor het accountantsvak. Mijn vader stimuleerde dat, maar benoemde zeker alle misen en maren die erbij horen. En hij vond wel dat ik dan ook voor het hoogst haalbare moest gaan: de RA-titel.”

Tijdens zijn hbo-periode loopt Kursten stage bij Moret, Ernst & Young in Venlo. Dat bevalt wederzijds erg goed. Toch maakt hij een andere keuze. “Er stond een gespreid bedje voor mij klaar, om daar na mijn heao te beginnen. Ik heb echter de onhebbelijke eigenschap om bij gespreide bedjes toch te gaan kijken of er niet iets anders te vinden is. En zo startte ik destijds bij KPMG, waar ik veel werd ingezet in de *transaction services*. Dat was interessant, maar het bleek lastig te combineren met de Nyenrode-opleiding. Dus toen kwam ik toch weer bij Moret, Ernst & Young terecht en heb daar met veel plezier het eerste deel van mijn werkzame leven gewerkt.”

Regionaal kantoor

Kursten merkt dat zijn hart ligt bij de regionale klanten. Daar past een regionaal accountantskantoor volgens hem beter bij. En dus zet hij weer een stap naar een ander kantoor en stampt met een oud-collega zelfs een nieuwe vestiging uit de grond. Toen het kantoor werd verkocht ging Kursten bij Deloitte aan de slag, waar hij zijn laatste vijf accountantsjaren werkte als directeur.

“Dat was een mooie tijd. Net als mijn vader vroeger was ik daar een echte vertrouwensman en adviseur. Een heerlijke rol. Helaas verschoof die rol door de toenemende compliance-druk steeds meer een kant op die verder van mij afstaat. Ik miste daarin het ondernemerschap. Ik kan me nog herinneren dat een van mijn klanten tegen me zei ‘goh, waar is de echte Rik gebleven? Jij komt nu wel met problemen, maar niet meer met oplossingen’. Dat was de *trigger* om na te denken over wat ik verder wilde met mijn carrière.”

Bij Kursten liep altijd de agrofood- en retail-business als rode draad door zijn portefeuilles. Zo komt hij uiteindelijk ook bij Teboza terecht. “Teboza was één van mijn adviesklanten. Ze waren tijdens de duur van onze relatie al behoorlijk gegroeid, met een uniek profiel. En er was behoefte aan verdere professionalisering. Dat gekoppeld aan mijn behoefte aan ondernemerschap leidde al gauw tot een *match*. Ik ben meteen met de intentie begonnen om mede-eigenaar te worden en dat gebeurde ook vrij snel. Het is echt een zeer dynamische business. Ik hou wel van een beetje onzekerheid en je weet hier nooit hoe het zal gaan lopen. We hebben onder andere te maken met klimatologische omstandigheden die zich gewoon niet laten regelen. Dat leidt tot bedreigingen, maar als je goed bent ingericht om te

‘Wat ik altijd als het meest waardevolle heb ervaren in mijn opleiding is het leggen van verbanden.’

RECEPT: OOSTERSE ROERBAK ASPERGES

Nodig voor 3 personen:

500 gram asperges, 1 rode ui, 1 paksoi, 250 gram sugarsnaps, 200 gram bami, sesamolie, sesamzaadjes en sojasaus.

Bereiding

Snijdt twee centimeter van de onderkant van de asperges af.

Schil ze en snijd ze doormidden.

Snijdt de rode ui in halve ringen en de paksoi in grove stukken.

Scheur het uiteinde van de sugarsnaps en trek de nerf mee.

Rooster in een kleine steelpan de sesamzaadjes op een laag vuur.

Verhit de sesamolie in een wok en fruit hierin de ui enkele seconden.

Voeg de asperges, sugarsnaps en bami toe en roerbak op hoog vuur tot ze zacht worden.

Voeg op het laatst de paksoi toe en roerbak de groenten tot ze beetgaar zijn.

Voeg naar smaak wat sojasaus toe.

Garneer op het laatst met geroosterde sesamzaadjes.

Bron: aspergecentrum.nl

anticiperen op zoveel mogelijk omstandigheden, biedt het ook kansen. Juist dan kun je het verschil maken. De echte succesvolle bedrijven snappen dat. En daar zit mijn lol, daar zit mijn *drive*."

Telers

Teboza teelt aspergeplanten, om zelf asperges mee te telen, maar die ook door bedrijven over de hele wereld worden gebruikt om asperges te telen. "Een plant gaat tien jaar mee en is dus echt een productie-actief. We telen onze eigen asperges in binnen- en buitenland en we brengen ook asperges van collega-telers naar de markt. We bieden een totaalpakket aan verwerken, verpakken, bewerken en alles wat daarbij hoort. Wij leveren ook rechtstreeks aan supermarkten, foodservicepartijen en aan enkele kwaliteitsrestaurants."

Kursten noemt zijn achtergrond in de accountancy zeer waardevol, ook voor zijn huidige werk. "Ik ben zeker niet slecht met cijfers en regelgeving, maar wat ik altijd als het meest waardevolle heb ervaren in mijn opleiding - en wat ik ook altijd aan mijn studenten meegaf in de tijd dat ik bij Nyenrode les gaf - is het leggen van verbanden. Wat gebeurt

er op de ene plek? En wat betekent dat voor jou, voor je proces, voor je klanten of voor je leveranciers? Ik denk dat een registeraccountant dat als geen ander beheerst. Het verbanden leggen doe ik nu dagelijks en in lijn met bijvoorbeeld mijn leveranciers en klanten. Daarmee kun je meestal meer samenwerken dan je in eerste instantie zou verwachten. Als je samen in een keten zit, dan biedt dat bijvoorbeeld kansen om op het gebied van duurzaamheid belangrijke stappen te zetten."

Tastbaar

Kursten denkt nooit meer aan een terugkeer naar de accountancy. "Wat ik als accountant altijd miste, is het kunnen vasthouden van een tastbaar product. Een kennis van me was architect en als we wel eens rondreden, dan kon hij geweldige voorbeelden laten zien van gebouwen waarvoor hij de tekeningen maakte. Iemand anders werkte bij Philips en was bezig met de ontwikkeling van de led-verlichting. Ik moest het dan doen met mijn jaarrekeningen. Die vervullen een belangrijke functie, maar het is toch anders, minder concreet. Dat ik nu echt met iets heel tastbaars werk vind ik mooi en voor niet-ingewijden is het ook duidelijk interessanter dan de accountantscontrole. Op verjaardagen hoefde ik vroeger nooit over mijn werk te praten en nu heb ik het alleen maar over mijn werk, als ik niet oplet. Bijna iedereen heeft wel een verhaal of vragen over asperges. Ook de mensen waarmee ik dagelijks werk zorgen voor een ruimere blik op de wereld. Ik krijg met zoveel meer verschillende invalshoeken te maken dan vroeger. Dat vind ik echt een heel waardevolle verandering." ←

EWOUT BROUWERS, CEO VAN PIA GROUP

“WERKEN BIJ PIA GROUP: LOKALE VRIJHEID, GROOTSE KANSEN”

Een accountantskantoor dat zelfstandig blijft opereren, maar wel profiteert van de voordelen van een grotere groep - dát is wat PIA Group biedt.

Hier krijgen kantoren én medewerkers de ruimte om te groeien, zonder hun eigen identiteit te verliezen. “Ons adagium is: *‘don’t fix what isn’t broken’*,” zegt Ewout Brouwers, CEO van PIA Group. “Wij geloven in ondernemerschap, samenwerking en persoonlijke ontwikkeling. Want als onze mensen groeien, groeit de organisatie vanzelf mee.”

PIA Group is ruim tweeënhalf jaar actief op de Nederlandse markt. De groep bestaat inmiddels uit vijftien kantoren met een kleine achthonderd medewerkers. De groep wil graag verder groeien, maar groei is geen doel op zich, benadrukt Ewout. “Wij zijn op zoek naar kantoren die ons vandaag eigenlijk helemaal niet nodig hebben. Kantoren waar alles prima gaat, maar die ook te maken hebben met de vele (toekomstige) uitdagingen in onze branche. Zoals het voldoen aan allerlei wet- en regelgeving. Dankzij onze schaal kunnen wij die uitdagingen samen te lijf gaan, maar de kantoren behouden hun eigen identiteit.”

KRACHTEN BUNDELEN

De naam op de gevel van het lokale kantoor blijft hetzelfde, ondanks dat ze zich bij PIA Group aansluiten. De inmenging blijft ook beperkt. Ewout: “Wie ben ik om te bepalen hoe iemand zijn klant, die die al 25 jaar van dienst is, moet bedienen? Wél kunnen wij onze krachten bundelen door een

antwoord te vinden hoe we AI kunnen toepassen in onze business. Bij klantacceptaties moet elk kantoor ook voldoen aan dezelfde normen. De norm hoe een kantoor met zijn klanten en medewerkers omgaat, wordt bepaald door je lokale DNA. Maar de norm van de WWFT is voor iedereen gelijk. De vraag hoe ze daarmee om moeten gaan, zoeken veel kantoren nog individueel uit, maar daarvan zeggen wij: laten we dat samendoen. We bundelen de expertise en kennis van de accountants en fiscalisten binnen onze groep en coördineren gezamenlijk de koers die we varen. Maar de individuele kantoren blijven kapitein van hun eigen afspraak.”

RUIMTE VOOR GROEI EN AMBITIE

Ewout beschrijft de gemeenschappelijke mindset van de groep met de termen ‘ondernemerschap’ en ‘vooruit willen’. “Wij willen stap voor stap samen vooruitkomen. Dat is de grootste gemeenschappelijke

deler. Hierbij is er ook ruimte voor elk individu. Met veel aandacht voor hem en haar. We hebben een ‘lerend beroep’ en het is ontzettend belangrijk om te blijven leren. Om medewerkers uit te dagen en relevante kennis up-to-date te houden, hebben wij de PIA Academy opgericht. Via die academy kunnen wij bij de hele organisatie agenderen wat wij belangrijk vinden om de medewerkers mee te geven. Nog los van de permanente educatie. De academy zet aan tot ontwikkeling en kennisdeling. Daarnaast hebben we een pioniersprogramma. Een programma waarin toekomstige leiders worden opgeleid en dat veel meer kansen biedt dan een traditioneel partnership.”

JOUW KANTOOR, JOUW KLANTEN – MET DE EXPERTISE VAN EEN STERKE GROEP

PIA Group biedt aangesloten kantoren een combinatie van ondernemerschap, ruimte om eigen keuzes te maken en

groeimogelijkheden. Ewout: "Op het moment dat een kantoor zich bij ons aansluit, verandert er eigenlijk op dag één niets. Degene die bij het lokale kantoor klantverantwoordelijke was, blijft dat. De vertrouwde adviseur, blijft de adviseur. Wij gaan ons ook niet bemoeien met het personeel dat je aan wilt nemen. Wat wij wél doen, is ervoor zorgen dat het lokale kantoor zijn klanten beter kan bedienen."

Hij komt met een voorbeeld van een ondernemer in installatietechniek die aanklopt voor financieel advies bij de lokale adviseur. "Die ondernemer wil graag in België beginnen, maar weet niet hoe dat werkt. Hoe kun je daar een vennootschap opzetten? Wat zijn de regels op het vlak van transfer pricing? Dat zijn vragen waar de lokale ondernemer mogelijk het antwoord niet op heeft, aangezien hij een dergelijke casus niet vaak heeft gehad. Dankzij de aansluiting bij onze groep, kun je wel antwoord geven op dat soort vragen. In onze organisatie zit namelijk veel kennis over dit onderwerp waar je uit kunt

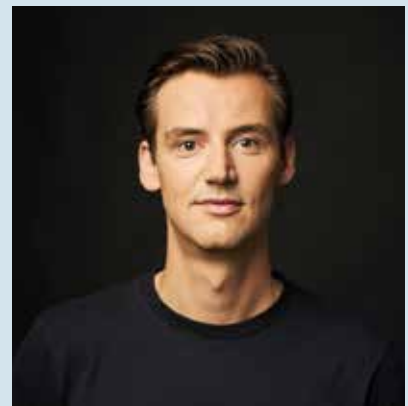
putten. Je blijft zodoende het lokale aanspreekpunt van de ondernemer, maar met de kennis van een grote groep achter je."

BIJ DE MANNEN EN VROUWEN VAN PIA GROUP

Ewout heeft groeiambities met de organisatie, maar omvang is voor hem geen doel op zich. "Bij mijn aantreden tweeënhalf jaar geleden heb ik op de achterkant van een bierviltje geschreven: "Om als groep bepaalde investeringen te kunnen doen, waarmee we focus aanbrengen en uitdagingen aangaan, hebben we schaal nodig." Die schaal hebben we inmiddels wel bereikt. We zijn echt uit de beginfase. Het ei is een kip geworden. Wij kijken verder, zonder dat we een getal plakken op onze groeiambitie. Ik geloof in de weg der geleidelijkheid. Dit is geen sector waar je in één jaar extreme veranderingen door kunt voeren."

Hij gelooft in evolutie, niet in revolutie. "Als je over vijf of zes jaar iemand in onze branche vraagt: Bij wie moet ik zijn om de beste mkb-

accountant van Nederland te vinden?' Als het antwoord daarop is: 'Bij de mannen en vrouwen van PIA Group', dan is onze groeiambitie voor mij geslaagd." Daar heb je schaal voor nodig. We zijn ook gewoon net een bedrijf, dus uiteindelijk willen we ook groeien. Maar groei staat niet bovenaan, uitgezonderd groei en ontwikkeling van onze kern: de individuele medewerker."

Ewout Brouwers

PIA Group

KRASSE KNARREN

Jos van Huut (74 jaar) stond als bestuurder twintig jaar aan het roer bij Paardekooper & Hoffman en Mazars en werkte daar zijn hele carrière in de controle- en adviespraktijk. Een gesprek over de betrekkelijkheid van kunstmatige intelligentie, het reclameverbod en *rules don't rule*.

TEKST LUC QUADACKERS BEELD CHRISTIAN KEIJSERS

‘De grootste opgave blijft om op het juiste moment, op de juiste plaats, de juiste kennis te hebben’

Als middelbare scholier is Jos van Huut zeker niet van plan om accountant te worden. Hij wil naar de politieacademie, maar wordt daar afgewezen. “Ik kwam niet door de strenge selectie. Het was fysiek zwaar, maar ik moest bijvoorbeeld ook zeggen wat ik zag in inktvlekken die mij werden voorgeschoteld. Ik zag daar echter niks in en ik heb ook duidelijk gemaakt dat ik daarin helemaal niks wilde zien. Blijkbaar beviel dat niet.”

Een tijdje later spreekt Van Huut af met een vriend in de stad en vertelt het verhaal over de keuring. Het was een zoon van Kees Snoep, toen een vooraanstaande accountant in het wereldje. “Mijn vriend zei: ‘Je had toch een tien voor boekhouden op je hbs? Kom, dan gaan we naar mijn vader en dan word je gewoon accountant.’ Ik wist amper wat een accountant was. Ik dacht bij accountants aan sigaren en diepe tapijten. Maar voordat ik het wist was ik aangenomen bij Paardekooper & Hoffman. Dat was in 1968. Het was een klein kantoor, met nog geen tien vennoten. Toen ik de opleidingspapieren van het NIVRA thuis kreeg, besepte ik pas dat ik mij had ingeschreven voor een acht jaar durende studie. Daar ben ik vol goede moed aan begonnen en ik heb er nooit spijt van gehad.”

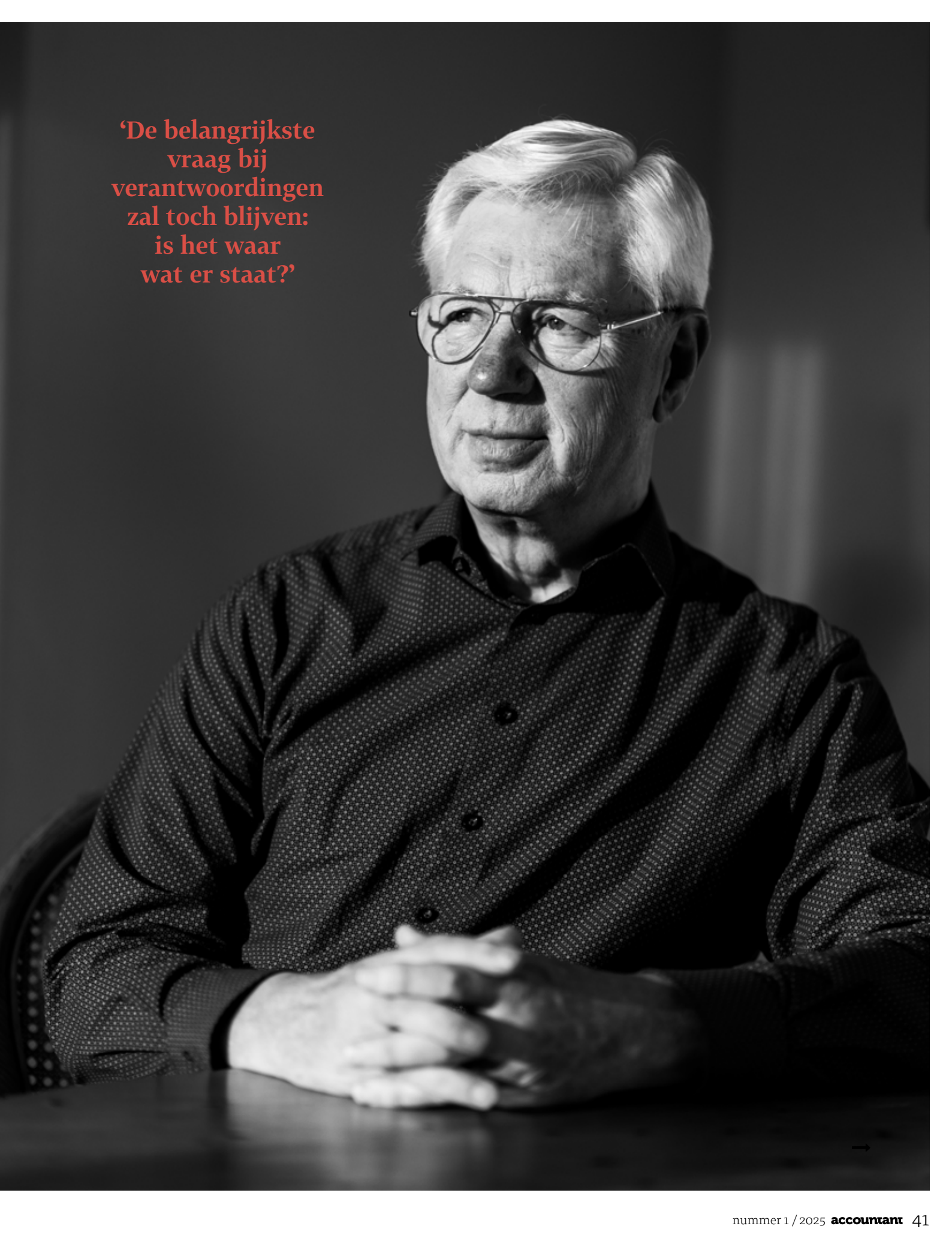
Geweldige studie

In 1977 rondt Van Huut de RA-studie af. “Ik vond de studie geweldig. Het was heerlijk om op zaterdagmiddag thuis te komen na een voldane week. Je studeerde, werkte en was veel onderweg. Het was heel goed dat de NIVRA-studie er was en dat mensen zoals ik - we hadden het thuis niet breed

en ik kon niet naar de universiteit - toch de kans kregen om uiteindelijk een mooi diploma te behalen. Dat vond ik waardevol.”

Paardekooper & Hoffman heeft in die tijd veel aandacht voor de brede ontwikkeling van de werknemers. Van Huut kan zich nog goed herinneren dat nevenfuncties werden gestimuleerd en dat daarvoor ook uren werden vrijgemaakt. “Dat vond men heel belangrijk. En de interne opleidingen gingen ook vaak over de sociale kant, niet over de harde vaktechniek. Een goed voorbeeld daarvan is denk ik onze *Commissie Sans Gène*, waarin jonge medewerkers bij elkaar werden gezet om de vennoten te adviseren over bepaalde vraagstukken. We mochten alles zeggen en het was een eer om daarin te zitten. Het doel was om te blijven nadenken, te blijven twifelen en dat mocht best af en toe wat tegendraads zijn. Dat zat in de genen van het kantoor. Ik kan me herinneren dat we daarbij ook heel intensief spraken over het rapport *de accountant, morgen?* van begin jaren zeventig. Er kwam toen een hoogleraar om de groep te begeleiden. Een van onze aanbevelingen, die ik laatst nog tegenkwam, was: ‘*Als men een uitstekend kennisniveau wenst, zal men een veer moeten laten bij het streven naar beperking van de algemene uren. Het accent moet meer worden gelegd op voldoende productieve uren om dan ruimte te laten om binnen de algemene uren het kennisniveau op peil te houden van een zodanig niveau als de maatschappij/derden/klanten mogen verwachten.*’ Dat leidde ook tot het voorstel tot invoering van een nieuwe werksoortcode 999: Neuzeltijd. Uit eigen ervaring weet ik dat deze aanbeveling in de partnervergadering van harte werd onderschreven en dat er daadwerkelijk uitvoering aan werd gegeven.”

**‘De belangrijkste
vraag bij
verantwoordingen
zal toch blijven:
is het waar
wat er staat?’**

KRASSE KNARREN

Je noemt het rapport 'de accountant, morgen?' Begin jaren zeventig heerste ook al de angst dat de accountant zijn relevantie zou verliezen. Dat hoor je de laatste jaren ook weer, als gevolg van het oprukken van kunstmatige intelligentie. "Ik geloof dat gewoon niet. De belangrijkste vraag bij verantwoordingen zal toch blijven: is het waar wat er staat? Ik wil niet zeggen dat de accountant de enige is die daarop antwoord kan geven, maar hij kan er wel een belangrijke bijdrage aan leveren door zich verder te ontwikkelen op dat gebied. Mensen zullen altijd blijven twijfelen, hoop ik. En dan komen de vragen op: Is wat ik lees betrouwbaar? Kan ik dat gebruiken? Is het relevant? En waar komt het vandaan? Nou, zolang die vragen er zijn, heb je als accountant werk volgens mij. In vergelijking met toen ik begon is er heel veel werk verdwenen, maar er is ook veel ander werk bijgekomen waar we toen nog geen enkele weet van hadden. Hoe weten wij nou wat er in de toekomst nodig is en waarom zouden we somber moeten zijn over de toekomst? Dat waren we rond 1970 kennelijk ook. Vandaar dat rapport. Nou, je ziet wat ervan gekomen is. Het beroep heeft gefloreerd!"

Ben je niet bang dat mensen, en dus ook accountants, straks niet meer leren om zelf na te denken en goed te schrijven? "Misschien ben ik te optimistisch, maar ik denk dat mensen het op een gegeven moment niet meer leuk vinden om zelf niet aan de slag te gaan en dingen uit te zoeken. Het recente boek van Nart Wielaard (*Pijnloos prikkeldraad*) beschrijft mensen die in een bubbel leven, bestuurd door *pleasende* algoritmes, waarvan een deel gaat beseffen dat het helemaal niet leuk is. Godfried Bomans zei ook ooit al: 'Als ik niet meer werk, dan heb ik nooit meer vakantie.' Als mens heb je afwisseling nodig. Je weet niet wat een goed leven is, als

je ook niet weet wat lijden is. Als je geen verdriet hebt gekend, dan heb je ook geen geluk. Ik denk dat die tegenstelling in de menselijke natuur zit. Misschien zeggen we later: 'Al, daar hadden we heel veel mee te doen in die jaren twintig van de 21ste eeuw, maar het was voor accountants eigenlijk toch niet meer dan een geavanceerde tool, een speeltje.' Dat zou kunnen, of misschien niet. Maar hoe kun je als student nu blijvend bevrediging halen uit een werkstuk dat door ChatGPT is geschreven? Het haalt de lol van het leven af. Het wordt dan toch saai?"

Te grote broek

"Als je naar de toekomst kijkt, denk ik dat de grootste opgave blijft om als beroep op het juiste moment, op de juiste plaats, de juiste kennis te hebben. Dat was vroeger niet zo moeilijk. We hadden één vennoot die een rayon aanstuurde en die man wist gewoon bijna alles. Vroeger keken we naar de jaarrekening en een beetje of het management betrouwbaar was, maar dat was het dan wel. Nu is sprake van grote internationale organisaties waarin heel veel kennis zit. Het is echt een grote uitdaging om dat allemaal goed te regelen, zeker tegen de achtergrond van de uitdijende attestfunctie op het gebied van ESG bijvoorbeeld. Ik denk ook dat dat een valkuil voor het beroep is, dat we misschien een te grote broek aantrekken. We hebben niet overal verstand van. Je kan natuurlijk een hele hoop kennis binnenhalen, maar op een gegeven moment zal toch iemand de verantwoordelijkheid moeten nemen om die handtekening te zetten. Dat komt uiteindelijk bij één persoon terecht. Nou, op basis waarvan blijft hij dat dan doen? En hoe organiseer je dat binnen een kantoor? Die uitdaging neemt steeds meer toe."

De inzet van specialisten is niet altijd een oplossing, volgens jou? "Het lost veel op, maar het zijn op dit moment niet de mensen die ook de eindverantwoordelijkheid dragen. En weet je wel of je de goede specialisten hebt, dat ze goed zijn opgeleid en integer zijn? Het vakgebied ken je niet, dus je zal op andere dingen moeten sturen. Hoe organiseer je dat? Ik denk dat voor het beroep de deugdelijke grondslag en het ethisch kader, waaronder onafhankelijkheid, niet zijn veranderd. Dat zijn de twee pijlers. Het vasthouden aan de deugdelijke grondslag is echt een uitdaging. Dat was mijn laatste jaren in het bestuur een aandachtspunt voor de kantoren. Dus het is niet alleen een kwestie van het beschikbaar hebben van standaarden en kaders, maar de mensen moeten ze ook willen gebruiken."

Regelgeving

"We organiseerden begin 2000 een brainstormsessie met ons communicatiebureau. Onze vraag was toen hoe wij ons

‘Het beroep is - soms tegenstribbelend - heel goed in staat geweest om zich aan te passen.’

als accountants onderscheidend konden presenteren in de markt? Een van de creatievelingen kwam toen met de zin ‘rules don’t rule’. Dat werd daarna onze slogan. We bedoelden daarmee niet dat regels niet goed zijn, maar dat je verder moet denken. Als je alle regels hebt afgevinkt, dan ben je er nog niet. We bouwden toen een reclamecampagne en de allereerste advertentie stond in het *Financieele Dagblad*. Ik ben toen gebeld door bestuurders van grote kantoren om te zeggen dat die slogan echt niet kon, gezien alle ontwikkelingen op het gebied van toezicht. Ook de AFM kwam langs om te praten. Dat vond ik eerlijk gezegd heel mooi aan onze campagne. Het moet toch een beetje een steen in de vijver zijn, het moet wat reuring brengen. Het zette aan tot gesprek en je kreeg de gelegenheid om je verhaal uit de doeken te doen. Dat is wat je wilt. Ik geloof zelfs dat het later nog een thema werd op een van de Accountantsdagen.”

Wat was volgens jou het belangrijkste moment voor het beroep?
“Ik denk dat de opheffing van het reclameverbod een belangrijk moment was, eind jaren tachtig. Het reclameverbod paste bij het beeld van toen. Tijdens mijn eerste tien of twaalf jaar in het beroep sprak je eigenlijk niet over klanten. Dat was vertrouwelijk. Het ging niemand aan wie nou van wie de accountant was. Later nam de internationalisering

CV

Jos van Huut werkte zijn hele werkzame leven bij Paardekooper & Hoffman en Mazars (thans Forvis Mazars) en bekleedde daar zowel nationale als internationale bestuursfuncties. Daarnaast was hij onder andere vice president en treasurer bij Accountancy Europe, vervulde hij meerdere functies bij de NBA en was hij voorzitter van het Accountantsfonds. Ook was hij een aantal jaren toezichthouder bij het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS).

steeds verder toe. En in het buitenland gingen kantoren veel meer naar buiten. Ook groeiden de adviestakken sterk. Dat heeft op een gegeven moment mede geleid tot de opheffing van het reclameverbod. Toen ging men vrij nadenken over welke markten op welke manier konden worden betreden, hoe je als kantoor onderscheidend kon zijn en welke presentatie men het kantoor wilde geven. Dat zijn wezenlijke vragen voor een organisatie die relevant wil blijven. Dus het zette bij ons kantoor een denkproces in gang. Bij de grote kantoren lag dat misschien anders, maar bij die middelgrote kantoren was dat zeker aan de orde. Daar gold toch lang nog ‘je bent accountant, staat op een sokkel en het werk komt vanzelf’. Dat ging toen niet meer. Je wilde ook concurreren met adviesorganisaties. Ik vind de opheffing van het verbod daarom nog steeds een belangrijk moment voor dat segment.”

Voorzitter als corvee

“Ik was vrij lang voorzitter van Paardekooper & Hoffman en later Mazars. Ik begon in 1992 en ik ging als voorzitter in 2012 weg, dus ik heb het twintig jaar gedaan. Niet dat dat nou zo’n verdienste was, want in het begin wilde niemand anders het doen, gechargeerd gesteld. Het was toch een soort corvee. Ik ging op maandagochtend naar Rotterdam naar het hoofdkantoor om wat dingen te regelen en op vrijdag nog eens om handtekeningen te zetten. Voor de rest was ik gewoon bezig in de praktijk. Dat duurde tot het einde van de jaren negentig. Toen kwamen extern toezicht en AFM in beeld en ontstonden gaandeweg duidelijke kaders voor de rol en verantwoordelijkheden van het bestuur. Daarbij paste niet meer dat bestuurders nog een omvangrijke eigen cliëntenportefeuille beheerden. Die beweging heeft zich in vijftien jaar voltrokken. Over die lange periode veranderde gigantisch veel. Het beroep was - soms tegenstribbelend - heel goed in staat om zich aan te passen. Er kwamen wel veel meer regels en daar moet wat aan gebeuren. Maar daarin zijn we niet uniek. Kijk maar eens wat een thuiszorgmedewerker en een huisarts aan regelgeving en vastlegging moeten doen. Ons beroep is echt in veel opzichten leuker en aangenamer geworden. Accountants zijn nog steeds relevant en zullen dat volgens mij ook blijven.” ←

Twee studenten krijgen als eerste ‘duurzaamheidsaantekening’

Op 23 december 2024 legden twee accountancystudenten, Fiona Schouten en Carlijn de Block, als eerste bij de NBA met succes het slotexamen af inclusief een ‘duurzaamheidsaantekening’.

De twee studenten, allebei werkzaam bij EY, werden tijdens hun mondelinge slotexamen ook bevestigd over de controle van duurzaamheidsrapportages door de examinatoren. Ze voldoen allebei ruimschoots aan de gestelde eis van acht maanden praktijkopleiding, die door de Commissie Eindtermen Accountantsopleiding (CEA) is vertaald in 660 uren aan werkzaamheden in het kader van duurzaamheid.

Het met succes voltooide slotexamen bevatte zowel vragen over financial audits als over duurzaamheid. Bij de financial audit waren de vragen wel technischer, merkte Fiona Schouten. “Bij duurzaamheid waren de vragen wat meer ‘hoog over’, ook omdat we nog heel veel niet weten.” Carlijn de Block gaf aan “intrinsiek gemotiveerd” te zijn om

zich op duurzaamheidsrapportages te storten. “Het voelde niet als extra moeite, ik haal er energie uit.”

Duurzaamheidsverslaggeving is nog geen formeel onderdeel van de eindtermen voor het accountantsexamen. Maar de twee studenten hebben hun examen wel afgelegd onder de toekomstige CSRD-voorwaarden en eindtermen. De CSRD wacht nog op de nationale implementatiewet. De twee geslaagden krijgen een ‘normaal’ getuigschrift, aldus de NBA, maar op het moment dat de CSRD-wetgeving en de nieuwe eindtermen in werking treden, ontvangen zij een addendum. Inmiddels is duurzaamheidsverslaggeving voor nieuwe studenten standaard opgenomen in de accountantsopleiding.

Fiscalist is ‘beste baan’ in 2025

Het beroep van fiscalist staat dit jaar bovenaan de top 20 van ‘beste banen’ van Indeed, een ranglijst van de meest gevraagde functies. Veertig procent van de top 20 in de lijst bestaat uit financiële functies.

De lijst van Beste Banen in Nederland voor 2025 laat zien waar de arbeidsmarkt naartoe beweegt en welke functies veel worden gevraagd. De ranglijst is gebaseerd op de grootste stijging in het aantal vacatures in 2024 ten opzichte van het jaar ervoor, in combinatie met minimaal een modaal inkomen (circa 44.000 euro) en een duurzame groei sinds 2021. De lijst voor 2025 wordt aangevoerd door de fiscalist (82 procent groei, gemiddeld salaris € 60.535), gevolgd door de pedagogisch medewerker (29 procent groei) en de *field engineer* (25 procent groei). Twee jaar geleden scoorde de assistent-accountant nog het hoogst.

De financiële sector blijft een belangrijke bron van werkgelegenheid, met functies zoals belastingadviseur, manager audit, financieel manager en financieel medewerker, die steeds meer in trek zijn en allemaal in de

top 20 staan. Bedrijven hebben behoefte aan professionals die kunnen ondersteunen bij risicobeheer en het naleven van regelgeving, stelt vacaturesite Indeed.

Techniek, zorg en onderwijs

Ook in de techniek en IT liggen goede kansen, van applicatiebeheerders tot systeembeheerders en engineers. Deze sectoren blijven groeien door de voortdurende digitalisering en technologische vooruitgang. In 2025 blijft ook de vraag naar zorgprofessionals en onderwijsbegeleiders hoog. De zorgsector heeft veel behoefte aan huisartsen en andere zorgprofessionals, terwijl in het onderwijs de vraag naar pedagogisch medewerkers toeneemt. Deze sectoren tonen sterke groeipercentages, mede door de vergrijzing van de bevolking en meer focus op onderwijs.

Expats

Ervaringen van Nederlandse accountants in den vreemde.
Dit keer: Jerry van Vive, ceo bij Driessen Catering Equipment in Lamphun, Thailand.

‘Thai kunnen hard werken, maar ook hard feesten’

“De eerste tien jaar van mijn carrière werkte ik in de accountancy. Ik heb er veel van geleerd, maar ik zag mij dat niet tot mijn pensioen doen. Ik wilde iets opbouwen, in plaats van alleen in projecten te werken. En niet alleen maar droge cijfers beoordelen, maar ook mensen aanjagen en businessresultaten halen. De internationale klanten die ik bij PwC had, droegen bij aan het gevoel dat ik niet op mijn plek zat. Dat contact met mensen uit andere landen sprak mij aan. Toen ik in 2002 financemanager van een *shared service center* voor een producent van koel-systemen werd, kon ik die eerste ambitie verwezenlijken: meewerken aan het verbeteren van de business. Na vier jaar kwam de mogelijkheid om voor Driessen als financial controller naar Thailand te gaan. Ik hoefde er niet lang over na te denken. Ik was er al zes keer op vakantie geweest. Je kan alle hokjes afvinken: prachtige natuur, aardige mensen, lekker eten, mooi weer. Als financial controller hield ik mij vooral bezig met het verbeteren van de verslaggeving. Ze hadden een solide boekhouding, maar het ontbrak aan managementinformatie. *Forecasting* kenden ze bijvoorbeeld niet.”

Weinig discussie

“Eigenlijk zou ik maar drie jaar blijven, maar toen kwam het aanbod om general manager te worden. Ik kreeg eindelijk de kans om mij te bewijzen. Wat het uitdagend maakte, was dat ik de enige buitenlander was in de organisatie. En veel Engels spraken ze achttien jaar geleden nog niet. We moesten de *lean*-werkwijze implementeren. Zoiets lukt alleen als je achter je bureau vandaan komt. Ik liep veel door de fabriek om te kijken hoe de machines draaiden. En ik introduceerde visueel management. Een whiteboard met groene en rode magneten, zodat iedereen in een oogopslag kan zien of we nog op schema zitten. Een rode magneet betekent bijvoorbeeld dat materiaal er niet is. Hoe ga je dat herstellen? Het is de kunst een cultuur te creëren waarin mensen hun stem durven te laten horen. In eerste instantie was er weinig discussie. Als ik zei: we gaan linksaf,

dan volgde iedereen ook al was rechtsaf misschien beter. Als ik overwerkte, bleef iedereen zitten. Op het moment dat je samen een beter resultaat bereikt, ontstaat er vertrouwen. Mensen worden mondiger. Het duurde vijf jaar voor ik de taal onder de knie had. Ik spreek het helaas nog steeds niet vloeiend. Gelukkig spreken steeds meer mensen Engels.”

Tropenjaren

“Ik ben Nederland gaan waarderen sinds ik in Thailand woon. Bijvoorbeeld hoe efficiënt de overheid in Nederland is georganiseerd. Als ik in Thailand mijn rijbewijs wil verlengen, moet ik mij in allerlei bochten wringen. Ik kom regelmatig in Nederland maar ben niet van plan om terug te keren. De kinderen staan op eigen benen. Mijn zoon zit in het derde jaar van de accountantsopleiding, wat ik heel leuk vind. Mijn ouders zijn zelfs geëmigreerd naar Thailand. Ik merk dat ik afscheid heb genomen van veel Nederlandse gewoontes. In het begin wilde ik steeds weten wat er in het eten zat. Nu neem ik gewoon een hap. Ik checkte altijd de weersverwachting. Daarmee ben ik ook gestopt. En ik raak niet meer zo snel in paniek. Ik heb hier veel crises meegemaakt: branden, overstromingen, explosies. Het waren tropenjaren. Wat niet is veranderd, is mijn gedrevenheid. Sinds anderhalf jaar zijn we overgenomen door een private equity-partij. Dat voelt weer als vroeger. Toen ik begon was het een familiebedrijf. Daarna werden we onderdeel van een grote corporate organisatie. De *spirit* is weer terug. We zijn wendbaarder. Ik heb nu als ceo een vrijere rol en leid ook de commerciële afdeling. Dat contact met klanten is nieuw. Ik geniet van die nieuwe uitdaging. De keerzijde van de medaille is dat je hier hard moet werken. Een werkweek van 55 uur is niets bijzonders. We beginnen in de fabriek om half acht en een werkdag gaat door tot half zeven. Thai hebben weinig vrije tijd. Binnen veel bedrijven wordt ook op zaterdag gewerkt. Alles is hier intensiever. Thai kunnen hard werken, maar ook hard feesten. Als we een personeelsfeest hebben, gaat het dak er af.”

Grote accountantskantoren worstelen met cultuur en controlekwaliteit

Het wordt steeds moeilijker voor accountantsorganisaties om personeel te behouden. Dat heeft ook invloed op de kwaliteit. Dat stelt de Amerikaanse toezichthouder Public Company Accounting Oversight Board (PCAOB) in een rapport over de relatie tussen werkcultuur en controlekwaliteit.

Doel is onder meer om te achterhalen waarom de controlekwaliteit leed onder de coronapandemie, iets wat eerder naar buiten kwam. Inspecties van de PCAOB lieten een stijging zien van het percentage fouten bij uitgevoerde audits, bij vier van de zes grootste Amerikaanse accountantsorganisaties. Uit interviews met leidinggevendenden en partners bij Deloitte, EY, PwC, KPMG, Grant Thornton en BDO blijkt onder meer dat het oude 'meester-gezel-leerling'-model, waarin beginnende accountants leren van oudere collega's, anno nu minder wordt gehanteerd. Dat heeft te maken met het veelvuldig op

afstand en hybride werken. Ook zou sprake zijn van spanning tussen verschillende generaties werknemers bij de grootste accountantsorganisaties in de VS.

Baan in plaats van carrière

De jongere generatie heeft andere opvattingen over hun carrière dan oudere collega's, constateert de PCAOB; een stelling die aansluit bij andere onderzoeken. Jonge medewerkers zien hun werk meer als een baan dan als een carrière en zijn daarom eerder geneigd het beroep te verlaten als ze elders een aantrekkelijke kans krijgen, aldus de toezichthouder. De sector worstelt nog altijd met het aantrekken van talent, mede door concurrentie van beter betaald ander werk in finance en technologie. Accountantskantoren doen hun best om de reputatie van urenfabrieken met lange dagen, vooral in het busy season, wat kwijt te raken. Maar managers hebben vaak andere belangen dan initiatieven gericht op meer evenwicht tussen werk en privé. De krappe arbeidsmarkt is mede aanleiding voor sommige kantoren om de audit opnieuw in te richten, met inzet van nieuwe AI-tools om afwijkingen op te sporen. Medewerkers kunnen zich dan meer richten op het onderzoeken van zulke afwijkingen en andere complexe issues, die vragen om een afgewogen oordeel.

Studie biedt inzichten in wereldwijde belasting- en accountantssector

Wolters Kluwer heeft een rapport gepubliceerd over de *Future Ready Accountant*, waarin belangrijke trends in de belastingadvies- en accountantssector worden belicht. De studie biedt een internationale analyse van de sector, met een focus op thema's als technologische vooruitgang, de impact van AI, talentmanagement en bedrijfsstrategieën.

Het rapport is gebaseerd op antwoorden van ruim 2.300 accountancyprofessionals wereldwijd en bevat regiospecifieke edities voor de Europese, Amerikaanse, Canadese en Asian-Pacific-markten. Uit de studie blijkt dat 83 procent van de bedrijven adviesdiensten aanbiedt als kernactiviteit of op verzoek. Nog eens 20 procent is van plan deze diensten uit te breiden. Onder aanvoering van AI, digitale transformatie en een verschuiving naar adviesdiensten positioneren kantoren zich voor duurzame groei. Van de accountancyprofessionals denkt 57 procent dat de vooruitgang op het gebied van AI een grote impact zal hebben op de sector. Hoewel de toepassing van generatieve AI-tools (GenAI) nog in de kinderschoenen staat, is het algemene sentiment overweldigend positief; slechts 15 procent is negatief over de invloed van AI. Zorgen over

gegevensbeveiliging, nauwkeurigheid en hoge implementatiekosten blijven de belangrijkste obstakels. Slechts 25 procent van de bedrijven stelde een AI-beleid op; deze bedrijven staan positiever tegenover AI (84 procent) dan bedrijven zonder beleid (44 procent).

Arbeidsmarkt

Het aantrekken en behouden van geschoold talent wordt door bedrijven wereldwijd gezien als een van de meest urgente problemen. 41 procent denkt dat dit de komende vijf jaar een grote impact zal hebben. Tachtig procent van de bedrijven is het erover eens dat technologie helpt om de talentkloof te verkleinen. En 61 procent benadrukt dat technologie ervoor kan zorgen dat er minder routinetaken nodig zijn, zodat het personeel zich kan concentreren op interessanter en waardevoller werk.

Snelgroeiende kantoren melden een toegenomen gebruik van oplossingen in de cloud, die zowel de efficiëntie van de praktijk als de klanttevredenheid bevorderen. Driekwart van de bedrijven die gebruikmaken van de cloud, rapporteerden een groei in winstgevendheid.

ChatGPT slaagt nog niet voor de RA-opleiding

AI-tool ChatGPT wist met aanvullende training te slagen voor gestandaardiseerde oefenexamens van internationale accountantsopleidingen. Maar het behalen van het Nederlandse examen voor registeraccountants lijkt nog een brug te ver.

Dat blijkt uit een recent experiment aan de Vrije Universiteit Amsterdam. Een door ChatGPT 4 gegenereerde uitwerking van het landelijk tentamen Audit & Assurance, gemaakt op 10 december 2024, werd beoordeeld door meerdere onafhankelijke correctoren. Zij wisten daarbij niet dat het om een AI-gegenereerde tekst ging. ChatGPT kreeg voor het ingeleverde werk een mager cijfer 5, niet voldoende om te slagen. Het Nederlandse tentamen bleek dus nog een brug te ver voor kunstmatige intelligentie. Uit de feedback van de correctoren bleek vooral dat de antwoorden niet specifiek genoeg waren, aldus VU-docent Rens Wildenbeest. "Hoewel ChatGPT een redelijke basis biedt, ontbreekt het nog aan de scherpte en de diepgaande inzichten die een registeraccountant kan toevoegen." Zijn conclusie is daarom: "ChatGPT is een hulpmiddel, maar de menselijke expertise is op dit moment nog wel noodzakelijk."

Internationaal wel geslaagd

Het experiment aan de VU volgt op eerder internationaal onderzoek naar de inzetbaarheid van ChatGPT in de accountantspraktijk. Duitse en Amerikaanse onderzoekers zetten de versies en mogelijkheden van ChatGPT-modellen in bij accountantsexamens zoals die voor certified public accountant (CPA), certified management accountant (CMA) en certified internal auditor (CIA). Aanvankelijk vielen de eerste versies van de AI-tool daarbij nog door de mand, met duidelijk lagere scores dan studenten zelf. De ChatGPT 3.5-versie kon nog geen enkel examen doorstaan, met een gemiddelde score over

alle beoordelingen van ruim 53 procent. Maar de overstap naar het ChatGPT 4-model verbeterde de scores al met gemiddeld 16,5 procent. Extra training van de AI-tool verhoogde die scores met nog 6,6 procent en het toestaan van het model om te redeneren en handelen (zoals gebruik van een rekenmachine en andere hulpmiddelen) verbeterde de scores met nog eens 8,9 procent. Na al deze verbeteringen slaagde ChatGPT voor alle examens met een gemiddelde score van 85,1 procent. De internationale onderzoekers spreken op basis van hun resultaten over een "significante, misschien zelfs dramatische, impact" van AI op het accountantsberoep en het accountantsonderwijs. "Misschien is de juiste vraag niet of we deze technologie overhopen, maar eerder of we die wel genoeg hypen."

Accountancy: meer omzet, dalende productiviteit

De accountancy heeft te maken met een groeiende vraag naar accountantsdiensten, maar ook met een dalende productiviteit in de sector. Dat blijkt uit het *Accountancy Benchmark Report* van Simplicate.

Het softwarebedrijf deed onderzoek onder ruim vierhonderd accountants- en administratiekantoren, waarvan iets meer dan de helft accountantskantoren.

In 2024 daalde de gemiddelde productiviteit van de onderzochte accountants- en administratiekantoren van 72 procent in het eerste kwartaal naar 66 procent in het vierde kwartaal. Ondanks deze afname groeide de omzet per fte in dezelfde periode van 123 duizend euro naar 130 duizend euro; meer omzet met minder productieve uren dus.

Automatisering

Volgens Simplicate is een belangrijke factor de toename van automatisering. Medewerkers registreren evenveel uren, maar besteden relatief meer tijd aan interne processen dan aan klantwerk.

Accountantskantoren rekenen gemiddeld 106 euro per uur voor hun diensten. De top 20 van de accountantskantoren in het onderzoek zaten gemiddeld op 119 euro per uur. Bij administratiekantoren ligt dit respectievelijk op 92 euro en eveneens 119 euro per uur. Over het algemeen geldt dat hoe groter het kantoor is, hoe hoger het uurloon, aldus het onderzoek.

Dag accountant, kunnen kids met **rekenachterstand** op jou **rekenen?**

Kom ook bijles geven
en meld je aan op yuki.nl

ALS ACCOUNTANT JE VAK VERBREDEN?

Ontdek wat Financiële Planning
en het keurmerk CFP® je kunnen
brengen als toevoeging op je
NBA-registratie.

SCAN DE QR-CODE EN MAAK DIE STAP

Gecertificeerd
Financieel Planners

Lekker werken

Dingen die de werkdag leuker maken.

Tas

Opgeruimd staat netjes

De Jordan laptoptas van Ted Louise is Dutch Design, gemaakt van duurzaam zeology leather: milieuvriendelijk geloooid zonder chroom en zware metalen. Hij maakt een einde aan de chaos in de tas van een vrouw, aldus de makers. De tas heeft een laptopvoet, een sleutelhaak, vakken voor documenten, voor je telefoon, muis en meer. Door een speciale bevestiging voor op de rolkoffer ook ideaal op reis. De Jordan laptoptas is er in cognac of zwart. Prijs € 350.

tedlouise.com

Auto

Geen beter cijfer dan een 5

Renault haalt met de nieuwe 5 E-Tech Electric de titel 'Auto van het jaar' binnen. Niet verwonderlijk, want het nieuwe vijfje ziet eruit om te gapen en doet op een fraaie manier denken aan de destijds dikste versies van het roemruchte Renault 5'je uit de jaren zeventig. De nieuwe elektrische 5 heeft een 120 pk sterke aandrijflijn (40 Kwh) en een rijbereik tot ruim vierhonderd kilometer per uur. Opladen tot 80 procent kan in een half uurtje. Bovendien is hij, zeker voor een elektrisch aangedreven auto, scherp geprijsd. Logo van het accountantskantoor op de zijkant en trots ermee naar de klant of je studie! Vanafprijs € 27.990.

renault.nl

Gadget

Ruggensteuntje

De Fresh 'n Rebel Magnetic Wireless Powerbank is niet alleen een handige kleine standaard voor je iPhone, je kunt hem daarmee ook nog draadloos opladen. Hij is MagSafe-compatible en blijft dus stevig plakken aan de magnetische ring die vanaf de iPhone 12 is ingebouwd. Als powerbank biedt hij (mits zelf opgeladen) 5.000 mAh aan stroom, genoeg om je mobiel weer helemaal vol te krijgen. Hij is er in rood, lichtblauw, donkerblauw, roze, beige en keurig donkergrijs. Prijs € 35.

freshnrebel.com

Eerste stappen naar de toekomst

De accountancy staat voor een belangrijke vernieuwing, met een herijking van de Verordening op de Beroepsprofielen. Het herijkte profiel is eind januari gepubliceerd en moet ervoor zorgen dat de accountantsopleiding en het beroep toekomstbestendig, aantrekkelijk en studeerbaar zijn.

TEKST BJÖRN REMMERSWAAL BEELD VRHL CONTENT & CREATIE

De Kwartiermakers toekomst accountancy-sector gaven de sector in 2023 de opdracht om het beroepsprofiel te herijken. Het Kernteam Herijking Beroepsprofiel ging met de aanbevelingen van de kwartiermakers aan de slag, ook gebruikmakend van het rapport *Tijd voor Heldere Keuzes* van de Expertgroep Educatie en het rapport *Stip aan de Horizon* van de NBA en de Commissie Eindtermen Accountancy (CEA). Het kernteam ging daarnaast in gesprek met een brede groep stakeholders, om zoveel mogelijk input te krijgen voor de herijking. Het herijkte beroepsprofiel, inclusief een toelichting in het rapport *In Balans met de Toekomst*, is eind januari gepubliceerd. Niet alles uit het rapport van de expertgroep wordt een op een overgenomen, onder meer omdat die adviezen op een breder vlak lagen dan de reikwijdte van de eerste fase van de herijking. Daarnaast ontstonden er, op basis van verdere consultatie en reflectie door het kernteam, nieuwe inzichten.

Twee fases

De herijking van het beroepsprofiel vindt plaats in twee fases. Fase 1 van

de herijking richt zich op het vaststellen van de kerncompetenties van accountants en het aanpassen van de opleidingen, om deze aantrekkelijker en toegankelijker te maken. Het profiel verduidelijkt het onderscheid tussen de RA- en AA-titels en verbetert doorstroommogelijkheden voor AA's die RA willen worden. Het herijkte profiel stimuleert ook het combineren van theorie en praktijk in de opleidingen. Daarnaast verankert het profiel het belang van permanente educatie (PE) in het kader van de continue professionele ontwikkeling. Fase 2 maakt ook geregistreerde specialisaties mogelijk, waardoor het accountantsregister fundamenteel zal veranderen en er een onderscheid ontstaat tussen opleidings- en beroepstitels. Kernteam-voorzitter Peter Eimers geeft aan dat het kernteam streeft naar een profiel dat "de veelzijdigheid van ons boeiende, actuele en uitdagende vakgebied weerspiegelt".

Wettelijke controle

Een van de kernwijzigingen in fase 1 betreft de differentiatie tussen de RA- en AA-titels. Het nieuwe profiel maakt een duidelijker afbakening over welke bevoegdheden en →

opleidingsroutes bij elke titel horen. Zo vervalt de mogelijkheid voor een opleiding zonder certificerende bevoegdheid voor RA's en voor AA's de opleidingsvariant met certificerende bevoegdheid voor de wettelijke controle. In plaats daarvan verbeteren de doorstroommogelijkheden voor AA's die RA willen worden. Daarnaast beoogt het nieuwe profiel meer flexibiliteit in opleidingen, door een sterkere combinatie van theorie en praktijk. Het kernteam zegt te pleiten voor een versterking van de positie van de AA in het mkb. Het verdwijnen van de certificeringsbevoegdheid voor de wettelijke controle door AA's is niet geheel onomstreden. Maar het kernteam baseert die beslissing op data waaruit blijkt dat er de afgelopen tien jaar minder dan tien afgestudeerden vanuit AA Assurance kwamen. Slechts enkele studenten kiezen jaarlijks deze route. "Wij zien mogelijkheden om de doorstroom naar de RA-opleiding voor afgestudeerde AA's te stroomlijnen. Daarmee faciliteren we AA's die certificeringsbevoegd willen worden na hun opleiding tot AA", aldus het kernteam. Het MKB Platform pleitte onlangs voor een algemene certificeringsbevoegdheid voor alle AA's. Maar volgens het kernteam leidt het opleiden van alle AA's tot wettelijk controleur tot onge-

BEROEPSPROFIEL

De verordening op de beroepsprofielen beschrijft de competenties die een accountant nodig heeft voor de uitoefening van het beroep, de werkvelden waarin accountants actief zijn, de kenmerkende werkzaamheden van accountants en welke opleiding nodig is om de accountantstitel te verkrijgen.

Omdat de samenleving continu verandert, is het noodzakelijk dat het profiel van tijd tot tijd wordt aangepast.

Volgens het Kernteam Herijking Beroepsprofiel, dat de opdracht kreeg om de herijking uit te voeren, is de verordening een van de minst bekende verordeningen. "Maar het is wel een belangrijke. Het bepaalt wat een accountant moet kunnen, hoe de opleiding eruitziet en wat continue professionele ontwikkeling inhoudt. Op basis van het profiel maakt de Commissie Eindtermen Accountancy (CEA) de eindtermen voor de opleiding. Het is dus een verordening die directe invloed heeft op veel aspecten van ons beroep", aldus Peter Eimers, voorzitter van het kernteam.

Het herijkte profiel stimuleert ook het combineren van theorie en praktijk in de opleidingen.

wenste effecten op de aantrekkelijkheid en uitvoerbaarheid van de opleiding tot AA. "Bevoegdheid voor de wettelijke controle voor alle AA's verkleint de potentiële instroom bij de opleidingen. De markt (her)positioneert zichzelf al, met clustering van controles binnen een kantoor of in samenwerking met andere kantoren. Met dit voorstel van het MKB Platform kunnen we niet voldoen aan de opdracht om de opleiding aantrekkelijker en studeerbaarder te maken, want dan krijg je juist studenten in de samenstelmarkt die afzien van accountant worden, omdat er een verplichting voor verzwaring van studie en stage is voor de certificerende rol. Dit terwijl ze dikwijls niet in een omgeving werken waar wettelijke controles worden uitgevoerd", aldus Eimers. Volgens de kernteam-voorzitter zijn er ook veel ondernemingen die geen behoefte hebben aan assurance, maar wel aan de dienstverlening door een accountant. "Deze groep zou dan minder goed kunnen worden bediend."

Positionering

Het kernteam zegt niet uit het oog te verliezen dat accountants werkzaam in het mkb zich goed willen profileren ten opzichte van administratiekantoren, maar ziet bevoegdheid voor de wettelijke controle niet als middel daarvoor. Voor veel bedrijven in het mkb zijn AA's al onmisbaar, zoals bij het voorbereiden van financieringsaanvragen, subsidieaanvragen en het geven van bedrijfsadvies. Daarom wil het kernteam de profilering op andere manieren verbeteren, onder meer door in samenwerking met de overheid en banken in accountantsprotocollen en leningconvenanten te borgen dat AA's assurance mogen verstrekken bij onder meer subsidies en leningen. "Dat een AA op dit moment geheel geen assurance zou mogen verstrekken, is een misverstand. Er is meer mogelijk dan weleens wordt gedacht. Er is behoefte aan een verduidelijking welke assurance-dienstverlening, anders dan wettelijke controle, door AA's wél mag worden uitgevoerd. Het kan zijn dat dit van invloed is op de inhoud van het curriculum en de praktijkstage", stelt Eimers.

Specialisaties

In fase 2 wordt een fundamentele wijziging in de beroepsstructuur voorgesteld: een onderscheid tussen opleidingstitel en beroepstitel. Dit betekent dat RA en AA als opleidingstitels behouden blijven, terwijl accountants zich na hun opleiding kunnen specialiseren, bijvoorbeeld als financial auditor of ESG-auditor. Specialisaties worden gekoppeld aan

eisen voor praktijkervaring en permanente educatie. Het idee is geïnspireerd op de medische sector, waar 'arts' een opleidingstitel is en specialisaties zoals cardioloog of huisarts aanvullend zijn. "Accountants moeten gedurende hun loopbaan de mogelijkheid hebben om zich te ontwikkelen in verschillende richtingen", zegt Eimers. Door deze flexibiliteit kunnen accountants zich volgens het kernteam ook beter positioneren in een veranderende markt. Dat betekent dat accountants straks aan bepaalde eisen zullen moeten voldoen om hun specialisatie te behouden. Eimers: "In de huidige voorstellen voor fase 2 staat dat een accountant met een specialisatie die moet onderhouden, met een minimum-aantal 'vlieguren' en bijbehorende PE-eisen. Wordt daar gedurende een bepaalde periode niet aan voldaan, bijvoorbeeld als een accountant inmiddels werkt als accountant in business, dan vervalt uiteindelijk de specialisatie."

Het kernteam kijkt hiermee af van het rapport van de Expertgroep Educatie, waarin *register-auditor* (RA) en *accountant adviseur* (AA) de beroepstitels zijn, die je kwijtraakt als je niet meer in dat werkveld werkzaam bent. Het kernteam heeft nader overlegd met stakeholders en komt tot een andere conclusie. "In ons voorstel raak je de opleidingstitel RA of AA niet kwijt. Accountants zijn in de breedte relevant voor de maatschappij en zij wisselen in

CONSULTATIE EN BESLUITVORMING

Vanaf de publicatie van *In Balans met de Toekomst* konden leden digitaal reageren op de documenten. Kort na publicatie startte het kernteam Herijking Beroepsprofiel bovendien met een *roadshow*, waarbij leden van het kernteam tijdens landelijke bijeenkomsten in gesprek gingen met een zo breed mogelijke groep stakeholders.

Tijdens discussiebijeenkomsten en afdelingsbijeenkomsten waren de reacties overwegend positief: een afgewogen document, met oog voor de verschillende rollen van accountants. Accountants werkzaam in het mkb waren vooral benieuwd naar de ruimte voor AA's bij het verrichten van controlewerkzaamheden. Accountants in business stelden veel vragen over de behoefte aan specialisaties in de toekomst. Het kernteam gaat de ontvangen feedback analyseren en publiceert medio april een nieuwe versie van het beroepsprofiel. Daarna wordt de verordening ter goedkeuring voorgelegd aan het NBA-bestuur, waarna leden nog vier weken de tijd hebben om amendementen in te dienen. Op 2 juni wordt de definitieve versie gepubliceerd en op 16 juni 2025 ter stemming gebracht op de ledenvergadering van de NBA.

hun loopbaan vaak van werkvelden, waar wel of geen specialisatie van toepassing is. Het kwijtraakt van de alom bekende titels RA en AA past daar niet bij", aldus Eimers.

Leven lang leren

Een ander nieuw element in het herijkte profiel is de nadruk op continue professionele ontwikkeling. De samen-

leving en technologie veranderen razendsnel en accountants moeten zich blijven bijscholen om relevant te blijven. Dit aspect wordt als een kernwaarde in het profiel opgenomen. "Een leven lang leren geeft accountants een professionele toekomst, waarin er altijd uitdaging en groei mogelijk is", benadrukt Eimers.

Met de herijking van het beroepsprofiel zet de accountancysector volgens het kernteam een belangrijke stap richting de toekomst. "De veranderingen in de opleidingen, de duidelijkere positionering van de AA en de introductie van specialisaties zorgen voor een professioneler en toekomstbestendiger beroep", stelt Eimers. "De kern van deze herijking is het beroep aantrekkelijk, studeerbaar en toekomstbestendig maken. Door de feedback van accountants en stakeholders mee te nemen in de verdere ontwikkeling, wordt gewerkt aan een zo breed mogelijk gedragen en goed onderbouwd profiel." ←

Op 25 oktober 2024 legde Olga Lukashenko (40) bij de NBA de beroepseed af. Zij werkt bij Reanda Netherlands. "Daar staan en hier in Nederland de beroepseed afleggen, dat voelde heel betekenisvol en symbolisch."

'ACCOUNTANT WORDEN WAS EEN REIS VAN CONTINU LEREN EN VOL UITDAGINGEN, MAAR OOK EEN REIS MET EEN DOEL'

Wanneer besloot je om accountant te worden?

"De voortdurende verandering in het accountantsberoep trok me aan. Al twintig jaar geleden zag ik het als zowel aantrekkelijk als uitdagend. De combinatie van analytisch problemen oplossen, zakelijk inzicht en de mogelijkheid om bedrijven te ondersteunen bij het navigeren door complexe financiële kwesties, inspireerde me om deze weg te bewandelen."

Hoe was het voor jou om de beroepseed af te leggen?

"Het was een buitengewone en unieke ervaring. Als CPA in Oekraïne legde ik een stevige professionele reis af, maar we hebben er geen vergelijkbaar eedafleggingsproces. Daar staan en hier in Nederland de eed afleggen, dat voelde heel betekenisvol en symbolisch. Het was een moment dat mijn toewijding aan waarden als integriteit en verantwoordelijkheid versterkte. Het voelde zowel nederig als bemoedigend."

Waar werk je en wat is je functie daar?

"Ik werk bij Reanda Nederland, een accountantskantoor dat gespecialiseerd is in internationale cliënten in diverse

sectoren. Ik geef er leiding aan auditteams en controleopdrachten. Met het behalen van de accountantstitel hoop ik *signing partner* te worden, de volledige verantwoordelijkheid te kunnen nemen voor opdrachten en te werken aan impactvolle oplossingen voor cliënten.

Ik werk in een levendige, multiculturele omgeving, waarin samenwerking floreert. Het kantoor heeft veel oog voor de balans tussen werk en privé en biedt voldoende mogelijkheden voor groei en professionele ontwikkeling. Ik word vooral geïnspireerd door de gedeelde toewijding aan kwaliteit en innovatie."

Wat zie je jezelf over tien jaar doen?

"Over tien jaar zie ik mezelf als *signing partner* met een schat aan ervaring in belangrijke gebieden zoals ESG, IT en AI. Mijn doel is om bij te dragen aan het verbeteren van de auditpraktijk en om bedrijven te ondersteunen bij het inspelen op nieuwe uitdagingen. Naast de technische aspecten hoop ik jonge professionals te begeleiden en een cultuur van innovatie en kwaliteit te bevorderen." ←

De NBA nam weer bij heel wat nieuwe collega's de beroepsed af.

Op 15 november 2024 legden 27 geslaagden de eed af:

Roy Anbergen, Maxime Appeldoorn, Niels Boesten, Gerard Bosma, Tomas Colard, Tom van den Eijnden, Gerald Goeree, Filmon Haile, Roxelane Homan, Farid Isohadouten, Niels Jacobs, Naard Janssen, Suraj Jitan, Dennis Keerssemeeckers, Guido de Kramer, Norbert Langerak, Anke Luttkhold, Redmar Maätita, Mohammed Mukhtar, Daisy Munyampeta, Kevin Niemark, Pepijn Oprel, Salim Razeq, David de Vogel, Youri Vos, Dennis Wagenmakers en Tom Willems.

Op 29 november 2024 legden 27 geslaagden de eed af:

Arel van Beek, Caitlin Beverdam, Merel de Boer, Mick Broenland, Hanna van Bruggen, Rachel Frijters, Chrissy Geraets, Daan Gorissen, Rik de Groot, Martijn van de Grootvehene, Kristel Hormann, Remco van Kester, Iris Kools, Alice Lê, Mitchel Leunissen, Dano Oehlenschläger, Rens Oldenhave, Nina van Ommen, Petri Ottens, Martijn de Roover, Milou Rovers, Anne Schennink, Kas Scholte Albers, Bing Sep, Nisha Singh, Bo Velland-Koolmoes en Scott Witteman.

Op 13 december 2024 legden 25 geslaagden de eed af:

Michelle Bakker, Silke Belshof, Willem-Jan Bosselaar, Volkan Çetin, Lotte Crutzen, Thijs Gronheid, Stan Joosten, Canberk Karadağ, Joep van Keulen, Matthé Koelen, Ilona van Koolwijk, Frank Kuijpers, Stefan van Meel, Nadia Mosselman, Erik Mussche, Rochan Palan, Bart van de Poll, Thijs Schepman, Paul Spruitenburg, Eva van Stralen, Luuk Sturkenboom, Sandra Top, Ümit Ünlü, Anouk Waterham en Dinand Wener.

Op 17 januari 2025 legden 22 geslaagden de eed af:

Kim Berendsen, Samir Boky, Peter Botterweck, Erik Ceelie, Pim Couwenberg, Sanne Dijkhof, Oussama El Aidi, Sterre Fest, Elise Hermans, Britt van den Heuvel, Rens Koopmans, Sander Minnaard, Marije Oldenburger, Sascha Peek, Giresh Thakoer, Nikolett Tiebax-Simon, Willeke Veldman, Syvart Visser, Kelly Visser, Laura Witlox, Hossein Zaheri en Anita van Zanten.

Op 24 januari 2025 legden 24 geslaagden de eed af:

Achraf Ammi, Jordi Barensen, Robbert Bianchetti, Fabio Bosch, Nethersan Chandrasegaram, Anass Ismaili, Annefleur Korf, Bas Lagendijk, Emily Longhi, Zygmunt Mikulski, Jacqueline Molenaar, Patrick Nieuwen-

huizen, Rikash Oedjagirsing, Brian Pellicaan, Gerald Pranger, Geertje van Rooijen, Nicky van Rossum, Vincent Rozema, Jelle van Santvoort, Leanne Schultz, Gijs Theunissen, Esmée van de Velde, Chris Wietsma en Arjen Zoetemeijer.

Op 31 januari 2025 legden 26 geslaagden de eed af:

Fatiha El Baouchi, Sander van den Berg, Carlijn de Block, Juliette van de Boel, Rowan Buss, Lobke van Delft-van der Laan, Femke van Eekert, Hakan Eşsiz, Jurgen Haase, Matthijs de Hoop, Bastiaan Janssen, René Janssen, Ilse ten Kroode, Ralph Lardinois, Mariia Popova, Brian Saman, Teun Schakel, Kevin Schuttert-Veenstra, Lotte Tholen, Sander Tinneveld, Sytse Tjoelker, Manon Verheij, Willem Vermeulen, Kirsten van der Vleuten, Rob van der Wielen en Sondos Yazdandad.

Op 7 februari 2025 legden 26 geslaagden de eed af:

Hassib Arianzay, Nynke Boonstra, Kaj Bossenbroek, Len Brandts, Lianne van Breukelen, Roos Clement, Michiel van Eerden, Robin Feld, Aïsseta Harlequin, Dennis Henderiks, Mitchell Hermans, Koen Janssen, Jaron Kahmann, Xintao Li, Hendri van Luttkhuizen, Dave Marreeve, Daryl Middel, Marijke Nijenhuis, Pepijn Peters, Britt Pluimert, Maud Timmerman, Stan te Veluwe, Eva Vredenberg, Mandy de Wit, Stefanie de Wit en Tom Zwagerman.

Op 14 februari 2025 legden 26 geslaagden de eed af:

Fayaad Amir Khan, Hilco Blokzijl, Wietze Jan Boorsma, Kim de Bruin, Brian Coffie, Rob Corstanje, Gamze Eynur, Sandy Franklin, Britt van Ginneken, Lynn de Goede, Otte van der Goot, Melissa de Jong, Remco Korhorn, Rik Land, Durk van der Leest, Joël ter Meulen, Joris Modderman, René Mulder, Babette Pereboom, Omelien Peters, Aniek Roodzant, Marthe Smets, Cristian Tomac, Iris Verlouw, Thom van Vugt en Eileen Zondergeld.

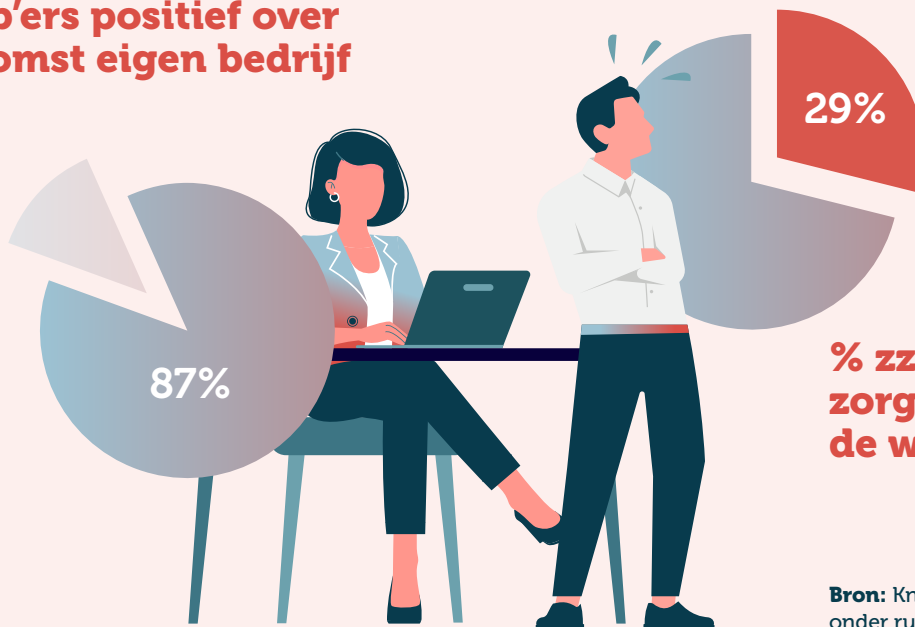
Negen nieuwe collega's hebben online de beroepsed afgelegd.

Saban Gündoğan (22 november 2024), Ruud Leijsten (25 november 2024), Atish Singh (6 december 2024), Luc Blom (12 december 2024), Bas van Kasteren (17 december 2024), Inge Jelink (8 januari 2025), Rokaya Soliman (24 januari 2025), Bart-Jan Ploumen (30 januari 2025) en Allan de Neef (januari 2025).

BECIJFERD: ZZP'ERS

Het aantal stoppende zzp'ers nam in december 2024 fors toe ten opzichte van december 2023. Iets meer dan 21.000 zzp'ers stopten met hun bedrijf (+54 procent). De Kamer van Koophandel vermoedt dat dit heeft te maken met de handhaving op schijnzelfstandigheid (Wet DBA) per 1 januari 2025. Ook waren er minder startende zzp'ers (-13 procent).

% zzp'ers positief over toekomst eigen bedrijf

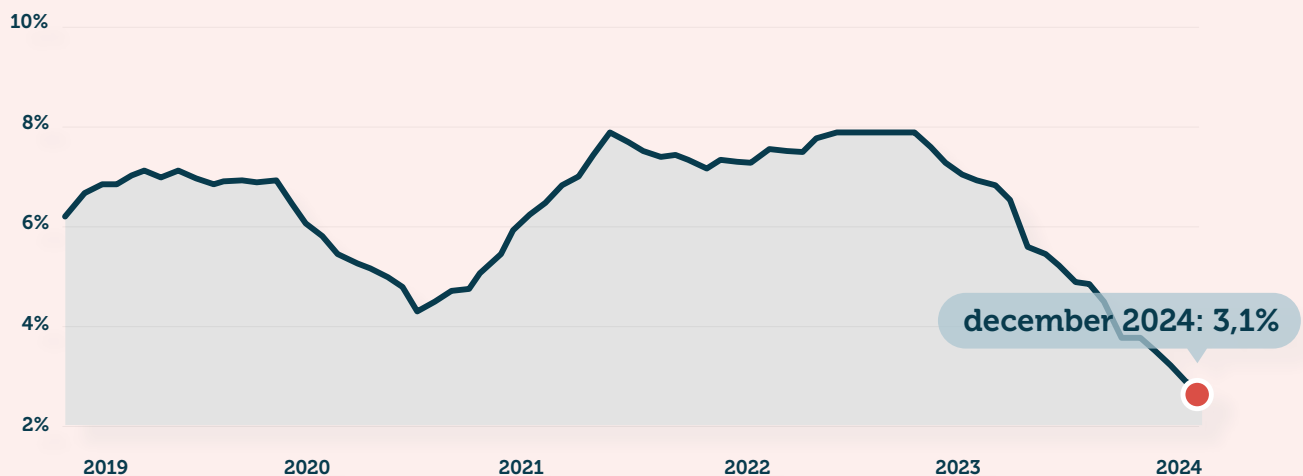

% zzp'ers dat zich zorgen maakt over de web DBA

Bron: Knab, onderzoek onder ruim 15.000 zzp'ers

Ontwikkeling aantal zzp'ers

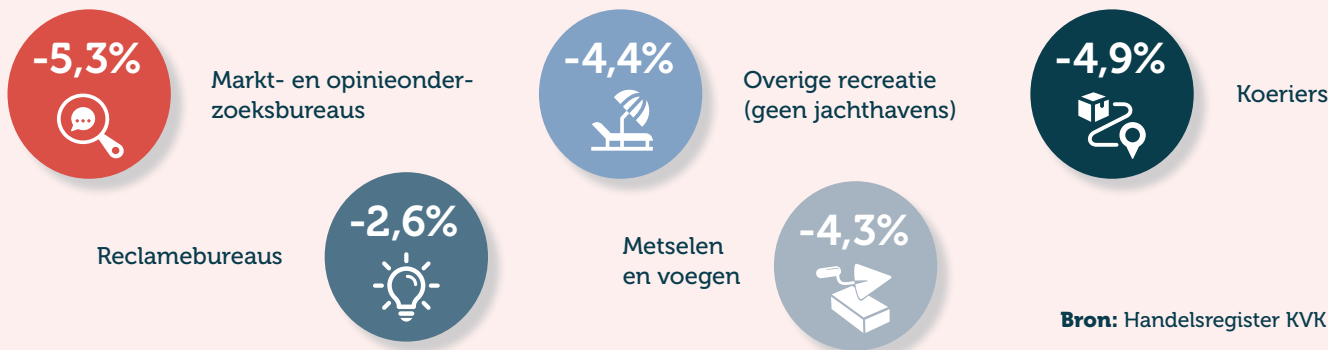
verandering ten opzichte van dezelfde maand een jaar eerder (%)

Bron: Handelsregister KVK

Top 5 branches met sterkste afname zzp'ers

31 december 2024 ten opzichte van 31 december 2023

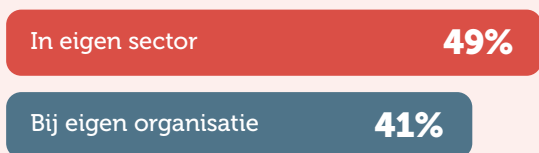

Het totale aantal zzp'ers groeide in december 2024 nog wel ten opzichte van een jaar eerder, maar de groei was minder sterk dan voorgaande maanden en neemt al een tijd af. Uit onderzoek van zzp-bank Knab blijkt dat de meeste zzp'ers positief zijn over hun toekomst. Wel maakt bijna een op de drie zich zorgen over de Wet DBA.

	2024	2023	
Aantal zzp'ers op 31 december	1.772.857	1.720.284	+ 3,1%
Starters in december	14.527	16.735	- 13%
Stoppers in december	21.303	13.869	+ 54%

Bron: Bron: Handelsregister KVK

% organisaties dat minder inzet zzp'ers verwacht

Bron: Nextens, onderzoek onder 842 ondernemers met personeel en financieel managers

Zzp'ers maken zich de meeste zorgen in deze sectoren (top 3)

DIEDERICK HAKKERS, REGIONAL HEAD OF SALES LUCANET:

“BRENG DATA OVER FINANCE EN DUURZAAMHEID BIJ ELKAAR IN ÉÉN PLATFORM”

Sturen op financiële en niet-financiële cijfers, vraagt om een platform waar gegevens bij elkaar komen. Zeker nu de CFO ESG-informatie moet verzamelen om te voldoen aan de CSRD. Diederick Hakkers, regional head of sales LucaNet: “Met spreadsheets of alleen een ERP red je het niet meer. Eén platform brengt gegevens over finance en duurzaamheid perfect bij elkaar.”

“De CFO krijgt steeds meer verantwoordelijkheden”, zegt Hakkers. “Die ziet hij of zij als het ware op zich afkomen. De CFO moet over steeds meer datapunten rapporteren. Zowel over financiële als niet-financiële zaken. Bijvoorbeeld om aan CSRD te voldoen. Maar er zijn niet oneindig nieuwe financials beschikbaar om dat alles te organiseren. Je zult dus efficiënter en effectiever moeten worden als finance-afdeling.” Het CFO Solution Platform van LucaNet kan uit meer dan driehonderd bronnen data ontsluiten. Hakkers: “Daarmee kan de CFO zijn consolidatie en financiële planning automatiseren, maar ook data over de ESG-kpi’s verzamelen. En dat alles in één geïntegreerd platform dat direct put uit de diverse bronnen en zo dus *connected* is. In het ene platform komt alles voor de CFO samen, in één versie van de waarheid.”

OVERZICHT HOUDEN

Geen talloze spreadsheets meer waarvan het maar raden is welke versie het is. En waar ook fouten in voor kunnen komen. “Ook in een ERP-systeem kan de CFO de gevraagde informatie over ESG en financiën niet bijeenbrengen”, stelt Hakkers. “Deze ERP-systemen zijn vaak heel erg in kolommen ingericht en deze systemen zijn sterk transactioneel en financieel. Daarmee verkrijgt je niet het gewenste overzicht dat je met ons platform wel hebt.” ESG behelst namelijk een breed pakket aan onderwerpen. Van CO2 en de verhouding tussen aantal mannen en vrouwen tot aan gelijke betaling en biodiversiteit. Hakkers: “Banken, maar ook investeerders vragen erom. Je kunt zelfs korting op leningen krijgen als je duurzaam bent en dat kunt aantonen. Het loont daarom

inzicht op kpi’s te hebben die deze onderwerpen vatten. Daarmee stuur je je bedrijf de goede kant op en zet je concrete stappen in het verbeteren van de ESG-scores.”

KLAAR VOOR XBRL ZIJN

Vanaf boekjaar 2025 moeten ondernemingen in Nederland in de XBRL-vorm de jaarrekening deponeren bij de Kamer van Koophandel. “Dusdanig dat jaarrekeningen makkelijker met elkaar te vergelijken zijn”, legt Hakkers uit. “Het is niet meer genoeg om dan met een pdf aan te komen. Daarnaast merk ik dat financiers zoals banken ook vragen om elektronische input van ondernemingen. Daar kun je die rapportage in XBRL voor gebruiken. Zo kunnen zij sneller een financieringsaanvraag verwerken en een antwoord geven of de financiering doorgaat of niet.

Maar ook in de voortgang van de financiering, bijvoorbeeld via een bankconvenant, kan het een rol spelen. Hoe loopt het met het bedrijf? Zijn er voldoende waarborgen dat de lening wordt terugbetaald? Banken gebruiken daar bijvoorbeeld een gedigitaliseerde XBRL-kwartaalrapportage voor." Het CFO Solution-platform van LucaNet is XBRL-proof.

KIJKEN NAAR MORGEN EN OVERMORGEN

Wat Hakkers als consultant van de CFO ook vaak ziet: financial control werkt met het ERP-systeem, business control met spreadsheets. "Dan kom je er dus op uit dat je als business control aan de slag gaat met cijfers die minimaal een maand oud zijn. En je dus ook stuurt op basis van gegevens die verouderd zijn. Dat terwijl je juist de cijfers van vandaag realtime wilt hebben om op basis daarvan een doorkijk naar morgen en overmorgen te verzorgen. Kortom, op basis van de

actuals wil je forecasten. Wat is de verwachting? Hoe raken we qua omzet, marge, maar ook duurzaamheidsdoelstelling daar waar we willen zijn? Daarbij wil je wellicht meerdere scenario's hanteren. Wat gebeurt er met de omzet als ik investeer in meer personeel? Wat gebeurt er als ik in de kosten snij van mijn machinepark? Op basis van de datastromen die je op ons platform hebt aangesloten en ingericht, kun je dat soort analyses maken. Het systeem haalt uit talloze systemen data. Van sales-systemen en ERP tot aan logistieke systemen en HR-systemen. Daar leggen we de koppelingen mee."

Om finance en ESG te integreren kan de CFO niet om goede tooling heen, stelt Hakkers tot slot. "Laat ons uit die ERP-systemen, boekhoudpakketten en andere bronnen tappen om tot één versie van de waarheid te komen", stelt Hakkers tot slot. "Als je het als CFO wilt, kunnen hier morgen mee aan de slag."

Diederick Hakkers

Lucanet.nl

 Lucanet

BRONNEN

Slimmer werken met AI

“Why don’t you just google it?” Deze zin zou binnenkort weleens vervangen kunnen worden door “Waarom vraag je het niet aan ChatGPT?”.

We kunnen een hele inleiding schrijven met de dooddoener dat de ontwikkelingen op het gebied van kunstmatige intelligentie AI zo ongelooflijk snel gaan. Maar dat weet iedereen ondertussen wel die een beetje de krant leest of een goede introductiesessie van ChatGPT meemaakte. Het lerend vermogen van AI is hoog, zeer hoog. ChatGPT ontwikkelde zich niet voor niets in zeer korte tijd tot een favoriet instrument voor de ‘voortuitstrevende’ scholier en student die hun papers een stuk sneller afhebben dan voorheen. En eerlijk is eerlijk, uw recensent zou ook in de verleiding kunnen komen. Maar heeft de verleiding toch nog kunnen weerstaan.

Maar dit is genoeg malligheid. Mollick richt zich in zijn boek op de echt serieuze mogelijkheden en toepassingen van AI. Die richten zich vooral op mensen die met data en informatie werken en accountants horen daar zeker bij.

De ‘drie slapeloze nachten’ uit de inleiding door Ethan Mollick zijn een fantastische parabel. Als je na een eerste kennismaking je echt realiseert waartoe *large language models* (LLM’s) zoals ChatGPT in staat zijn, gaan sommigen zich behoorlijk zorgen maken. Het is ook

niet voor niets dat dergelijke LLM’s in recente jaren de Turingtest en de Lovelace-test haalden (de liefhebbers kunnen nu even googlen op de betekenis van deze testen, vraag het ChatGPT, of lees pagina’s 76-81).

Gelukkig is Mollick geen doempfeet met onheilspellende verhalen dat de robots ons gaan koloniseren maar ziet juist de mogelijkheden om werkzaamheden te verbeteren en efficiënter in te richten. Hierbij is hij niet blind voor mogelijke nadelen en hij is ook eerlijk over het feit dat wat hij nu opschrijft in dit interessante boek, over zes maanden gedeeltelijk al kan zijn ingehaald. Maar in elk geval geeft hij een gezond kritische en positieve draai aan de ontwikkelingen en laat zien hoe AI als een extra middel - naast de menselijke intelligentie - kan worden gebruikt. Mens en machine werken samen en creëren daarmee co-intelligentie, daar komt het op neer.

Tot slot van deze recensie een disclaimer die we misschien vanaf nu standaard onder een echt zelfgeschreven tekst moeten gaan opnemen: *‘Deze tekst is zelf bedacht en geschreven door een echt mens van vlees en bloed, tezamen met alle eigenaardigheden, vooroordelen en taalfouten die daar bij horen.’* Zo iets?

Ethan Mollick: Co-intelligentie - slimmer werken met AI, POM Press 2024. ISBN 978 94 9321 3845

Financieel management

Wanneer mogen we een boek een ‘dikke pil’ noemen? Meer dan vijfhonderd pagina’s lijkt een goede grens te zijn. In dat geval kwalificeert dit boek er precies voor met 502 pagina’s over financieel management van organisaties.

En de 502 pagina’s worden nuttig besteed. Er is weinig in financieel management en control wat de lezer niet tegenkomt. Er zijn hoofdstukken over onder andere bestuurlijke informatieverzorging, inkomsten, kosten, investeringen en de planning en controlcyclus. Het boek is wat dat betreft zeer compleet en de uitleg

vindt op een toegankelijke manier plaats. Verder zijn er uitgebreide antwoorden op de toetsvragen uit het boek en is er een begrippenlijst van zestig pagina’s.

Zodoende lijkt deze dikke pil zich ook goed te lenen voor vormen van zelfstudie en is het een uitgebreid en compleet naslagwerk voor financieel managers en geïnteresseerden in deze materie.

Tjalling Palmbergen: financieel management van organisaties, ISBN 978 90 82850703

Etiquette op het werk

Etiquette ouderwets? Nee, niks daarvan. Zoals Isabelle Coppens in haar inleiding al opmerkt zorgt etiquette voor duidelijkheid en een helder kader voor de omgang met andere mensen.

En eerlijk gezegd, als Nederlanders staan wij vaak voor onze nuchterheid en directheid maar kunnen we misschien best wel wat etiquette gebruiken.

Niet enkel bij de chique dinerafspraak met een klant maar juist ook bij de alledaagse omgang met elkaar en collega's op kantoor - of in de virtuele wereld van online vergaderingen en besprekingen. Zoals Coppens terecht opmerkt is etiquette niets meer en minder dan "respectvol en attent zijn voor andere mensen in het dagelijks leven".

Hiervoor biedt Coppens ons een aantal handvatten en leidraden. Met hoofdstukjes over omgangsvormen, sollicitaties, meetings, communicatie, zakelijke events en professioneel voorkomen passeren de belangrijkste aandachtsgebieden de revue.

En ja, ook de door velen verfoeide kledingvoorschriften komen aan bod. Maar ook hier geldt dat je met 'gezond verstand' een heel eind komt. Mannen in pak en das? Alleen indien het gebruikelijk is bij de organisatie of voor die enkele gelegenheid. En graag een pak in marineblauw of donkergrijs, géén zwart. En voor de dames? Mantelpakjes zijn echt niet verplicht. Maar een jurk of rok wel minstens tot aan de knie, dat dan weer wel.

Geen gekke dingen doen en niet te veel opvallen, daar komt het eigenlijk op neer. En dit alles in een prettige leesstijl levert de conclusie op dat dit gewoon een handig boekje is.

Isabelle Coppens: Etiquette op het werk - de kunst van attent en respectvol omgaan met collega's en klanten, Lannoo 2024, ISBN 978 94 014 3986 2

ELLY'S BOEKBLOG

Nexus

Sinds 20 januari jl. schokt Trump de VS en de wereld met zijn plannen voor de overname van Groenland, het Panamakanaal en de Gazastrook en zijn autocratische gedrag binnen de VS (ik schrijf dit op 5 februari). En terwijl ik de nieuwsberichten lees las ik ook, eindelijk, Nexus, van Yuval Noah Harari. Wat hebben die twee met elkaar te maken?

Democratie, dictatuur, zelfcorrigerende mechanismen en AI. Kan Harari, een historicus, wel wat zinnigs over AI zeggen? Ja. AI is een informatierevolutie en die waren er in het verleden meer. In Nexus analyseert hij hoe informatie de wereld vormgeeft, hoe het zorgt voor waarheid, wijsheid en tenslotte macht (volgens de 'naïeve kijk') of direct voor macht (volgens de 'populistische kijk'). En hoe informatienetwerken democratieën, autocratieën én totalitaire regimes beïnvloeden en vice versa.

Bijvoorbeeld hoe de Bijbel tot stand kwam: kerkvaders selecteerden wat er wél en niet in terecht kwam. Het misogynie *1Timoteüs* wel en de tolerantere *Handelingen* van Thekla niet. Deze macht van de kerk beïnvloedde eeuwenlang de samenleving. De kerk had de boekproductie in handen en bepaalde wat men las. Algoritmen bepalen óók wat je leest, wat bovenaan je tijdlijn komt en wat wordt onderdrukt. Deze macht van *big tech* beïnvloedt de samenleving nú. En lijkt in handen van Trump.

Harari beperkt zich niet tot historische parallellen, maar trekt zijn analyses door naar een autonome AI en de schade die het kan toebrengen aan democratieën én totalitaire regimes. Die laatste nog het meest, tot mijn verrassing. Want bij gebrek aan zelfcorrigerende mechanismen, die kenmerkend voor een democratie zijn, hoeft het maar één persoon te manipuleren, de Grote Leider. Trump lijkt mij behoorlijk manipuleerbaar en droomt van een dictatuur. Relevant boek!

Yuval Noah Harari, Nexus, Thomas Rap, 2024, ISBN 9789400411517

Elly Stroo Cloeck schrijft recensies en samenvattingen van managementboeken, te vinden op 1001managementboeken.nl.

NBA pleit voor uitstel implementatie CSRD tot boekjaar 2025

De NBA is bezorgd over de vertraging in de Nederlandse implementatie van de CSRD-richtlijn (Corporate Sustainability Reporting Directive) en de gevolgen daarvan voor de rapportageverplichtingen van ondernemingen. Volgens de beroepsorganisatie kan beter worden gekozen voor uitstel tot boekjaar 2025 en een goede overgangsregeling. De NBA heeft ook een Alert uitgebracht over een en ander.

Dat blijkt onder meer uit de reactie van de NBA op de internetconsultatie van het 'Implementatiebesluit assurance-onderzoek duurzaamheidsrapportering'. Dat besluit werkt de wettelijke eisen voor accountants en accountantsorganisaties uit, als zij zulke verslaggeving beoordelen. De CSRD had medio 2024 al geïmplementeerd moeten zijn in de Nederlandse wet, maar dat is niet gehaald. Hierdoor is in de Nederlandse wetgeving nog niet opgenomen dat organisaties van openbaar belang (oob's) met meer dan vijfhonderd werknemers worden verplicht om over het boekjaar 2024 een duurzaamheidsrapportering op te stellen en die door een accountant van assurance te laten voorzien.

Knelpunten

De NBA wijst op twee belangrijke knelpunten rondom de implementatie: het ontbreken van een verplichte 'voorhangprocedure' bij de Staten-Generaal en de materieel terugwerkende kracht van de regelgeving. Volgens de NBA moet een dergelijk besluit volgens de Wet toezicht accountantsorganisaties (Wta) eerst worden voorgelegd aan de Eerste en Tweede Kamer. Die stappen worden door het ministerie van Financiën nu overgeslagen, omdat het zou gaan om technische wijzigingen rondom de implementatie van een Europese richtlijn. Ook vindt de NBA het onwenselijk dat de verplichtingen voor duurzaamheidsrapportering en bijbehorende assurance-onderzoeken zonder

overgangsregeling per 1 januari 2024 worden ingevoerd. Dat kan tot juridische complicaties leiden, omdat bedrijven en accountants al druk bezig zijn met de jaarverslaggeving over het boekjaar 2024.

De NBA pleit voor uitstel van de inwerkingtreding tot ten minste 1 januari 2025 en roept op tot een goede overgangsregeling van de implementatiewet. De beroepsorganisatie benadrukt tegelijk de invoering van de CSRD volledig te steunen. Ook heeft de NBA, samen met de Vereniging Effecten Uitgevende Ondernemingen (VEUO) en werkgeversorganisatie VNO-NCW in een brief aan de Tweede Kamer gewaarschuwd voor juridische complicaties door de te late implementatie van de CSRD. De consultatiereactie van de NBA en de brief aan de Tweede Kamer zijn beschikbaar via nba.nl.

Alert

Vanwege de late implementatie van de CSRD in de Nederlandse wetgeving heeft de NBA ook Alert 49 gepubliceerd. Hierin adviseert de beroepsorganisatie om zoveel mogelijk te handelen in overeenstemming met voorgenomen wet- en regelgeving. Tot het moment van inwerkingtreding van de implementatiewet moeten ondernemingen blijven voldoen aan het Besluit bekendmaking niet-financiële informatie, dat beperktere eisen stelt. Ook is de verantwoordelijkheid van de accountant anders. De accountant zal een duidelijke conclusie moeten geven (met een beperkte mate van zekerheid) over de duurzaamheidsrapportering. In aansluiting op de voorgestelde wettelijke bepalingen adviseert de NBA haar leden om die conclusie op basis van compliance te formuleren. Dat sluit aan op de bewoordingen in de CSRD en op de praktijk in andere Europese lidstaten. Gelijktijdig met Alert 49 publiceerde de NBA ook voorbeeldteksten van assurance-rapporten in het Nederlands en in het Engels. Deze zijn, net als Alert 49, beschikbaar op nba.nl.

Voorbeeld-rapporten 2024 gepubliceerd

De voorbeeldrapporten 2024 zijn beschikbaar voor NBA-leden. Het gaat om voorbeelden voor de Nederlandstalige inrichtingsjaarrekeningen voor de micro-, kleine en middelgrote rechtspersoon op commerciële grondslagen en de Nederlandstalige inrichtingsjaarrekening op fiscale grondslagen voor kleine rechtspersonen.

De voorbeeldrapporten zijn voorbeelden van jaarrekeningen van micro-, kleine en middelgrote rechtspersonen, die rapporteren op basis van in Nederland algemeen aanvaarde grondslagen voor financiële verslaggeving (Dutch GAAP). Daarnaast zijn voorbeelden van accountantsrapportages opgenomen. Ook de Engelstalige voorbeeldrapporten voor micro- en kleine rechtspersonen zijn nu beschikbaar. De rapporten zijn alleen beschikbaar voor NBA-leden.

Volg Accountant.nl ook via LinkedIn

Sinds vorig jaar is Accountant.nl, het NBA-platform voor nieuws en debat voor accountants en financials, ook via een eigen LinkedIn-pagina te volgen. Naast columns en artikelen worden ook nieuwsberichten regelmatig door de redactie gedeeld via de LinkedIn-pagina, om de discussie over het beroep te stimuleren.

Mustafa Perkgöz

Carla van der Weerd

NBA-bestuur weer compleet

Het bestuur van de NBA telt sinds eind januari weer zeven leden, zoals voorheen. De ledengroepen intern- en overheidsaccountants en accountants in business hebben vanuit hun midden vertegenwoordigers in het bestuur gekozen.

Mustafa Perkgöz (1978) maakt sinds december 2024 deel uit van het NBA-bestuur. Hij is werkzaam bij de Gemeentelijke Accountantsorganisatie Den Haag, vanaf april 2024 als directielid. Daarvoor was hij onder andere werkzaam bij de Auditdienst Rijk en het ministerie van Economische Zaken. Mustafa is in het bestuur afgevaardigd vanuit de ledengroep intern- en overheidsaccountants, als opvolger van Carla Slotema.

Carla van der Weerd (1964) is sinds eind januari jl. lid van het NBA-bestuur. Zij werkte eerder onder meer bij ABN Amro en was partner van een consultancybureau. Van 2019 tot 2023 was ze chief risk officer en bestuurslid van Triodos Bank. Ook was zij toezichthouder bij Saxion Hogeschool en Hogeschool Inholland en commissaris bij Triodos Bank, Binck Bank, woningcorporatie Habion en zorgverzekeraar DSW. Momenteel is Carla lid van de raad van toezicht bij de Amsterdamse Hogeschool voor de Kunsten en penningmeester in het bestuur van het Nationaal Comité 4 en 5 mei. Zij is afgevaardigd in het NBA-bestuur door de ledengroep accountants in business. Daarmee volgt zij Monika Bankert op, die tot medio 2024 NBA-bestuurslid was.

NBA teleurgesteld over uitkomsten AFM-rapport over frauderisico's

De NBA reageert teleurgesteld op de bevindingen in het recente AFM-rapport over controlewerkzaamheden bij frauderisico's. De beroepsorganisatie benoemt daarbij de stappen die de NBA en accountantsorganisaties in de afgelopen jaren hebben gezet rondom fraude.

Uit het AFM-rapport blijkt dat de uitvoering van controlewerkzaamheden op het gebied van frauderisico's in veel van de onderzochte gevallen onvoldoende diepgang heeft. De NBA noemt de uitkomsten van het AFM-rapport teleurstellend. De beroepsorganisatie heeft de afgelopen jaren de beroepsontwikkeling op het gebied van fraude gestimuleerd. Zo deed het NBA-bestuur in 2023 een oproep aan accountantsorganisaties om gerichte fraude-expertise in te zetten bij wettelijke controles. Uit de AFM-rapportage blijkt dat zo'n inzet daadwerkelijk kan bijdragen aan kwaliteitsverbetering, onder andere in opvolgende controlewerkzaamheden naar aanleiding van de frauderisicoanalyse. De AFM signaleert dat er ook positieve voorbeelden zijn, waarbij accountants de controlewerkzaamheden met de juiste diepgang hebben uitgevoerd. De toezichthouder benoemt in het rapport verder dat de NBA in haar beleid en activiteiten nadrukkelijk aandacht heeft voor fraude. De NBA zet in de reactie een aantal voorbeelden daarvan onder elkaar. Zo is in 2021 een verplichte rapportage over frauderisico's in de controleverklaring geïntroduceerd, om de transparantie te vergroten over de manier waarop accountants inspelen op frauderisico's. Ook heeft de NBA medio vorig jaar Handreiking 1153 over frauderisicoanalyse ter consultatie voorgelegd. Die handreiking geeft opvolging aan eerder AFM-onderzoeksrapport over frauderisicoanalyse en biedt praktische ondersteuning bij het uitvoeren van dergelijke analyses. Verder heeft de NBA een oorzakenanalyse fraude gepubliceerd, waarin wordt benadrukt dat

de grondhouding van de accountant cruciaal is voor een professioneel-kritische benadering ten aanzien van fraude. Die stellingname sluit aan op het eerdere *position paper* van de AFM. Ook kwam de NBA met een publieke managementletter over fraude en een beleidsvisie over fraude-expertise.

Vervolgstappen

De NBA onderkent dat relevante verordeningen en handreikingen in de praktijk nog niet voldoende, of te traag worden opgepakt en stelt dat delen van de sector nog een ontwikkeling moeten doormaken. Tegelijk blijft de NBA optimistisch over de ontwikkeling binnen de sector en de energie en betrokkenheid bij accountants om stappen voorwaarts te zetten. Steeds meer accountants onderkennen frauderisico's in de controleverklaring. Zo laten zij bijvoorbeeld zien handreiking 1137 over corruptie serieus te nemen. Voor de beroepsorganisatie staat vast dat een accountant in iedere controle aandacht moet hebben voor frauderisico's, wat ook blijkt uit de verplichte rapportering daarover in de controleverklaring. Naast beschrijving van de accountantswerkzaamheden op het gebied van fraude (Standaard 700, die momenteel wordt geëvalueerd) deed de NBA recent een dringende oproep om de ruimte voor meer transparantie te gebruiken. Dat betekent niet alleen rapporteren over uitgevoerde werkzaamheden rondom fraude, maar ook over de bevindingen daarbij.

De NBA roept alle individuele accountants op om lering te trekken uit de aanbevelingen van het AFM-rapport en om de kwaliteit van hun controles op het gebied van fraude verder te verbeteren. Met name bij de professioneel-kritische instelling zijn er nog stappen te zetten, aldus de NBA.

Interviewreeks 'Getekend' compleet

Met het online zetten van een video-interview met PwC-partner Jacobina Brinkman rondde de NBA de serie video-interviews *Getekend* af.

Interviewer Janine Abbring spreekt in de reeks met vier accountants met eigen ervaringsverhalen over wat er gebeurt onder de oppervlakte van het beroep: de overwegingen, karakter-

eigenschappen en dilemma's van de beroepspraktijk. Zo benadrukt Jacobina Brinkman het belang van een kritische blik. "Juist onder druk van commerciële klantbelangen moet je je rug recht houden." Thijs Smit verhaalt over zijn ervaringen als voormalig intern accountant bij Ahold. Oud-Deloitte-partner Piet Klop blikt terug op zijn rol als accountant bij Vestia. Leo Epskamp

vertelt over zijn turbulente periode als cfo van Econcern.

De interviewreeks 'Getekend' maakt deel uit van het programma Beroeps-cultuur van de NBA. Dat programma beoogt een eenduidige visie op de beroeps-cultuur te formuleren en te stimuleren bij accountantskantoren en accountants. De interviews zijn te bekijken via het YouTube-kanaal van de NBA.

Denk aan jouw Plan van aanpak PE 2025

Koninklijke Nederlandse
Beroepsorganisatie
van Accountants

NBA

In het eerste kwartaal is het tijd voor jouw Plan van aanpak.

Lees hieronder 3 tips om een succesvol Plan van aanpak te schrijven:

- Bepaal welke leerdoelen je hebt voor 2025 aan de hand van je werkzaamheden en de bijbehorende resultaten.
- Bedenk welke PE-activiteiten je van plan bent te gaan verrichten.
- De vastlegging van het PE-portfolio (en dus ook van het Plan van aanpak) is vormvrij en in eigen beheer.

Meer informatie: www.nba.nl/pe, daar vind je onder meer veelgestelde vragen, voorbeeldportfolio's, handleiding en filmpjes over het PE-systeem.

Financiering voor het MKB en vastgoedbeleggers

- ✓ Financiering vanaf €100.000
- ✓ Maatwerk bij elke aanvraag
- ✓ Uitboeking binnen 2 weken
- ✓ Direct contact met vakspecialisten

Meer weten?
Ga naar www.WDL.nl
of scan de QR-code

Omdat het vaak wél kan

WDL
Kredietfondsen

Masterclass 'De Fundamenten van Soft Controls'

Auditkwaliteit gaat over meer dan financiële, cijfermatige indicatoren. Sterker nog, er is behoefte aan een integrale blik met aandacht voor culturele en gedragsbeïnvloedende factoren: soft controls. In deze Masterclass 'De Fundamenten van Soft Controls' delen we zeven verschillende perspectieven op soft controls. In de masterclass krijg je concrete handvatten van top-experts die elk een uniek perspectief bieden. Geen abstracte theorie, maar toepasbare methoden waarmee je direct aan de slag kunt. Heb je een vraag, wil je de brochure downloaden of je meteen aanmelden? Scan de QR-code!

Wat je ontvangt:

- Zeven perspectieven op soft controls
- Bijdragen van hoogleraren en onderzoekers aan de Erasmus Universiteit
- Praktische communicatiehandvatten
- Actuele casus als rode draad
- Mogelijkheid tot inbreng eigen casus

Beoordeling door alumni:
8.6

Dagvoorzitter:
prof. dr. Muel Kaptein

Voortgang aanbevelingen kwartiermakers: beroepsprofiel, eindtermen en PE

Beroepsprofiel

De Kwartiermakers toekomst accountancysector gaven de sector eerder de opdracht om het beroepsprofiel te herijken. Het Kernteam Herijking Beroepsprofiel ging met die aanbeveling aan de slag, daarbij gebruikmakend van het rapport *Tijd voor Heldere Keuzes* van de Expertgroep Educatie en het rapport *Stip aan de Horizon* van de NBA en de Commissie Eindtermen Accountancy (CEA). Het kernteam sprak ook met een brede groep stakeholders, om zoveel mogelijk input te krijgen voor de herijking.

Het herijkte beroepsprofiel, inclusief een toelichting, is eind januari gepubliceerd met het rapport *In Balans met de Toekomst*. Op deze publicatie konden leden digitaal reageren. Ook heeft het kernteam via een *roadshow* aandacht gevraagd voor het rapport en reacties opgehaald. Het kernteam gaat de ontvangen feedback analyseren en publiceert medio april een nieuwe versie van het beroepsprofiel. Daarna wordt de nieuwe Verordening op de Beroepsprofielen ter goedkeuring voorgelegd aan het NBA-bestuur, waarna leden nog vier weken de tijd hebben om amendementen in te dienen. Op 2 juni wordt de definitieve versie gepubliceerd en op 16 juni 2025 ter stemming gebracht op de ledenvergadering van de NBA.

Eindtermen

De Commissie Eindtermen Accountantsopleiding (CEA) werkt tegelijk aan herziening van de eindtermen van de accountantsopleiding, vanwege maatschappelijke en beroepsspecifieke ontwikkelingen. In maart 2024 startte een kerngroep om de opzet van de eindtermen onder de loep te nemen en te ontwikkelen. In de eerste fase van de herziening worden de uitgangspunten van de nieuwe eindtermen (het 'raamwerk') bepaald. Daarbij gaat het bijvoorbeeld om opzet en normering van de eindtermen, met als doel tot een meer aantrekkelijke, studeerbare en kwalitatief goede accountantsopleiding te komen.

Het raamwerk voor de nieuwe eindtermen is tussen medio december 2024 en medio februari jl. ter consultatie voorgelegd, om te toetsen hoe stakeholders kijken naar de uitgangspunten van het raamwerk en de verschillende mogelijkheden daarin. Ook vanuit de NBA is hierop gereageerd. In een tweede fase worden de eindtermen op basis van het herziene raamwerk daadwerkelijk geschreven. Ook het nieuwe beroepsprofiel is daarbij van belang.

Evaluatie Permanente Educatie

De NBA publiceerde begin december 2024 een evaluatie van de in 2021 ingevoerde outputgerichte PE-systematiek. De beroepsorganisatie wil op basis van de uitkomsten verschillende verbeteringen doorvoeren, zodat het systeem duidelijker en effectiever wordt. De NBA benadrukt in het rapport *Naar een robuust PE-systeem* dat de verantwoordelijkheid voor de professionele ontwikkeling bij de individuele leden zelf ligt en daar ook blijft. De beroepsorganisatie ziet wel verschillende mogelijkheden om leden beter te faciliteren. Belangrijke wijzigingen betreffen het bieden van duidelijker kaders, het verbeteren van de portfoliotoetsing en het ontwikkelen van meer ondersteunende initiatieven.

Voorgestelde wijzigingen zijn het periodiek introduceren van ontwikkelthema's, afgestemd op maatschappelijke veranderingen, en een vernieuwd toetsplan, dat als basis heeft dat toetsing vooral inhoudelijk relevant en ontwikkelingsgericht moet zijn voor leden. Ook wil de NBA accountants beter begeleiden bij PE, door praktische voorbeelden te omschrijven uit de praktijk en vaker leden te verbinden, bijvoorbeeld via het faciliteren van intervisiesessies. De voorgestelde wijzigingen zijn onder meer bedoeld om onzekerheid weg te nemen bij accountants over welke mate van inspanning 'goed genoeg' is. De NBA verwacht de aanpassingen in de eerste helft van 2025 te concretiseren en vanaf 2026 volledig te implementeren.

Update

Na de slotrapportage van de Kwartiermakers toekomst accountancysector ligt de bal weer bij de sector zelf, waaronder de NBA. In dit magazine geeft de beroepsorganisatie regelmatig een update over hoe invulling wordt gegeven aan de aanbevelingen van de kwartiermakers en de appreciatie van de minister van Financiën.

COMPact, de MKB compliance tool van de NBA

Richt hem in en gebruik hem.

Koninklijke Nederlandse
Beroepsorganisatie
van Accountants

NBA

Wanneer is mijn kantoor compliant? Waar vind ik de voor mij relevante regelgeving?

COMPact bundelt compliance taken in een overzichtelijke digitale jaarplanning voor jouw kantoor met per taak handige links en informatie over de van toepassing zijnde accountantsregelgeving. Deze tool is met name bedoeld voor MKB-kantoren met maximaal 5 accountants in dienst en zonder vaktechnisch bureau.

Richt
COMPact
eenvoudig in
en gebruik
hem!

Interesse?

Kijk dan op www.nba.nl/compact voor meer informatie en registratie voor COMPact.

IN HERINNERING KEES IZEBOUD

(4 maart 1946 - 9 december 2024)

Prof. drs. Kees Izeboud RA was jarenlang adviseur en bestuurder/toezichthouder bij diverse ondernemingen en non-profitorganisaties. Eind jaren tachtig was hij voorzitter van de gebruikersdelegatie binnen de Raad voor de Jaarverslaggeving (RJ). Izeboud was niet bang om kritiek te uiten op het accountantsberoep. In een artikel in het tijdschrift 'de Accountant' uit 1992 benoemde hij de trend waarbij accountantskantoren zich expliciet opwierpen als helper bij het "op een voor de onderneming zo voordelig mogelijke manier" opstellen van de jaarrekening. In mei 2002, kort na het Enron-schandaal, plaatste het blad die bijdrage opnieuw met een naschrift van Izeboud, waarin hij aangaf destijds "van geen enkele accountant" een reactie te hebben ontvangen.

Sinds 1992 was Izeboud hoogleraar aan de Vrije Universiteit Amsterdam en speelde jarenlang een belangrijke rol in de postdoctorale opleiding tot registercontroller (RC) aan de VU. Naast zijn colleges over theorie en praktijk deelde hij zijn inzichten als lid en voorzitter van het curatorium van de RC-opleiding. Als deeltijdhoogleraar fundamentele analyse en ondernemingswaardering was hij tot 2011 ook verbonden aan de School of Business and Economics van de VU. In rouwadvertenties van de VU worden zijn

grote deskundigheid, inspirerende wijze van doceren en collegialiteit gememoreerd.

Izeboud vervulde bestuurlijke functies bij verschillende organisaties, zoals HZ, Delta, Film by the Sea en Omroep Zeeland. Hij werd geboren in Koudekerke, kwam na jarenlange afwezigheid terug naar Zeeland ("de beste plek") en woonde zo'n 25 jaar in Vlissingen. Hij was getrouwd, had vijf kinderen en was Officier in de Orde van Oranje-Nassau. Kees Izeboud overleed onverwacht op 9 december 2024 in Goes. Hij was 78 jaar.

IN MEMORIAM

Met leedwezen maakt het bestuur van de NBA melding van het overlijden van vijftien collega's.

- **Petrus Bottema** RA, Apeldoorn, overleden 1 december 2024, 87 jaar
- **Stéphane Jules Anna Delaunay** RA, Perk, België, overleden 20 januari 2025, 73 jaar
- **Willem Jan van Dijk** RA, Capelle aan den IJssel, overleden 10 november 2024, 71 jaar
- **Hindrik Jan Groen** RA, Rosmalen, overleden 18 november 2024, 59 jaar
- **Nicolaas Cornelis Groeneveld** RA, Oosterhout, overleden 9 maart 2024, 91 jaar
- **Ramlal Hiralal** AA, Paramaribo, Suriname, overleden 5 juni 2024, 86 jaar
- **Stephanus Anna Maria Horsten** RA, Tilburg, overleden 31 oktober 2024, 76 jaar
- **René Cornelis Johannes de Jong** RA, Oudewater, overleden 31 juli 2024, 56 jaar
- **Johannes Theodorus Henricus Peeters** RA, Venlo, overleden 25 november 2024, 74 jaar
- **Madansing Ramrattansing** RA, 's-Gravensande, overleden 5 april 2024, 60 jaar
- **Marinus Rooseboom** RA, Loenen, overleden 18 juli 2024, 77 jaar
- **Johan Gerhard Sander** RA, Eindhoven, overleden 19 april 2024, 79 jaar
- **Paul Johan Swirc** RA, Barendrecht, overleden 22 oktober 2024, 51 jaar
- **Willem Veldhuizen** AA, Hoevelaken, overleden 7 november 2024, 76 jaar
- **Frans Willem Wolf** RA, Blaricum, overleden 27 november 2024, 76 jaar

Per saldo

MARC SCHWEPPE

Marc Schweppe is hoofdredacteur van Accountant en Accountant.nl.

Meestribbelen

Het kwam in de oudejaars-conference van Pieter Derks weer even langs: de term 'meestribbelen'. Een woord dat blijkbaar begin deze eeuw is ontstaan en dat staat voor de boel vertragen, terwijl je juist de indruk geeft mee te werken. Zaken frustreren met als doel om concrete afspraken uiteindelijk waar mogelijk tegen te houden en alles bij het oude te laten. In enkele door mij graag aangehaalde columns op ons platform Accountant.nl sprak Nyenrode-hoogleraar Bob Hoogenboom in het verleden over de 'Tijgerkatstrategie'. Hij verwees daarbij naar een roman van Giuseppe Tomasi, die zich afspeelt op Sicilië in 1860. Het uitgangspunt van de Tijgerkatstrategie is: om te zorgen dat alles blijft zoals het is, moet alles anders worden. "Beweeg vooral mee met de vernieuwers", aldus Hoogenboom. Breng rapporten uit, stel werkgroepen in, organiseer bijeenkomsten en roep dat alles anders moet. Meestribbelen dus, zolang alles uiteindelijk maar bij het oude blijft.

Eén van de thema's die daarbij door Hoogenboom worden genoemd, is de rol van de accountant ten aanzien van het fraudevraagstuk. Een thema waarmee het beroep al ruim een eeuw worstelt. Het jongste AFM-rapport over accountants en hun controle

van frauderisico's is een nieuw bewijs van die langdurige worsteling. Accountants zeggen en schrijven van alles over fraude; zie de stroom aan rapporten, handreikingen, publieke management letters, bijeenkomsten en meer. Maar roep dat de accountant mag worden aangesproken op het vinden van fraude en alle waterdichte schotten bij de kantoren gaan naar beneden. Ook iets zeggen over bevindingen rondom fraude en niet alleen over de werkzaamheden: het huis is te klein. "Daar is de accountant niet voor, kijk maar naar de regels", is de Pavlov-reactie. Liever snelle invoering van de Verklaring Omtrent Risicobeheersing, de VOR. Dan mag de ondernemingsleiding zelf zeggen dat alles onder controle is. Maar het maatschappelijk verkeer verwacht anders. Accountants controleren toch de boel?

Meestribbelen, het is zeker ook een populaire term als het gaat om duurzaamheid. Nu de blonde wereldleider uit Washington het internationale strijdtoneel overhoop haalt, blijken de duurzaamheidsambities van veel bedrijven toch wat minder in de genen te zitten dan eerder met ronkende volzinnen werd beleden. Amerikaanse bedrijven passen hun ESG-beleid aan, olieconcerns schrappen activiteiten op het gebied van groene energie en

zetten weer vol in op het leegpompen van fossiele bronnen. Het mag immers van Trump: "Drill, baby, drill!" In Europa lijkt de concurrentiepositie van de oude wereld opeens belangrijker dan de toekomst van de planeet en dus wordt er in Brussel kritisch gekeken naar alle nog kersverse duurzaamheidsrichtlijnen. "Zolang duurzaamheidsambities vrijblijvende vergezichten waren in glossy jaarverslagen, was er weinig weerstand", schrijft Fouk Tsang in een beschouwing op LinkedIn, over Duitse pogingen om de CSRD-richtlijn uit te stellen. "Nu er concrete data en verificatie worden gevraagd, komt de lobby op gang."

Ben ik een complotdenker, als ik vermoed dat die strategie al veel eerder is bedacht door hele slimme adviseurs? Jarenlang enthousiast meehuilen met de milieubeweging, richtlijnen opstellen en daarbij een immense hoeveelheid bureaucratie optuigen (hallo ESRS-standaarden!), om vervolgens om vijf voor twaalf te constateren: "Nee, dit kan echt niet, dat mogen we niet vragen van ondernemingen. Het moet anders en minder. Laten we maar beginnen met uitstellen en stroomlijnen."

Meestribbelen, het is een prachtige tactiek: alles blijft uiteindelijk bij het oude. ←

Registratie adres **vanaf**
€69 per maand!

Uw klant... ons adres!

- Registratieadres aan de Amsterdamse Ring
- Uw contract binnen 10 minuten via email
- Prijs vanaf € 69 per maand, incl. inschrijving bij KVK
- Korting bij meerdere inschrijvingen
- Betalen met automatische incasso
- Inclusief digitaal versturen post
- Gratis* gebruik van representatieve werkplekken en vergaderruimten

Toplocaties aan de Amsterdamse Ring

J.M. Keynesplein 1
1066 EP Amsterdam

J.M. Keynesplein 4
1066 EP Amsterdam

J.M. Keynesplein 10
1066 EP Amsterdam

Joop Geesinkweg 701
1096 AZ, Amsterdam

Kabelweg 57
1014 BA, Amsterdam

PLAN VAN AANPAK? ZO GEREGELD!

Portfolioactie:
25% korting
op een abonnement*

Beheer uw PE-portfolio eenvoudig online

Voldoe zorgeloos aan uw PE-verplichting met PE-Academy. Speciaal voor accountants hebben we een PE-portfolio tool ontwikkeld, volledig conform de NBA-richtlijnen. Met PE-Academy stelt u eenvoudig uw plan van aanpak op, houdt u leeractiviteiten bij, volgt u nascholing en reflecteert u op behaalde leerresultaten. Zo heeft u al uw nascholing op één plek.

Claim uw korting op: pe-academy.nl/portfolioactie

* De actie is geldig van 19 februari t/m 31 maart 2025. Actievoorwaarden van toepassing.